

ÚTĚK

JINDŘICH KABÁT

TRITON

TRITON
Praha / Kroměříž

ÚTĚK

JINDŘICH KABÁT

Stanislav Juhaňák – TRITON

Jindřich Kabát
Útěk

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Copyright © Jindřich Kabát, 2014
© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2014
Cover © Renata Brtnická, 2014

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,
www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7387-818-4

Jindřich Kabát

ÚTĚK

PRVNÍ DÍL

Na samé hranici

Kapitola 1

Tábor

Když člověk cítí prudkou bolest, moc věcí ho nenapadá. Zvláště, když je to po ráně do hlavy, svážou ho a do úst se mu nacpe smradlavý kapesník. Jistě, je tu panika. Ale převládá jakási otupělost a zmatek, šok, který nedovolí moc dělat.

A přitom to všechno začalo tak běžně... Hned, co jsme s tetou dojedli, zazvonili dva lidé. Nebyli od policie, jak jsme se domnívali. Jen dva obyčejně oblečení muži s rudými páskami na rukou. Dokonce to bývali naši sousedi. Jeden k nám pravidelně chodil krást ovoce a drobné věci, než si teta pořídila psa. Oba se pak někam odstěhovali. Nechyběli nám.

Až teď, když za řevu vstoupili, jsem si uvědomil, jak si jsou v obličejích podobní. Takovou zvláštní zlobou a škodolibostí. Udeřili tetu a ta spadla, ozvalo se prasknutí, jaké vydává jen kost. Každý to pozná. Oba se na sebe vylekaně ohlédli, pak teprve na mě. Možná proto jsem dostal menší ránu.

Když jsem se probral, byl jsem v přístěnku na boty a jako kdybych měl horečku. Necítil jsem paniku, ani zoufalství. Spíše takovou zvláštní otupělost. Pokoušel jsem se dosáhnout na kliku u okna a zaháknout si roubík tak, aby se mi stáhl. Stoupl jsem si na botník. To se povedlo, ale bylo mi jasné, že pokud skočím, bude roubík fungovat jako smyčka. Neměl jsem zas tolik životních zkušeností, ale tolik mi bylo jasné. Pomalu jsem se tedy sesunul dolů. Hodně to bolelo a kapesník mi rozedral koutky úst. Ale zůstal viset na klíče.

Přemýšlel jsem, že druhým krokem bude vykopnout dveře a zmlátit všechny v místnosti. Namísto toho jsem si sedl, začala se mi klepat brada a já si uvědomil, kde vlastně jsem a co se skutečně děje.

. . .

Přijel jsem k tetě, jako se jezdí na prázdniny anebo na Vánoce. Byla starší než můj otec. Když rodiče zemřeli a já byl v Praze sám, byla to čas od času úžasná možnost zažít, že se o mě někdo stará. Matka i otec žili poslední léta ve Francii. Dodnes nevím, proč se tam stěhovali. Rozhodně ne

z rozmaru. Otec byl velmi disciplinovaný ve své práci, a zřejmě to byl ten důvod. Když přišla zpráva, že se už nevrátí, že se už nikdy nikam nevrátí, najednou jsem si s tím nevěděl rady a cítil se na to sám.

Samozřejmě, že jsem se o sebe už dávno staral sám, ale jakmile se člověk v určitém období neožení, spousta věcí mu přestane chybět. Na druhé straně nějaký pocit domova být musí. A pak ta možnost, že je vždycky kam se vrátit... Že mohu spát, vstát, kdy chci, že je tu spousta jídla a někdo se o mě stará; přestože to v dospělém věku rozpačitě odmítám, zároveň mě to těší.

Strýc před válkou koupil tady, uprostřed parků v Poděbradech, vilku. On jak to šlo, tak vždy vymýšlel nějaký způsob, jak mít někde nějakou rezervu a pojistku. Nikdy jsem to nechápal. Ostatně tolik peněz jsme zase neměli.

Když zůstala teta sama, měl jsem tendenci začít se o ni starat, ale dopadlo to opačně. Jejím největším problémem bylo hned po převratu, že sice měla malou venkovskou vilku, ale k tomu ještě dvoupokojový byt na Smíchově. To se nedá odpustit. Navíc byla zřejmě mírně bohatá, přinejmenším to tak vypadalo z venku. Tedy na poměry měla více, než bylo zvykem. A tak narážela na nepřátelství všech, které moc vynesla do jakékoli funkce, kde o ní mohli rozhodovat. A tak se v naivní představě nalezení klidu odstěhovala do domku v Poděbradech. O byt v Praze zatím nepřišla, protože si jej nikdo zřejmě nevšiml a navíc byl velmi malý.

Vlastně i to, čemu jsme v Poděbradech říkali vilka, bylo postavené hodně skromně. Ale bylo to úplně stranou, i dojet sem byl trochu problém. A mně nabízela, že tam mohu bydlet. Milé, ale nereálné. Pokud jsem byl někde vázán, tak v Praze. A měl jsem kde bydlet, takže do Poděbrad jsem vlastně začal jezdit, jako děti občas jezdívají domů.

. . .

Dnes jsme se po tak dlouhé době napili vína.

Teď sedím na zemi v přístěnku a ve spáncích mi buší nejen kvůli úderu, ale také kvůli alkoholu. Jak mě teď to víno rozčilovalo.

Pocit strašlivé otupělosti vystřídal pocit vzteku. Bylo mi jasné, že nemožu nic udělat, ale zase to byl spíše reflex než nějaká činnost. Netušil jsem, co mohou a co opravdu udělají.

Slyšel jsem, jak běhají domem a rabují zásuvky.

Začal jsem nohou zkoušet botník. Jedna jeho část spadla a já na ni zkusil vylézt. Dostal jsem se až k oknu, ale nedělal jsem si moc nadějí, že

ho otevřu. Pak jsem si lehl na zem a na zádech jsem rukama šmátral, jestli najdu lžici na boty. Byla na dlouhé napodobenině golfové hole.

Prolétlo mi hlavou první léto, kdy jsem se strejdou Josefem hrál golf na hřišti za vodou. Možná, že kdyby Josef nehrál golf, neměl peníze a nebyl nápadný tím, jak je spokojený, tak nemusel jít do koncentráku a teta nemusela ležet dole v kuchyni. Pak jsem dostal vztek na tu supí dravost, s jakou ho chodili udávat místní kolaboranti, když jim přestalo fungovat přímé vydírání, i na to, s jakou živočišnou radostí sem dnes vtrhli zase jiní *sousedé*. Takle strašná závist a nenávist spojená s penězi mi přišla tak zoufalá! Ale možná jen proto, že jsem nikdy nic nepotřeboval, a co jsem potřeboval, to jsem měl. Teď ale sedím, přemýšlím o penězích, a i když je to jen pár sekund, je to možná strašlivě dlouho a stát se může mnoho.

Přemýšlím o botách, které leží přede mnou, a o jejich zvláštním, typickém pachu kůže, krému a stárnutí. Pak si ještě během setiny vteřiny uvědomím, jaké strašlivé nesmysly člověka napadají v té nejméně vhodné chvíli, a lezu na chatrná prkna, lžici v zubech.

Balancuji a mlátím držadlem do okna. Kov studí v puse a každé bouchnutí do skla stojí víc a víc sevřenější čelist další bolest. Pak přijde zázrak a sklo se vysype.

Nevěřím, že je to možné, a nakláním hlavu, co nejvíc to střepy dovolí, a křičím. Křičím, jako jsem nikdy nekřičel, přestože mi to připadá úplně nesmyslné a ani nevím, co vlastně křičet, ale tělo a primitivní pud jsou našťastí schopnější než já, a tak nelidsky řvu a doufám, že to alespoň jednou někdo uslyší. Už skoro nemohu, když se za mnou dveře rozrazí a já jen stačím zařvat i na toho prcka, který je z těch dvou slabší, ale křivější, proto velí. Řvu na něj tak strašně, že se zastaví, a můj řev zapůsobí i na toho velkého, co rychle něco balí do ubrusu a sklání se pro tetu a táhne ji ven.

A tam – snad je to sen – jsou slyšet lidské hlasy!

A zase mě vši silou vrazí dovnitř a zamknou a já jen doufám, že někdo zavolá policii.

Což se mi bohužel splnilo.

. . .

Stejní dva chlapi, co nás přepadli, a místní okrskář se dvěma dalšími chlápky v kožených sakách mě táhnou do auta. Vidím tetu ležet v trávě u dveří. Marň se snaží zvednout. Zastavuje další auto. Kéž by to byla nějaká pomoc! Pak už mě zamknou a celé hodiny se nic neděje.

Doba se nekonečně, nezvladatelně vleče. Venku slyším kroky a tiché hlasy. Je jich tu nejméně pět, ale možná, že lidí kolem je už houf, ale mlčí. Cítím, že to nejhorší přešlo. Už tu jsou přeci svědci, nemohou před nimi něco krást a nás mlátit. Už z toho musí udělat událost. Nenapadne mne, že právě to je pro nás ten největší malér. Auto sebou trhne, někdo nastoupí a jedeme pryč. Jsou zde nejméně dva lidé. Nevidím je.

Možná je to *pravá* policie. Pak si připadám jako malé, úplně pitomé dítě. Zastavíme u tělocvičny a oni mě táhnou do jakési maringotky před ní. Je to zase auto, jen o trochu větší, a uvnitř mě pod malou žárovkou někdo vši silou praští do hlavy. Už zase. To mě rozčílí, ale to ničemu nepomůže.

Ještě pořád o sobě vím, ale bolest je velká. Zvracím na podlahu a oni mě za to mlátí. Cítím to stále méně. Jdeme.

Jdeme a nohy se mi začínají motat. Pak jsme v autě a zase dlouho, celou věčnost jedeme. Možná jsou to hodiny, všude je tma. Kdesi zastavíme a přijdou světla, skřípění brány, křik, další světla, řidič vypne motor a táhnou mě ven. Praštím se o beton. Táhnou mě po třech schodech do přízemí velkého domu, otevrou dveře, hodí na dlaždičky a zamknou.

Náhle se vše točí a valí se na mě pěňavá voda Rudého moře a já mám pocit, že nevydržím ostré kameny břehu. Jedna vlna se pořád vrací a jen velmi těžko jde rozeznat, že je to sen. Když si sednu, cítím, že mám volné ruce. Jsem tu sám, na podlaze z kamenů. Je tma, jen nahoře svítí malé okénko.

Je slyšet hluk ulice a také je cítit slunce nového letního dne. Přijde mi nepatřičné nadchnout se teplým sluncem. Mám pocit, že bych měl více úpět, naříkat sám nad sebou, ale místo toho cítím jen úplnou prázdnotu a vnímám ten paprsek nahoře.

. . .

A venku je zatím volnost, nádherný teplý den, na rohu u pekaře kdosi zastaví a leze ze skútru, sundá si přilbu, tu mu tady nikdo nesebere, překontroluje v zrcátku svůj vzhled a dojde do bufetu, dá si nalévané kakao a tři rohlíky. Překontroluje lístky a zandá je do peněženky. Žvýká a pozoruje svou novou motorku. V rozhlasu po drátě hraje dechovka. Nemá ji rád, ale k tomu slunečnému ránu patří. Dnes je volno a v deset má rande a pojedou se koupat do Černošic.

Chvíli jen tak stojí, pak vyjde ven a zapálí si krátkou cigaretu bez filtru. Vyfoukne vzduch a rozhlédne se po zašlých barácích a mřížích. *Kdopak tam asi je?* napadne ho, pak se raději otočí k městu a dívá se na vrcholky

stromů v parku nad obzorem. Je to krásný den, horké léto. Už pár let po válce...

. . .

A já sedím a dívám se na okno. Pořád si připadám otupěle a zmateně. Mám strach o tetu. Pak se mi něco sevře kolem žaludku a začnu mít strach i o sebe. Zkousím ruce a nohy. Největší problém je hlava. Ta brní a bolí.

Pak zachrastí řetěz a dva policisté na mě zařvou, abych vstával. Dostanu pouta a vedou mě někam přes dvůr. Je tam další brána a další auto. Tentokrát vevnitř nikdo není. Je to malá dodávka a nemá okna.

Připadám si strašlivě hloupě. Najednou mě už nic nenapadá, nic mě neděsí. Jsem jenom balík, kus zavazadla, a ve tmě mám navíc ještě tendenci usnout a na všechno zapomenout. Bráním se tomu jako usínání ve sněhu, kdy hrozí umrznutí. Auto se rozjede, ale zastaví po pár minutách.

Jsmo stále v Poděbradech.

Vedou mě do budovy policie, odemknou dveře nějaké místnosti a hodí mě dovnitř na zem. Jsem tu zase sám. Chvilí ležím, pak se zvednu a opřu zády o zeď. Myslím na to, že je krásný den. Venku je snad už poledne a já slyším další auta a cítím vedro, které prochází až sem. Dnes, když snad ani nemám co ztratit, tu sedím a raduji se ze slunce.

. . .

Vedle na chodbě je slyšet rachot desítek bot, ale jinak je ticho. Pak se otevřou dveře a stráže ženou směrem ke mně snad několik desítek lidí. Nikdo se na nic nedívá. Tupé pohledy, automatické uhýbání z cesty. Najednou je místnost plná. Stojíme a těžko se sem dá vejít. I se hůř dýchá. Ale na chodbě je ještě další skupina, nejméně dvacet osob. Stráže se je snaží vecpat k nám, řvou a nadávají.

Lidé se najednou začnou mírně odtlačovat a snaží se udělat si kolem sebe místo. Tím už se sem vůbec nikdo nevejde. Tím, jak jsem zůstal sedět hned vedle dveří, jsem teď k východu nejbliže. Stráž náhle přehradí všechny, kdo se nevešli dovnitř, a někdo hmatne ještě sem k nám a všichni, kdo sedíme kolem, jdeme ven. Vedou tu zbylou skupinu i se mnou na dvůr. Ale ten je plný aut a z nich vystupují muži s rudými páskami a s kulomety, vždy obvykle s jedním policistou, který má stejnou rudou pásku. Ale nevelí jim.

. . .

Tady je to zjevně pro vězňatele poněkud nešikovné. Obcházíme tělocvičnu na bývalý školní dvůr. Velký, ze všech stran zahrazený čtverec. Z jedné

strany stěna skladu zcela bez oken, vzadu keře a vysoká dřevěná ohrada, která měla bránit míčům házeným z druhé strany, kde se sportovalo. A předposlední stěna – budova policie. Zamřížovaná snad celou dobu, co jsem pamatoval. Procházíme vysokým drátěným plotem, kolem vrátnice. Ta vypadá nově, asi z války. V ní je hlídka. Chvilí se náš dozorce s kýmisi dohaduje po telefonu; nakonec nás zamknou na dvoře. Ve vrátnici vyta-hují kabely a chystají lampy, kolem se hromadí desítka mužů s kulome-ty – a s páskami na rukávech, pochopitelně.

Budeme tu někde na zemi, napadlo mě. Automaticky jsem šel až na konec dvora, protože jsem si pamatoval, že je tam pod keři tráva. Všude jinde bylo kamení. Všichni mě bezmyšlenkovitě následují a sedají si ko-lem. Jeden z mužů na nás řve, že spolu nesmíme mluvit, kdo bude chtít na záchod, musí se přihlásit. Starší chlapík se strašně zpoceným čelem se dívá do trávy a polohlasem říká, že v koncentráku to bylo horší, tohle jsou ještě amatéři...

Překvapeně se k němu otočí asi čtyřicetiletý chlapík v čepici. Také z něj lije pot, ale nenapadlo jej si sundat ten pomyslný kryt soukromí. „Ale tohle nejsou Němci, tohle se vysvětlí,“ začne, ale v tu chvíli se ozve výstřel. Dozorci řvou, že to nebudou opakovat a nikdo nesmí mluvit. Zmlkne-me. Kdosi z policistů běží od parkoviště k vrátnici. Ukazují společně na muže, který vystřelil, a odvádějí jej pryč. Je to někdo s červenou páskou.

Aha, raduji se, *takže to někdo skutečně přehnal*. Mám pocit obrovského uspokojení. Natáhnu se do trávy a dívám se na keře. Nesvítlí sem slunce, a i když je skutečně vedro, země je vlhká a v noci se bude těžko spát.

Je nás tu asi šedesát. A všichni mlčí, takové ticho! Jen strážé řvou mezi sebou. Pak se otevírá brána a dovnitř se vrací muž, který předtím střílel. Má na sobě čerstvou uniformu majora policie.

„A teď vás můžu postřílet, kdykoli se mi zachce,“ řve hned od vchodu.

Nepochybují o tom. Ale vstřebat tu situaci nejde. Mám chuť po něm něčím hodit anebo se schválně nechat zastřelit, ať všichni vidí.

„Stůj,“ ozve se šeptem vedle mě potící se muž s vousy. „Sed’ a mlč.“

Trvalo mi ještě mnoho let, než jsem si uvědomil, že mi tehdy zachránil život.

Kapitola 2

Kamkoli a rychle

Byla tma a stráže pokuřovaly a pily pivo, pro které si někoho posílaly do hospody U Kunců, která byla za rohem. Myslel jsem si, že propadnu zoufalství a smutku, ale stále se nic nedělo. Styděl jsem se za svou otupělost a přál jsem si, abych toho všeho nějak náležitě litoval, plakal kvůli tetě, kvůli sobě, nad svou situací, nad tou strašlivou nespravedlností. Ale já se jen díval na větve nade mnou a uvažoval, jak si lehnu, až bude ráno rosa.

Vzpomněl jsem si, že jsme tu hrávali košíkovou a z druhé strany prkené ohrady byly dole napadané kusy dehtového papíru. Ten kdysi kryl stěnu, ale pak popraskal a spadl. Totéž by mělo být i zde, na druhé straně!

. . .

Začalo se šerit a já tomu nebyl schopen uvěřit. Připadalo mi, že je den pořád před námi. Ale vzpomněl jsem si, jak jsem někdy odpoledne pocítil hlad, a když nás vedli na dvůr, naivně mě napadlo, že to bude večere. Jenže na takové množství lidí tu zjevně nikdo nebyl nachystaný. I půjčené divadelní reflektory musí kabely propojit až teď. Nikdo tu neplánoval houf zajatců. A pak už byla tma...

První, co mě napadlo, bylo: Nedělat nic a počkat. Ten moment odsunutí jakéhokoli rozhodnutí mi dodal iluzi moci nad okamžikem a nádherný pocit, že jsem pánem alespoň tohoto krátkého plánování. Užíval jsem si ten okamžik nejméně dvě minuty. Déle už to nešlo, protože moje nadšení se nadalo zabrzdit.

Napadlo mě, že se přihlásím a řeknu, že musím na záchod. Pošlou mě – stejně jako všechny ostatní – do rohu mezi keře, a tam se ztratím. Ale vůbec ne! Tam se svítí, tam na mě budou čekat. Takže co tady? Ke keřům jsem měl sotva dva metry! Tam bych se mohl schovat...

Čekal jsem, až zase začnou naši strážci křičet. Nekřičeli již na nás, ale jak je starým dobrým českým zvykem, jen tak, obecně, jakoby opilí pivem.

Šeptnul jsem k muži se zpocenými vousy: „Nelekněte se, chystám se jen odvalit mezi keře, je tam dehet a věci na přikrytí.“ Muž chvíli přemýšlel a pak pokýval. Druhý, který nás před tím napomínal, se otočil také a chvíli se díval do prázdna. Pak si všiml vousatého muže a jeho přikývnutí a nějak nejistě, ale trochu radostně přikývl také.

Oba se posadili. Jako by je už nebavilo ležet. Vytvořili mi dlouhý stín, který stínil reflektor skoro až ke keřům.

Pomaloučku jsem se přetočil na bok, pak ještě jednou – a už jsem byl jen metr od hranice stínu.

Zastavil jsem se a čekal. Potil jsem se a v uších jsem slyšel tlukot srdce. Ale strážě stále řvaly nějaká hesla a připíjely si na vítězství. Přetočil jsem se plynule ještě pětkrát a byl jsem ve skrytu! Hrával jsem fotbal a to mě naučilo utíkat. Ne běhat, to by chtělo skutečný trénink. Ale rychle vystartovat, proklíčkovat a nenechat se chytit... Pak jsem se chvíli díval směrem k plotu. To byl nesmysl. Holý nesmysl. Otočil jsem se, jestli mě někdo ze zatčených nepozoruje, ale všude byly jen ležící postavy. Bylo to neuvěřitelné. Stáhl jsem se ještě hlouběji pod keře a začal vychutnávat ten nádherný okamžik svobody, nedotknutelnosti a bezpečí.

Trvalo to několik vteřin, než se mi věci pomalu rozležely. Nahmatal jsem stěnu a uvědomil si, že jsem nevítelem ani v bitvě o dehtový papír. Nebyl tam. Představa, že bych zde mohl zůstat nějak bez kontroly do dalších dnů, byla naivní. Seděl jsem u stěny, sice krytý stínem a keři, které zde rostly, ale na jak dlouho? Rozhodl jsem se, že celou zadní část dvoru propátrám, tedy alespoň tam, kam sahá kryt keřů a stín. Byl jsem zhruba uprostřed. Vpravo byl roh, kam se chodilo na záchod, vlevo hustší křoviny. Rozhodl jsem se, že se vydám vpravo, k záchodům. Tam mi připadala menší pravděpodobnost nějakého úspěchu, ale bylo nutné vědět, co tam je. Pomalu jsem se plazil podél zdi a pozoroval dvůr. Občas jsem měl dojem, že právě mně svítí paprsek reflektoru do očí. Ale jakmile jsem se posunul o necelé dva centimetry vedle, zhasl. Byl to nesmysl, nanejvýš skulina mezi listy.

Kdokoli by si teď všiml, že nejsem na svém místě, tak by mě hravě našel. Ale to by musel vědět, jak vlastně vypadám, a že právě já chybím. Ale pokud by nehledal právě mě, měl jsem svobodu! Alespoň na pár dalších okamžiků! Chvilku jsem o tom uvažoval, jestli mají ti noví dozorcí vůbec

nějaký seznam rychle pochytaných lidí. Vzpomněl jsem si na muže, který šeptal cosi o amatérech. Nejdřív mě svou cyničností naštvál, teď jsem se musel vděčně usmát.

Jakmile jsem cítil moč, pochopil jsem, že je to konec jedné epizody a že i seberadostnější začátky mohou mít docela hloupé konce. Nebylo tu vůbec nic, stejná zeď, žádné překvapení. Vracel jsem se. Uplynulo téměř čtyřicet minut, než jsem se vrátil zpět na prostředek zdi. Zkoušel jsem prkna, jejich odolnost, možnost podhrabání, hledal jsem nástroje, cokoli...

Kolem půlnoci hlídky začaly pospávat, ale v ten okamžik zazněla píšťala a křik z velitelského domu. Světla nás oslnila, dozorcí křičeli: „Pozor, nastoupit!“ Což bylo v té různorodé skupince, která nikdy nestála dohromady, docela legrační. Někdo se začal smát a kdosi uprostřed se docela vážně zeptal, co se děje.

Strážce, který dnes poprvé oblékl uniformu, znovu vystřelil, ale blíže, někam nad nás. Kousek vedle mě padl na zem muž. Ale ne kvůli výstřelu, omdlel. Cítil jsem, že i mně se podlamují nohy a že si asi lehnu na zem a bude mi úplně jedno, jestli mě někdo zastřelí.

Najednou někdo běžel od hlavního velitelství a chytil střelícího dozorce a vlekl jej zpět. Hned tři policisté byli na něm a strhávali mu uniformu. Teprve když byl opět jen tak, ve svých kalhotách a tričku, tak jej postavili a nejstarší z nich na něj namířil. Smál se jim do očí a vztekle jim nařizoval, co mají dělat. Ztichli, nikdo nevystřelil.

On... vyhrál.

Byl konec. Zhaslo se. Zamkli dveře a jen hlídali předeek dvora s bránou.

Muž vedle mě ležel tak zvláště, jakoby pohmožděný, že jsem měl potřebu jej narovnat. Klekl jsem si k němu a pomohl mu si sednout. Byl to divný pocit dotýkat se neznámého, zkrouceného těla.

Další dva lidé přiskočili a pomohli mu na nohy. Všichni mlčeli.

Odtáhl jsem se až ke stěně a opřel se o ni. Tekly mi slzy. Hloupé bylo, že jsem nevěděl proč.

Chvilí jsem spal. Měl jsem žízeň.

Byl jsem schoulený na trávě a podél stěny, která vytvářela jakési opěradlo.

Probudil jsem se a viděl více než šest desítek mužů, včetně jednoho svlečeného dozorce, jak leží na louce anebo na kamenech dvora. Pak jsem

viděl bránu a čtyři přioopilé strážné, jak chodí kolem plotu. Byl to přeci nesmysl!

. . .

Naprostý nesmysl! Vždyť teď stačilo jen pošeptat sousedovi, že je třeba vyrazit, a stačí jen rozmlátit dveře a pobít strážné!

Odplížil jsem se k prvnímu tělu. V tu chvíli na mě zaskvítilo světlo: „Hej, vy tam – vstaňte!“

Ležel jsem. „Hej, vy tam vzadu, ihned vstaňte, anebo střílím!“

Vstal jsem a zvedl ruce nahoru: „Musím na záchod!“

„Do pravého rohu – a klusem,“ zařval kdosi.

Běžel jsem, jak to jen bylo možné. Pak jsem se zastavil v rohu a snažil se močit, ale nešlo to. Jakmile uplynulo asi pět vteřin, vyděsil jsem se a běžel zpět. Lehl jsem si hned, jakmile to šlo. Světlo přestalo svítit a bylo ticho.

Můj známý s upocenými vousy byl kdesi daleko. Chyběl mi. Ležel jsem už dlouhou dobu a cítil, že mi pomalu, ale velmi rychle mizí energie. Stres byl namáhavější než rozhodování. Ležel jsem a usínal únavou.

Náhle jsem se lekl, že bude svítat! Jako by letní noc začala a rovnou mizela. A skutečně, některé obrysy domů na východě začaly být vidět.

Vyděsil jsem se, že jsem nic neudělal. Ale teď bylo třeba začít znovu.

Hledal jsem opět obrysy křoví. Nebylo to daleko. Ale otázka je, jak moc nás někdo sleduje. Překulil jsem se dvakrát směrem ke křoví a čekal. Nic se nestalo. Po minutě jsem se rozhodl a skočil do křoví. Byl stále klid. Byl jsem tak rád, že se opět dotýkám dřeva.

Tentokrát jsem vyrazil na opačnou stranu.

Keře byly mnohem hustší a nepříjemnější, ale stále jsem se držel podél zdi. Blížil se již roh dvora a stále nic. Ten kout byl takřka neproniknutelný. Vysoké keře i tráva, štípající větve. Nebylo to neproniknutelné *takřka*, bylo to neproniknutelné *úplně*. Ale dostat se tam musím. Tak mi nezbývalo než tu bolest snášet a vždy se trochu nadzvednout a pak zalehnout všechna křoviska pod sebou. Trvalo to dlouho a bylo to nečekaně nepříjemné. Ale dodávalo mi to pocit, že se něco děje.

Pak jsem zahlédl – matně – asi pět metrů před sebou stěnu. Dostal jsem se až k absolutnímu konci – k rohu obou parcel – a najednou jsem ucítil volnost. Předě mnou byl nepatrný vysekaný kousek. A celý roh, úplně ze dvora chráněný porosty, byl volný. Jakýsi indiánský totem uprostřed, a pak

stříška přidělaná na zdi. Bylo to sídlo nějaké indiánské party. A hlavně nejméně čtyři metry prostoru. *Hurá*, pomyslel jsem si, *rudí bratři*. Teprve pak mi došlo, že to příliš nepomůže, ale že tu budu schovaný a klidně se mohu ráno na nástup vykašlat. Jenže! Jména mít nebudou, ale když mě tu potom najdou, bude malér. Také se tu dalších pár hodin nenapiju. Připadal jsem si jako zvířátko. Začal jsem horečně zkoušet všechno kolem, až jsem se konečně opřel o stěnu docela v rohu, kde to vypadalo na pevný trám – a ta se sklopila a odhalila mi skrytá dvířka vyřezaná v prknech.

A teď jsem tu ležel na zádech a jen hýkal: *Pane bože, děkuji ti!*

Znovu jsem se pomalu doplazil k dřevěné zdi a opřel se o ni. Prkno pode mnou povolilo, o druhé jsem se odřel, ale vypadl jsem skrz zeď rovnou z mírného náspu u plotu na šterkovou cestu.

Ležel jsem na druhé straně zdi! Ale samozřejmě, když si tam někdo udělal neprodyšně bráněný úkryt, tak se tam musel někudy dostávat. Že mě to nenapadlo dříve!

. . .

Dvacet, možná třicet minut zbývalo do úplného rozednění. A přede mnou svoboda! Pak jsem se zarazil.

Rychle jsem se vrátil a utíkal kolem zdi, až jsem našel otvor. Pak jsem vsadil na to plazit se kolem betonové stěny. Tam bude porost jen na jedné straně a navíc, jakmile se to prošlape, snáze se půjde zpět. Nakonec jsem se dostal na dvůr. Kolikrát jsem si už byl naprosto jist, že vyjde světlo, ale pokaždé zůstalo naštěstí jen u matných obrysů.

U brány byly všechny reflektory vypnuté a dva policisté se pokoušeli vyměnit žhavé žárovky za jakousi normální. Divadelní světla tohle prostě vydržet nemohou. A s rozměrem objímky zažijí také překvapení. Já jsem viděl je, protože stáli proti matnému světlu z ulice, ale my tady na dvoře jsme pořád ještě byli jen splývající temná masa.

Desetkrát jsem se otočil kolem osy a doplazil se k upocenému vousáčovi. Vše jsem mu řekl a ukázal. Pak jsem jej poprosil, aby polohlasně informoval ostatní.

Ale to už jsem zase utíkal zpět. Za pár vteřin jsem cítil, jak se celá plocha těl hýbe. Ale nikdo nerozsvěcel a nikdo nekřičel. Prolezl jsem a utíkal. A to už jsem slyšel, jak křoví za mnou praská. Nebyl jsem sám.

Kapitola 3

Hlad

Po téměř hodině jsem vyčerpaně padl u našeho domu. Byl opuštěný a temný. Všude bylo zamčeno a prázdno.

Vzpomněl jsem si na klíče! Měl jsem je stále v kapse. Přišlo mi to takřka neuvěřitelné.

A byl to ráj, skutečný ráj. Ležel jsem na koberci u dveří a vychutnával každou vteřinu, hladil hustou tkaninu a oddechoval. Pak jsem došel ke kóhoutu a pil, dokud mě nerozbolel žaludek. Teprve po nějaké době jsem došel do spíže a uřízl si kus uzeného a chleba. Jedl jsem asi půl hodiny a usnul.

. . .

Probudily mě rány do železa. Lekl jsem se, že se strážný otočil směrem k plotu, a chvíli mi trvalo, než jsem si uvědomil, kde jsem. Zpět mě vrátila vůně spojená s tímto domem. Rychle jsem vstal a běžel k oknu. Silnice byla stále tmavá a na zahradě také žádné světlo. Mohl jsem spát tak pět minut. Tohle letní svítání bylo spíše jako tušení obrysů mnoho hodin před skutečným světlem. Naštěstí. Ale to nebyl důvod ke klidu.

. . .

V první chvíli jsem měl tendenci vynést z domu všechno živé; akvárium, kanárka... Pak mi došlo, že jediné, co by ještě stálo za to chovat či pěstovat, už jsem asi jen já. Kanárka jsem nechal v kleci a nasypal mu tam roční zásobu jídla a vyměnil hrnek s vodou. Musel jsem doufat, že sem někdo brzy přijde krást a odnese si ho.

Vyběhl jsem k tetě do pokoje a otevřel její jedinou schovanou zásuvku s penězi. Sroloval jsem, co tam bylo, vkladní knížky jsem vyhodil. Ani nevím proč. Pak jsem vybral nějaké šperky, ale začaly mi téct slzy, tak jsem je zase vrátil. Ale našťvalo mě to, po nějaké době jsem se vrátil a znovu je dal do sáčku a ten jsem donesl na zahradu. Rozhlížel jsem se kolem, ale nebylo, kam je dát. Nakonec jsem si donesl žebřík a dal je do ptáčích budky na stromě. Nikdo, co ji strýc udělal, se do ní nenastěhoval. Asi s ní bylo

něco špatně. Teď se ale hodila. A když ji nikdo doteď neukradl, neukradne ji ani teď.

Teprve potom jsem šel do spíže. Měl jsem tak strašný hlad, že jsem se zakousl do salámu a většinu času vlastně znovu jen jedl. Mezi tím jsem sbalil nejnnutnější jídlo, došel si do kuchyně pro sirky a pro nůž. Pak jsem zhasl, zamkl, klíče zandal pod prkno v altánku a vyšel pod stříšku nad hlavními dveřmi.

. . .

Stál jsem opřený o zeď domu a zažíval první intenzivnější pocit vnímání věci kolem. Už ne tu mechanickou otupělost. Zvláštní zmatek spojený s bezpečím domova... Jakmile vykročím, ztratím jej. Ale byl zde i zvláštní neklid spojený s potřebou utéct co nejdále, protože když se nepohnu, najdou mě tu. Přesto jsem stál a přemýšlel, kam vlastně jít. Do Prahy, domů... to asi těžko. Navštívit někoho ze známých? To bylo předem vyloučené. Přivést jim do domu revoluční gardy anebo policii! A každý se bojí... Chvilí jsem uvažoval, jestli ten výběr přátel, zejména kamarádek, jsem tak nějak od počátku nesestavil poněkud špatně. Byly chvíle, kdy mi bylo velké plánování do budoucna na obtíž... a život lehce plynul. Nebo spíše bezperspektivně.

. . .

Třeba by mě ale nikdo nehledal hned první noc. Jenže ráno přijde hlášení z Poděbrad, tam přeci mají moje jméno, když mě dotáhli rovnou z domova. Také by mohli mít všechny další údaje, i kde bydlím. A hlavně, byl jsem svědkem jejich krádeže. To mi nemůže projít.

. . .

Vždy jsem si rád představoval, co bych dělal, kdyby nastala ta či ona dobrodružná situace. Domníval jsem se, že dovedu mít věci pod kontrolou, a především, že je tak prosté vždycky najít to nejlepší řešení. Teď jsem stál a bušilo mi znovu ve spáncích od napětí, protože jsem cítil jen prázdnotu a strach. *Nesmím na nádraží, přetřikával jsem si, nesmím do města, nesmím jít ani naší ulicí, která je sice málo, ale přeci jen osvětlená. Musím přelézt plot k sousedům, a pak ještě jednou dolů mezi zahrady a dostat se z naší čtvrtě kamkoli směrem ke golfovému hřišti.* Znal jsem ho a dalo se tam dojít k nějakému vlaku, který by jel pomalu, snad...

. . .

Těsně přede mnou se rozsvítilo světlo. Byl to vlastně kužel světlometu, který se náhle vynořil na konci ulice. Teprve pak jsem uslyšel auto. Ve

vteřině jsem byl na zemi. Ale ne z pohotovosti, prostě se mi podlomila kolena. Věděl jsem, že se musím zvednout a rychle běžet. Jenže jakmile se postavím mezi dvě světla, budu okamžitě snadným cílem. Pak jsem si vzpomněl na příkop uprostřed silnice, kde se musí objet rozbitý kanál. To by mohlo vyjít. Auto jelo nekonečně pomalu a trvalo velmi dlouho, než nepatrně přibrzdilo. Pak se obě světla začala stáčet vlevo, jak řidič objížděl překážku. Na nic jsem nečekal a skočil mezi keře a za nimi běžel až k sousedovic plotu. Na ten jsem si zatím lézt netroufl. Mohl bych být vidět nahoře nad loukou. Mohlo by prasknout prkýnko.

Auto zastavilo přímo u našeho domu a řidič vyskočil ven. Za ním další postava, nevím, kolik jich bylo. Motor nechali zapnutý. Světla ozařovala hlavní dveře, když si před ně stoupli opět ti dva muži, co nás přepadli. Větší z nich vyndal páčidlo a začal dveře vylamovat. Druhý zmizel. Lekl jsem se a přitiskl se do stínu. Menší muž obešel velmi obezřetně celý dům a kontroloval okna. Mezitím byly dveře dokořán a oba v nich zmizeli.

Poslední možnost! Vyšvihl jsem se na plot... a v tu chvíli se u sousedů rozsvítilo. Pak začal štěkat jejich ovčák, který hned běžel ven. Pochopil jsem, že je to konec. Ale pes, který mě léta znal, mi nevěnoval nejmenší pozornost a začal štěkat směrem na rozbité dveře. V tom okamžiku se rozštěkala celá ulice. Začala se znovu rozsvěcet světla před domy. Čekal jsem a pozoroval ulici. Nikdo nevycházel, ale v každém domě se svítilo. Jako by strach každého přemohl, ale přesto dával znamení: Jsme tu a víme o vás!

Muži to pochopili také. S tímto schovaným protivníkem toho mnoho nenadělají. Rychle se domlouvali a zmizeli opět vevnitř. Pak menší z nich vyběhl, naskočil do auta a začal se otáčet. Nerozuměl jsem tomu. Převodovka toho starého nákladáku měla už hodně za sebou. Auto vydávalo zvláštní zvuky a vypadalo to, že se nepohne. Ale nakonec se vrátilo světly do ulice, řidič zastavil a začal couvat směrem ke dveřím. A tak zůstal.

Ulice teď byla plně osvětlena, zatímco oba muži měli výhodu tmy a pří-
mý přístup na korbu auta. Dvě světla v ulici zhasla. Někdo se lekl, že byl přistižen, že také něco ví... Jednou bude patřit mezi ty, o kterých to bude známé. Další světla zhasínala. Jen sousedí ne. A jejich pes vytrvale štěkal. Pochopil jsem, že tudy to nepůjde.

Jediná šance byla vrátit se kolem domu, obejít zahradu a přeskočit živý plot za domem; směrem k polní cestě, která tam končila. Znamenalo to

riziko, že se znovu budu muset přiblížit k těm dvěma mužům. *Ale oni mě právě teď hledat nebudou*, blesklo mi v hlavě. Všechno prohlédli a sami mají strach krást tak otevřeně. Doplazil jsem se téměř k nákladáku a slyšel, jak si vevnitř povídají. Mluvili hlasitě, jako by neuměli ztišit hlas, a tak i mezi sebou stále napůl řvali.

. . .

„Jen pět minut a dost,“ prosazoval jeden, asi ten menší. „Říkám ti, že sem přijdou vojáci, protože se to celý obklíčilo od hřiště až do města. A nás tu mají jako na dlani!“

. . .

Poskytl mi tu nejhorší možnou informaci. Od vysílače u hřiště bylo slyšet auta a vidět světla, ale nikdy by mě nenapadlo, že by to mohli být vojáci! A to všechno jenom kvůli mně? Ale pak jsem si uvědomil, jak velké množství lidí muselo utéct za mnou. A každý měl nápad utéci na hřiště, protože nic jiného opuštěného v tak malém městě neznali. Navíc teď všichni, pár let po válce, kdy se k ničemu nedostali, začali milovat manévry. Tak to je konec...

Věděl jsem, že se nakonec někam schovám, určitě, protože jsem to tu znal. Ale na jak dlouho?

Větší muž právě vynesl další várku nákladu. Měli plnou korbu peřin, oděvů, kožešin, obrazů. Nakonec dával drobné sochy a další polštáře, aby se věci nepoškodily. Pak začal odpředu stahovat plachtu, aby nebylo vidět, co je kde naloženo. Vzadu ji nechal volnou, všude po stranách upevnil řemeny.

Měl jsem zoufalou potřebu se někam schovat. Toužil jsem po tom, aby co nejdříve odjeli a já mohl znovu do domu. Pak mi došlo, jaký je to nesmysl. Ale únava z napětí byla příliš silná.

V tu chvíli se na konci pole objevila další drobná světla. Musely to být baterky, protože odtamtud by auto asi nepřijelo. Oba muži si všimli zřejmě jen odrazů ve skle a rychle vyběhli ven. Každý měl ještě dvě tašky. „Vrátíme se jindy, ale teď musíme pryč!“ Oba skočili do kabiny, menší z nich na místo řidiče. Nastartoval, ale motor nenaskočil. Zkoušel to znovu a znovu. Druhý na něj řval: „Jak chceš s tímhle krámem dojet za hranice!“ V duchu jsem jim to přál. Jen ať je chytí. Pak jsem si vzpomněl, jak jsem se těšil na příchod policie i jak to dopadlo. I já budu muset někam utíkat. Jakmile na další pokus auto nastartovalo, blesklo mi hlavou, že asi

nemám moc jiných šancí. Vyskočil jsem na zadní bočnici auta a vsunul se dovnitř. Plachta se ještě kolíbala. Určitě někde zastaví a budou ji přidělovat.

Přeskočil jsem tašky a nakupené oděvy a lehl si pod jednu z peřin tak, abych měl hlavu směrem dozadu a mohl se zkusit odrazit ven. Pak jsem si uvědomil, že bych byl příliš vidět. Tak jsem se schoval asi tak doprostřed korby. Auto pomalu nabíralo rychlost. Baterky přes plachtu nebylo vidět. I muži v kabině byli zticha, anebo byly jejich hlasy přehlušeny motorem. To jsem v tu chvíli nepoznal.

Nejeli jsme dlouho a už jsem cítil, že se cosi změnilo. Opatrně jsem dolezl až dozadu a nadzvedl plachtu. Jeli jsme po cestách, ale po cestách mně neznámých, v polích...

Co je to za nesmysl? napadlo mě. Vždyť křičeli něco o hranicích. Ale jakých? Kam se dá dnes utéci? Ale oni mohou možná všechno... Pak jsem se lekl: Určitě se zastaví někde doma, anebo si budou chtít překontrolovat, co nakradli. Polilo mě horko. Auto se skutečně začalo odklánět od města směrem k nedalekým stodolám nejbližší vesnice. Pak zpomalilo a zastavilo. Vyskočil bych možná ven, ještě než by motor utichl. Ale oni ho nechali běžet. Pak ten vyšší vystoupil. S někým mluvil. Takže tu na ně někdo čekal. Kolem byla louka a nebylo tu jediné místo, kam se schovat. Doběhnout k nejbližší stodole by šlo, ale ihned by si mě všimli, protože zeď se začala ve světle stále jasněji odrážet. Polabská rovina! Kam se tady může člověk schovat? Zacouval jsem bezmyšlenkovitě zase nazpátek a dohrabal se někam ke konci nákladáku. Muži stále polohlasně mluvili a nebylo jim rozumět.

Pak došli ze zadu k autu a sklopili zadní bočnici. Znovu jsem cítil, že teď je to vážně konec. Nevěděl jsem co dělat, jak se připravit. Vzpomněl jsem si na nůž, ale ten byl na zádech, v batohu. Pak jsem cítil, jak muži vyskočili nahoru na korbu a prohlíží si věci. Občas něco zvednou, přetáhnou a hodí dolů. Pak to nesou ke stodole, ale vždycky tak, že tu jeden z nich čeká. Jako u kořisti. Vykládají náklad!

Zavřel jsem oči a zakousl se do peřiny. Dostal jsem takový vztek, spojený s lhosejností, že mi znovu začalo bušit ve spáncích a já alespoň několik vteřin nepocítoval ten hrozivě bezmocný strach. Pak čekání přerušilo zabouchnutí bočnice a muži začali přidělovat plachtu. Byli tu oba. Vyložili tedy jen něco a se zbytkem se chystají odjet!

Bál jsem se tomu uvěřit. Ale pak se auto pomalu rozjelo. Neslyšel jsem nikoho nastupovat. Ale nepřišlo mi to půl metru pod peřinami divné. Ale asi oba nastoupili. Sundal jsem peřinu a trochu se lekl světla, byť mírného, které již pod plachtu pronikalo. Přeskočil jsem dozadu a mírně zkusil roz-táhnout škvíru v plachtě. Vzadu na louce jsem viděl jednoho z mužů, toho menšího, jak s kýmsi úplně cizím prohlíží věci u stodoly. Řidič bude někdo nový. Anebo jede jen jeden? Teď ještě aby projeli přes hlídky...

Seděl jsem vzadu a chvílemi se díval ven. Pak auto najelo na pevnou městskou cestu a začalo se stáčet do centra. To jsem naprosto nechápal. Po pěti minutách bylo jasné, že musí projet přímo vedle policejní stanice. A skutečně, během krátké chvíle jsme byli u stejného parkoviště, kde jsem s ostatními prve ležel na trávě. Nebylo vidět dovnitř, ale hlídky tu stály. Někdo tam musel zůstat. Nevěděl jsem co dál. Byl to strašný pocit, octnout se na místě, ze kterého jsem před nedávnem utekl.

Pak auto zabrzdilo přímo před stanicí a řidič – našťastí – nechal puštěný motor. Dva lidé vyskočili ven a běželi do hlavních dveří.

A jdou mě udat, napadlo mě. Nemohl jsem pochopit, že by mohli jít na současnou, porevoluční policii z jiného důvodu.

Ale za chvíli byli venku s krabicí nějakých papírů či plchet, a začali cosi na auto lepit a přibíjet k bočnicím. Přemýšlel jsem, na co chtějí to auto předělat, ale nepřišel jsem na to. Pak oba nastoupili a vyjeli zpět na náměstí. Tam se auto pomalu otočilo k mostu a nabralo směr na Prahu.

Přestal jsem tomu rozumět.

Auto se znovu zastavilo, ale motor běžel. Věděl jsem, že mají strach jej vypnout, aby se dalo znovu nastartovat. Nemuselo to tedy nic znamenat. Pak se začalo ozývat bušení na dveře a křik. Trvalo to nejméně deset minut. Netušil jsem, oč jde, a každá minuta byla jen váháním, jestli vyskočit, anebo zůstat. Ve škvíře bylo vidět předměstí, ale nemohl jsem podle ničeho poznat, kde vlastně stojíme. Pak konečně bylo slyšet změt hlasů, nadávky a křik.

Uslyšel jsem temné kovové zadunění a pak se něco stalo na pravé straně pod autem. Teprve za malou chvíli jsem poznal, že čerpají palivo na cestu. Tak tedy pumpa. Ale ta samozřejmě nemohla být otevřená. Jak se jim podařilo přemluvit majitele, to jsem nechápal. Vždyť je tolik problémů s přidělovým systémem! Po chvíli jsme znovu vyjeli. Otočil jsem se a díval se škvírou. Pumpa byla skutečně zavřená, ale její zoufalý majitel se pokoušel cosi opravit na ruční pumpě. Alespoň, že jemu se nic nestalo.

Byl to neuvěřitelný pocit úlevy mít dnes centrum, znovu a znovu. Slunce již bylo vidět, když jsme zamířili náhle trochu více na sever, a už mi bylo jedno kam...

. . .

Sedl jsem si na polštář a jen jsem dlouze oddechoval. Teprve po chvíli jsem ucítil z peřin vůni domu a přišlo mi to všechno strašně líto. Povolil jsem si slzy, abych se uvolnil, ale nešlo to. Sedl jsem si a jen dýchal. Za chvíli se dostavil hlad. Otevřel jsem batoh, vytáhl nůž a ukrojil kus chleba a kus salámu. Byl to nádherný pocit. A bylo by hloupé si to nepřiznat. Jen jsem se cítil provinile. Hledal jsem lahev s čajem, kterou jsme vždycky brávali s tetou na výlety. Ale uvědomil jsem si, že jsem ji samozřejmě v tom zmatku nemohl vůbec nachystat, natož ji brát s sebou. Měl jsem ale žízeň a podvědomě jsem se díval kolem. Věděl jsem, že nakládají i lahve z baru. Našel jsem je. Ale tvrdý alkohol ani likéry mi teď pomoci nemohly. Ale žízeň byla nesnesitelná. Horší bylo, že jsem nebyl odborníkem na alkohol. Nakonec jsem našel lahev vína, které mi přišlo nejméně silné. *Teď ještě vyvrtku*, zasmál jsem se v duchu šílenosti situace. Vzpomněl jsem si na hák, kterým se zachytávala plachta vzadu. Přelezl jsem tam a samozřejmě jsem využil šanci a vykoul škvírou ven. V tu chvíli začalo auto zpomalovat, až se úplně zastavilo.

Byli jsme v nějaké koloně, protože za malou chvíli za námi zastavilo další nákladní auto, celé polepené rudými symboly a odznaky moci. Ucukl jsem a chvíli se bál, že mě někdo viděl. Také mi došlo, čím si dekorovali auto oba muži, když se zastavili na policejní stanici. Asi vypadáme stejně jako ten polepený nákladák za námi. Jistě, potřebovali projet. *Kéž by se jim to nepozorovaně povedlo*, napadlo mě, navzdory všemu, co jsem doposud chtěl.

Náhle jsem ucítil typické otřesy městských silnic. Vykoul jsem a poznal Prahu. Přemýšlel jsem, proč se chtějí schovat tady, ale nakonec i to by dávalo smysl... Jenže cesta pokračovala stále dál, auto vyjelo někam do kolonie malých domků se zahrádkami, a pak na okrajovou cestu. Takže budou chtít Prahu někudy objet. Pak se cesta začala vléci. Vznikla vleklá fronta. Točila se mi hlava.

Kolona jela velmi pomalu. Občas na malé silnici jelo něco v protisměru a všechna auta musela téměř zastavit a dojet až na samý kraj cesty. Přitom se pokaždé tak naklonila plachta, že jsem se bál, aby se neutrhla

a nespadla. V jednu chvíli naše auto zastavilo, ale už po pár vteřinách na něj začalo troubit snad vše, co jelo za námi. Poznal jsem, že jeden z mužů si odskočil do lesa a rychle přikvačil zpět. Tak tedy bez zastávek. Tím lépe.

Uvnitř pod plachtou bylo strašně horko, větrat se nedalo. Muselo být už poledne, anebo možná již hodně odpoledne. Znovu jsem vykoukl a zkoumal stíny. Možná už byl podvečer. Vlastně si stačilo vzít hodinky z batohu. Také mi došlo, že na noži, který tam mám, bude vývrtka. Mohlo mě to napadnout. Dolezl jsem zpět a vyndal hodinky, bylo už pět hodin. Čas, našťástí pro mě, doslova letěl. Načal jsem víno, žíznivě se napil a pak málem vše vyprskl. Bylo strašně trpké. Ale spolkl jsem ho a pocit žízně byl z velké části uhašen. Vlastně... malér by byl najít sladké a kořeněné víno. Nápoj mi nezachutnal, ale žízeň přestala a účinek se dostavil. Ale špatný. Přišla na mě prudká vlna lítosti a já věděl, že nesmím udělat chybu jen kvůli alkoholu. Co zbylo, jsem položil do peřin za sebou, tedy u kabiny. Tam se to ztratí. A dříve, než na to přijdou, objeví stejně mě a může mi být dočista jedno, jestli je polité věci potěší.

Všechno mi začalo připadat neřešitelné. Pořád jsem si musel opakovat: *Bud' rád, že tu vůbec js!* Asi bych snad i pod popravčí smyčkou začal hledat chyby na materiálu.

Pak jsem se zase vrátil doprostřed auta a zalezl pod peřinu. Rozhodl jsem se, že budu počítat kilometry a každých dvacet se půjdu podívat do škvíry.

Usnul jsem.

. . .

Zdál se mi sen, jak padá sníh na město a vločky tu a tam v chuchvalcích nalétnou na oči a není nic vidět. Večer má být velká sláva! Velký koncert! A ohně dole u Karlova mostu svítí do noci, protože je adventní čas a lidé putují na trhy. Kolem kostela prochází dlouhý špalír a hudba varhan láká dovnitř...

Probudil jsem se v okamžiku, kdy jsem měl pocit, že auto zastavuje. Rychle jsem odhodil deku a vyskočil. Byla tma. To znamenalo, že jsme někde museli stavět. *Někde se prostě muselo zastavit! Přeci nemohli jet tolik hodin do setmění.* Znovu a znovu jsem si to opakoval a nebylo mi jasné, proč mě nenašli, proč vůbec nikdo nevyskočil na korbu a nekontroloval náklad.

Škvírou jsem zahlédl jen matný odraz zadního světla, ale jinak byla tma. Ani hvězdy nebylo vidět. Teprve po delší době jsem si zvykl na temnotu a zdálo se mi, že jsme v údolí. Auto stoupalo do kopce a chvílemi motor vynechával. Bylo jasné, že buď dochází palivo, anebo se přehřál natolik, že bude nutné dolévat vodu. Oboje nebylo dobré znamení. Najednou vyšel měsíc. Stoupaní do hor ale naopak bylo dobré znamení. Kde jsou hory, tam jsou hranice, jak u nás bývá zvykem. A také jsme jeli celý den a noc.

Auto začalo zpomalovat a já viděl na vlastní oči přímo u cesty patníky se znakem CS.

Tentokrát jsem příliš dlouho neuvažoval. Sklopil jsem zadní bočnici a pomalu sunul všechny věci směrem dozadu. Věděl jsem, že i sklon auta bude stačit k tomu, aby se dříve nebo později vysypaly. Ale mohlo by to udělat příliš velký hluk. Vzal jsem si peřinu a nachystal ji jako nárazník. Pak jsem vyskočil.

. . .

Dopadl jsem samozřejmě mimo měkké peří, ale rychlost mě mírně přetočila do trávy a jakéhosi potoka vedle cesty. Nic se mi nestalo. Auto pokračovalo kdesi nade mnou a já slyšel jemné zvonění, jak padaly nějaké kusy příborů. Otočil jsem se směrem od silnice a snažil se rozeznat, kde co je. Naštěstí skutečně svítil měsíc.

. . .

Má první starost patřila batohu. Byl v pořádku.

Dole bylo údolí, kterým se kroutila silnice, a na ní – nahoře – moje známé auto. Byl jsem asi tak uprostřed stoupající a klikatící se cesty.

V údolí bylo ticho. Nákladák se pomalu točil ze zatáčky do zatáčky a bylo jasné, že si mě nikdo nemohl všimnout ani teď. Pomalu jsem se posadil a chystal se postavit.

Dostal jsem strach, že mě kolena neudrží. Byl jsem dlouho bez pohybu.

Pak jsem si řekl, že když neudrží, tak se z toho nepodělám, a postavil jsem se. Samozřejmě, že mě kolena udržela.

Rozběhl jsem se za patníky, k lesu, a pořád se rozhlížel. Teprve, když jsem byl mezi stromy, tak jsem s tím přestal. Měl jsem pocit, že to nebude tak hrozné, terén byl úplně rovný a nikde žádný přízemní keř. Jen prostory mezi stromy. Ale nebylo dobře vidět. Zase vysvitl měsíc, protože venku, mimo stín stromů, kde jsem teď byl, na jakémsi mírném kopci vedle, se odrážela tráva. To bylo zase dobré znamení.

Ale spletl jsem se, cesta do kopce byla plná jehličí, a to bylo kluzké a cesta do kopce příliš strmá. Nohy mi podkluzovaly, ale přesto jsem se strání s řídkým lesem za slabou půl hodinu vyšplhal. Teprve na konci, těsně pod skalami, mě napadlo, jestli to byla dobrá volba.

Ale nebyla jiná. Na chvíli jsem si sedl, nepřemýšlel o tom, jaký kde bude terén, ale že teď už můžu s klidem a s neuvěřitelnou úlevou zapomenout na to divné auto i oba muže.

A v tu chvíli jsem začal škytat a cítil jsem, jak se mi třesou ruce.

. . .

Potřeboval jsem několik dnů, hodin, dokonce pro tuto chvíli třeba jen pár minut. Prostě se zastavit, dát se do pořádku a ujasnit si co dál. Zatím to byl jen slepý úprk, jako když kličkujete. Na konci léta bylo i tady v horách poměrně teplo. Přesto jsem si nechával větrovku a na zádech jsem se pod batohem potil. Nikde kolem nebyla vidět jakákoli cesta.

Stráž byla kamenitá, a jakmile jsem na ni vkročil, bylo mi jasné, že pokud spadnu, budu se kutálet dolů po svahu a kluzké jehličí mě nezastaví. Ovšem, budu-li padat rovně, musí mi dříve nebo později přijít do cesty nějaký strom, o který se zastavím... Zkusil jsem si v duchu spočítat, kolik těch stromů tak může být v jedné pomyslné podélné řadě a kolik může být příčných řad. Blížil jsem se číslu pět.

Šlo mi možná o život, anebo třeba znovu o vězení. Procitl jsem. Pane bože, jak příšerné kraviny člověka mohou napadnout, zrovna když utíká. To nebylo k smíchu, to bylo k zbláznění. Počítat stromy...

Pomalu jsem se vydýchal a prohlédl si okolí. Odněkud zapískali ptáci, což v noci, alespoň zde, není běžné.

Vyšel jsem nakonec podél skal, pode mnou kluzký les, ale nad ním tráva. Tvrdé trsy, docela slušná cesta. Tráva ovšem dosahovala takřka po kolena. Kdo by ji tu sekal? *Další zajímavá úvaha*, řekl jsem si. *Výška asi tisíc dvě stě metrů, ztracené údolí u hranic, nejbližší město desítky kilometrů, v sousedním údolí je možná nějaká vesnice, a já budu přemýšlet o sekání trávy.*

Opět jsem se zadýchal a musel zastavit. Jak ale mohu vědět, že se nepletu? Vždyt jsme nemuseli být v horách, a vůbec už ne na hranicích. A pokud ano, pak právě tyto hranice jakoby procházely zcela odlišnými typy hor, než jsem si pamatoval jako dítě ze školy coby nebezpečné pásmo hranic. Trochu jsem se klepal.

Byl jsem prostě z formy. Dostal jsem strach z chladné noci. Věděl jsem, že nesmím moc uvažovat, ale musím hlavně najít místo, kde nebude zima.

V trávě mohou být zmije. Zvláště na horách a tady na svahu, kde ještě svítí slunce. Zastavil jsem se. Boty by mě snad trochu ochránily, ale co kdyby se zmije vymrštila až ke kolenům? Nevím, co by se stalo pak. Do té doby jsem se hadů nebál... Pak jsem ale pochopil, že v noci to asi nebude ta nejdůležitější úvaha. Největším problémem budu já sám.

Kapitola 4

Ukrytý

Bylo těžké nepropadnout zmatku. Začínal jsem mít hlad. Nevěděl jsem co dřív. Chtělo se mi lehnout a zarýt se rukama do země a ležet. Ležet a snad možná brečet. Těžko říci proč. Prostě brečet a schovat se. Mít klid, mít klid kdekoli a za jakoukoli cenu.

Nalevo z rokle se vykutálel balvan. Hrozně jsem se lekl a prudce skočil do trávy.

Pozoroval jsem rokli, ale nic se nehýbalo.

Přeci tu nebudu sedět hodiny, podívám se tam a zjistím, co je příčinou toho neklidu! Jenže když polezu do rokle, pouze strhnu další kameny a nakonec se stejně budu muset vrátit a obcházet hory, až poznám, že tam neprojdou... Srdce mi tlouklo a měl jsem pocit, že jsem na všechno strašně sám. Pak jsem narazil na balvan, který vypadal jako člověk. Nechal jsem balvan balvanem a šel dál po cestě. Nic se nedělo.

. . .

Dostal jsem se na nejvyšší bod kopce. Ten jen mírně vyčníval nad okolím. Byl to souvislý pás, poměrně masivní, který rozdělval dvě údolí, anebo možná více takových průsmyků jako ten můj. Takže zbývalo buď hledat ještě teď nějaký úkryt tady nahoře, anebo, dokud je noc, sestoupit do údolí, nejlépe zarostlého. Jenže kam se zarostlým údolím dostanu? A vůbec, kam se vlastně chci dostat?

Přišlo mi moudré vzdálit se od průsmyku, kde jezdí auta, ale tady v kopcích už tolik nebezpečí být nemohlo. Ledaže by tu byla nějaká jiná cesta. Z toho všeho mi vycházelo, že především musím nepřetržitě pamaťovat na nejslabší článek jakékoli akce, tedy na svůj strach, a pak, že má smysl cokoli začít teprve tehdy, až se zorientuji.

Takže mi nezbylo nic jiného než jít po hřebenu, a to ve směru, kterým ujíždělo auto, pokud jsem chtěl vážně dorazit na hranice, přičemž bych se musel držet jen v místech, odkud by bylo něco vidět i v noci.

. . .

Pokud to tedy půjde. Každou chvíli něco překáželo. A navíc se tu hřeben jako kdyby rozdělil a nebylo jasné, po které ze dvou skal pokračovat. Rozhodl jsem se pro pravou. Asi po čtvrt hodině jsem se zastavil a sledoval levou skálu, kam asi vede. Na stráni, jsem uviděl cosi jako plošinku s několika stromy. Měl jsem pocit, že se na ní něco hýbe.

Zastavil jsem se a přitlačil ke skále. Musela to být severní strana; byla studená.

Na plošince přes mírné údolí hřebenu cosi sedělo. Snad pes. Ale co by tu dělal pes? Že by to byl vlk? Ale je to příliš malé. Spíše liška. Jenže já ještě v životě neviděl lišku sedět. Přesto to musela být liška.

Ať už seděla, anebo jsem to jen špatně viděl, rozhodně působila klidně. Nevěťřila. Dívala se neurčitě kamsi před sebe. To mě zarazilo, protože jsem se do té doby bál, že na sebe nepřetržitě upozorňuji.

Rozhodl jsem se to vyzkoušet, odlepil jsem se od skály a došel doprostřed volného pásu, kde mě i na několik set metrů to zvíře vidět muselo. Nijak nereagovalo. Začal jsem mávat a skákat. Teprve asi po deseti vteřinách se někam vytratilo. Skoro lhostejně. Nějak mi to dalo pocit, že jsem pánem situace a že jsem dosáhl alespoň nějakého vítězství. Nad kým? Nějakým utahaným, chlupatým chudákem. Pomalu jsem došel na svah, který byl plný balvanů a nahoře nad ním vedla mnohem větší průrva téměř až k vrcholům kamenného masivu. Věděl jsem, že už asi nic lepšího nevymslím a stálo by za to zkusit dostat se na vyšší polohy.

Musel jsem být na cestě už možná tři hodiny. Jakmile jsem začal stoupat po kamenech, poznal jsem, jak jsem unavený. Kolena se mi neohýbala tak lehce. Začal jsem si říkat, že to bylo úžasné, když jsem si nepřetržitě nalhával, jaký jsem starý a unavený. Jenom kraviny a omšelé fráze... Bylo to třeba potlačit a najít luxusní postel...

. . .

Na skále byl mech a lišejník, občas tráva a někde něco šumělo. Musel tu být potok. Šel jsem po plošině a měl při tom obrovskou radost. Potůček to byl nepatrný, ale v korytě po straně skály se řítit dolů. Dalo se k němu i dojít.

Vrátil jsem se na výčnělek, jakousi římsu. Bylo zde velké koryto, které bylo částečně ve skále. Pod skálou bylo sucho, takže voda po něm musela někam stékat. Římsa zde byla úplně vyhlazená a nebyl tu ani lišejník. Teď

už stačilo, aby tu nebyly skuliny a v nich nějaký méně přátelský plaz. Ale už mi to bylo jedno.

. . .

Začínalo být zima. Opřel jsem se zády o jeden z rovnějších kusů skály. Už nehřál. Jakmile jsem teď seděl, nebylo vidět na žádnou stranu. Ale nikdo zase neuvidí mě. To by šlo. Ale co se zimou? Netušil jsem, kolik stupňů může být na horách. Přemýšlel jsem, co by mě mohlo zahřát. Jediné, co mě napadlo, byl mech. Ten rostl nade mnou. Dal se trhat ve velkých kusech, byl vyschlý, žlutavý. Ale netušil jsem, jestli může hřát. Natrhal jsem ho za zbývající půl hodinu téměř třiceticentimetrovou vrstvu a nahromadil ve svém korytku mezi kameny. Lehl jsem si do něj a otevřel batoh.

Žaludek se mi svíral zvláštní nevolností, ale zároveň jsem měl strašný hlad. Začal jsem hryzat cosi jako špek či anglickou slaninu a kus chleba. Byl to skvělý pocit. Nevolnost úplně zmizela. Pak jsem usnul.

. . .

Byla to nejúžasnější chvíle mého života.

Od rána sněžilo a Praha byla přikrytá již třetí den čerstvým sněhem. Proudý lidí se tlačily již za mostem Karlovou ulicí směrem ke Staroměstskému náměstí a mně se chtělo mezi nimi kličkovat, sklouznout se po tom sněhu a doběhnout až k Vltavě.

V zatáčce v Husově ulici jsem málem vrazil do staršího člověka, který se opíral jednou rukou o dům. V poslední chvíli jsem uhnul, ale v paměti mi zůstal pohled jeho očí.

Trochu pichlavý, pod hustými řasami cosi zlého.

Sklopil jsem hlavu a vychutnával si sních, který křupal, a přemýšlel jsem o tom píchnutí, o tom vyrušení právě v tak jasný den. Měl jsem chuť se vrátit, jestli něco nepotřebuje.

Otočil jsem se, ale nevrátil jsem se.

Dal jsem se znovu na cestu, od Vltavy zavanul studený vítr.

Strčil jsem obě ruce do kapes. Bože, jak tam bylo teplo! Jako kdyby to byly dvě malinké, příhodné komnaty se vším všudy a s teplem a každá dlaň tam byla schoulená a v bezpečí. Prožíval jsem zkoncentrovanou radost a pocit soukromí z úkrytu v kapse.

Tenhle zvláštní požitek jsem si vychutnával kdysi v dětství, když mi byla zima, ale na ruce teplo. Netuším, proč jsem si právě teď ten pocit vybavil tak živě.

Pomalou zástup lidí řídil a já se blížil k nábřeží osvícenému zlatým sluncem.

Za mostem, pod malostranskými střechami, kouřilo několik osamělých komínů a voda ve Vltavě byla plná ker.

Zbývalo pár minut a já nechtěl mít zpoždění, v kostele svatého Františka začne přeci zkouška. Jen jsem si vzpomněl na začátek mohutného *Laudetur*, chtělo se mi zastavit a ještě jednou vtisknout ten obraz do paměti. Měl jsem moc rád mistra Černohorského. A kolik toho z jeho obrovského díla po něm zbylo!

Měl jsem rád tohle místo.

Za pár dnů budou Vánoce...

. . .

Probudil jsem se chladem, ale také s velkou radostí, kterou mi připomenul obraz předvánoční Prahy. Ještě chvíli jsem se snažil vzpomenout, jak to všechno bylo, a otupěle jsem se přitom hrabal v mechu. Bylo příjemné, že zima nebyla tak velká, jak jsem se večer bál. Anebo mech opravdu tolik hřál. Vzpomínka na Vánoce mě nějak nenaplnila sentimentem a další vlnou sebelítosti.

Posadil jsem se a vykoukl přes kameny. Kopce v dálce a celé ty pásy lesů nebylo vidět. *Slunce vyjde někde ve směru pokračujícího masivu*, přemýšlel jsem. *Kolik může být hodin...* Obloha byla lehká, ale ne úplně průzračná. Možná tu bylo vlhčeji. Chtělo se mi na záchod, ale nechtělo se mi ven. Jak to budu dělat, když nemám papír? Každý pitomý detail mi poletoval hlavou, ale co budu dělat zítra, to jsme vůbec netušil. Pak jsem si vzpomněl na potok. Sedl jsem si na nejvyšší kámen a uvědomil jsem si, že je příšerná zima. Dosud teplá záda mě začala mrazit a já nechápavě sahal na ledovou hranu kamene. Doběhl jsem k potoku a zase se rychle vrátil. Nakonec jsem si klekl a začal hrabat v mechu. Ta římsa byla vlažná. Nikoli snad teplá, ale ani studená, prostě vlažná. Jak mohla takhle dlouho vydržet nasáklá teplem slunce, když mi večer připadala studená?

Ale hlavní je, že jsem na svobodě!

Ještě mi pořád strašila v hlavě představa, co přinesou další dny, ale na jednu jsem si začal tak silně vážit přítomné chvíle, že nic a nikdo to nemohl narušit, i kdyby mě zítra zase vrátili zpět. A tak jsem usnul znovu.

Podruhé jsem se probudil s horkým sluncem, které do té doby stínila skála na východě, ale teď se ke mně dostalo od jihu. Muselo být pozdě.

Přes kopce, teď už světle zelené, a měl jsem pocit, že určitě i voňavé, ke mně svítilo teplé pozdní slunce a já věděl, že mám batoh s jídlem a volný den. Byla to hloupost, od člověka na útěku, takto zmateně se radovat!

. . .

Dojehl jsem, utřel si ruce, došel k potoku a umyl se. Osušil jsem se do kapesníku, který jsem pak vypral a položil na teplé kameny, zatížil jej, protáhnul jsem se a vrátil se na římsu.

. . .

Na vrcholu foukalo. Nebylo vidět nic než asi pětmetrovou plošinu, pod kterou musela být soutěska, kde jsem včera seskočil z auta. Bylo třeba se po ní spíše plížit, protože mohla být slabá. Dolezl jsem bez pádu až na konec. Byl tam skvělý výhled. Už jsem viděl protější sráz mnohem nižšího pásu lesů a za ním bylo vidět do kraje. Tady bylo hned několik vesnic a nejméně jedno větší město, možná tak po pěti, osmi kilometrech. Nešlo mi to kloudně odhadnout. Mohlo to být i dvacet kilometrů. Dokonce jsem měl pocit, že v občasných závanech větru slyším z dálky zvuky.

Lehl jsem si na břicho a pomaleji se posunoval na úplný konec římsy. Pode mnou byla asi třicetimetrová propast a pod ní ten černý, neproniknutelný pás keřů a vedle les, kudy jsem včera lezl. Silnice byla vidět jen v úzkém pásu vpravo, nikoli pode mnou. Nikdo nikde, žádné auto.

Vrátil jsem se zase doprostřed skály a díval se po jejím hřebenu. Chvilími na sebe masiv navazoval, chvílemi se menší vrcholky jako kdyby tříštily o sebe, ale kam se dohlédnout dalo, tam ten pás dosahoval jako hradba.

Takže odtamtud nikdo nikdy nepřijde. Od severu, kde jsem spal, asi také ne. Vlastně odnikud. Silnice je tak kilometr vzdušnou čarou, ale kdo by sem lezl?

Tak zpět k tomu nejdůležitějšímu: *Kde vlastně jsem?*

. . .

A byl jsem v koncích. Mít tak mapu! Vzpomněl jsem si, jak mi syn mého kamaráda plakal v hospodě u piva. Vrátil se z vojny a poslední část byl teď nově na hranicích. Všechno bylo tajné. Ale jeho duše na to neměla už sílu. Nejdříve se opil jeho táta a usnul, pak on a zbyl jsem jen já. A pak jen mluvil a mluvil a všechno muselo ven. Jaké jsou dalekosáhlé plány, že se ještě daleko před hranicemi chystá hraniční pásmo, do kterého nikdo nebude smět. Jak lidé, kteří tam žijí, mají povinnost každého neznámého udat a rádi to dělají. Kolik psů stačí na zastavení emigranta. Kolik na ženu,

kolik na dítě, kolik toho lidé sebou berou, kolik minut je třeba, aby se dostali k nášlapnému zařízení, jaké tam jsou výbušniny, kolik minut potřebují oni, aby plnili limit a dostali dovolenou. Pak jsem odpadl i já.

A nakonec jsem poznal, že hořkost, která nás spojuje, je silnější než nějaké posuzování, co má kdo dělat a co si o čem myslet. Bylo mi jich líto. Táta byl dlouho na syna hrdý. A najednou nevěděl, jen mlčel. Ráno jsme skončili u mě, já se tehdy pyšnil krásným bytem pod půdou s výhledem dolů na město; všeho jsem měl hodně, slastně nadával na poměry a bylo mi jedno, že mám vlastně mizerně placenou práci, protože mě bavila a protože peníze se vždycky našly. Něco se třeba prodalo ze starozitností.

Nakonec jsem viděl, že ti dva vykonavatelé nového režimu jsou na tom možná lépe, protože jim to prostě najednou přišlo obyčejně líto a už s tím nemohli být.

. . .

Vrátil jsem se zpět a probíral si v duchu hranice.

Můžu být úplně kdekoli. Ať půjdu kamkoliv, pokud to nebude vyloženě do vnitrozemí, jen abych prostě zjistil, kde jsem a na koho narazím, riskuji, že mě bez dokladů někde chytí a zavřou. Ale když budu dělat cokoli jiného, riskuji, že mě bez dokladů někde chytí a zavřou také. Tak jsem si v klidu naplánoval, že někam vyrazím. Přemýšlel jsem, jestli se za to nepomodlit. Nebyl jsem v tomto směru zrovna zběhlý. Ale zkusil jsem to.

Kapitola 5

Zvláštní cíl

Blížilo se auto.

Praštil jsem sebou na zem, až jsem si narazil loket. Muselo být opravdu blízko, ale do poslední chvíle nebylo slyšet. Muselo být zrovna dole pode mnou, někde pod hradbou keřů. Během dvou vteřin se vynořilo přesně tam, kde jsem vyskakoval, a já viděl, že je to malá dodávka plná lidí sedících na korbě. Seděli u hranic a dívali se nahoru. Jeden z nich se díval přímo na mě.

Schoval jsem hlavu a strašně jsem proklínal svou neopatrnost. Začal jsem se sunout dozadu a přemýšlel, kudy poběžím dolů. Auto ale nezastavovalo a já se pokusil znovu nakouknout dolů. Nic se nezměnilo. Lidé kývali hlavami, jak sebou auto házelo, a trochu apaticky se dívali kamsi do dálky.

Došlo mi, že se nikdo nemohl dívat skutečně přímo na mě. Byla to ale dobrá zkušenost.

Zachtělo se mi počkat na další auto a zkusit ho odněkud pozorovat opatrněji. Asi po hodině projížděl autobus z druhé strany soutěsky. Ten byl slyšet už dlouho před tím, než se přiblížil. Projel a nic zvláštního se nestalo.

. . .

Skoro jsem měl chuť uvěřit, že jsem někde na dovolené, sejdu do údolí, dám si výborný oběd a druhý den se vrátím domů.

Sedl jsem si a znovu dal hlavu do dlaní. Viděl jsem znovu zmláceného člověka, kterému botami dupali v obličeji, viděl jsem obličej svého věznitele s puškou a dostal jsem takový vztek, že mě přešlo i to napětí. Sešel jsem dolů a lehl si na mech. Dýchal jsem zhluboka, a když přišla první volnější chvilka bez jitrnění fantazie, otevřel jsem batoh, uřízl salám a šťastně se zakousl.

Pak jsem zase vše zabalil a pozoroval slunce na jihu. Zbýval celý půlden.

. . .

Celé odpoledne jsem se díval do nebe.

Chvíli nahoře kroužili ptáci, chvíli ne. Nad čím dalším krouží, to jsem nezkoumal.

Mohl jsem buď dojít jižním údolím na jednu nebo druhou stranu, zkusit se dostat přes hranice anebo se vrátit domů.

Domů. Nechtělo se mi o tom všem moc přemýšlet.

Budu muset někam utéct. Někam do bezpečí. K někomu, kdo by mě na dlouhou dobu schoval. Ale kdo by mě dnes mohl schovávat a kde?

Když jsem se navečeřel, cítil jsem, že celý den ležení mě připraví o potřebu spát. Světla vesnic se třepala v nočním vzduchu a na obzoru přímo na jihovýchodě byla vidět velká záře. Takže i tam by mohlo být velké město? To by dávalo smysl. Rozhodnuto.

Zespodu mě skoro oslepila dvě světla. Musela být našťestí daleko, protože zvuk auta jsem slyšel až po malé chvíli. Samozřejmě jsem si zase skoro lehl, ale nepředpokládal jsem, že je to zase tak nutné. Najednou se ozvalo dunění. Jako když někdo hraje na tympány s hromovou odezvou, pak rachot a znovu dunění. Tím, že se zvuk blížil, to působilo tíživě. Dostal jsem strach, co se to doslova valí údolím. Napadlo mě, jestli to není nějaký bagr.

Byly to tanky.

Za války jsem je slyšel jezdit po městské dlažbě, ale tohle bylo něco jiného. Byla jich celá řada. Posunovaly se překvapivě rychle za vedoucím terénním autem se světly. Jinak musel mít každý z nich světla sklopená, protože světly byl jen malý půlkruh před nimi. Na obzoru jsem uviděl barevné hvězdy. Letělo ke mně letadlo.

Pochopil jsem v několika vteřinách, že nemám naprosto, ale naprosto žádnou šanci se někam na holém vrcholu schovat, a jestliže to, čím svítí na zem pod sebou, bude za pár vteřin nahoře nade mnou, nejde mě prostě nevidět. Letadlo letělo pomalu, ale přesto bylo jasné, že musí za chvíli tanky přeletět, ale zjevně to nemělo v úmyslu. Udělalo úhyb doprava na jih a vracelo se k městům. Skočil jsem z kamenité stráně mezi další kameny a narazil si nohu. Byla to velká bolest. Nemohl jsem ale pokračovat dál. Nebylo vůbec nic vidět. Podle zvuku se letadlo opět obloukem vracelo zezadu za kolonu tanků. Začal jsem vydávat jeden kámen za druhým a sedl jsem si do vzniklé mezery. Pak jsem si je v sedě pokládal pomalu na nohy, aby to příliš nezabolelo,

a v leže jsem šmátral a dával všechno kolem na tělo. Když už bylo letadlo nade mnou, dal jsem hlavu stranou a přikryl si rukávy větrovky obličej. Zavřel jsem oči.

Po ty vteřiny plné strachu jsem o ničem nepřemýšlel.

Letadlo mě minulo. Nevím, jestli mě někdo viděl anebo neviděl.

Vidět mě nemohli. Jsem přeci nejméně sto, možná více metrů ve tmě a navíc na místě, kde nemohou mít zájem kohokoli sledovat, namlouval jsem si? Jenže proč jedno letadlo, proč tahle soutěska, proč vojáci? A proč teď, v době, kdy nikde nic nehrozí? A pak jsem si uvědomil to, co jsme si pořád jako národ uvědomit neuměli. Že je to úplně jedno, že nemá smysl hledat logiku, kde bezpečně není, kde je prostě jen rafinovaný teror. Každý proti každému. Všichni proti všem. Každý je vinen. Kde nepřítel je vykreslován ob den jinak, se stejnou vehemencí a vážností děsivého nebezpečí, kterému se musí postavit armáda. Ano, v tom systému byl možný i transport kolon třeba každou noc a hlídkování v týlu. Všechno. Včetně honičky na mě. *Takže ještě budu záškodník.* Přišlo mi to ani ne tak absurdní, spíše jsem si připadal nějak přetažený, otupělý z toho nepřetržitého lekání. Uvědomil jsem si, že se nehýbu. Že uplynula jedna, možná dvě vteřiny. Letadlo letělo kousek přede mnou dál a já věděl, že další dvě vteřiny rozhodnou. Jestli mě uvidí, tak se otočí. Otočili se za pět, šest vteřin.

Tomu jsem nerozuměl. Že by se dohadovali, že by rozhodnutí trvalo tak dlouho?

Netušil jsem nic. Letadlo odbočilo do vnitrozemí a dělalo znovu oblouk. Otáčelo se někde za hřebenem, mimo můj dohled.

Díval jsem se s napětím nahoru na čáru skály a tmy a čekal, kdy se vynoří světla. Kdy se tma rozřízne a bude děsivě jasno a nebude mít smysl se choulit mezi kameny jako myš.

A ta vteřina je tu. Zvuk letadla byl tak silný, že jsem měl pocit, že přestávám rozeznávat fáze motoru, do té doby oddělitelné.

Letadlo se vynořilo.

Ale viděl jsem jen bok! Světla byla namířena dobrých třicet metrů přede mnou ve směru pohybu kolony. Dvoumotorový, nesmírně malý, ale neskutečně uřvaný dvoumotorový IL-14 či LI 02, některá z těch kopií Dakoty, co se o nich psalo, se otočil úplně do roviny se silnicí a pokračoval dál.

. . . .
Dal jsem si batoh pod hlavu, ale tlačil. Tak jsem si ho zahrabal do mechu pod hlavu a přes něj dal další vrstvy. Dotkl jsem se vlažné skály. To byla úžasná výhoda. Nejméně do půlnoci bude příjemná, pak pomůže mech.

. . . .
Spal jsem zase dlouho a nic se mi nezdálo.

Jedl jsem také dlouho a nikam nespěchal.

Došel jsem se napít a díval do kraje.

Vyrazil jsem.

Po hodině jsem došel k lesu. Otočil jsem se směrem ke své skále a marně hledal mezi kameny římsu a mou ohradu, kterou jsem nakonec trochu rozkutálel. Nakonec jsem ji našel a uviděl o kus vlevo zase sedět to zvíře z prvního dne. Zkoušel jsem si udělat škvíru z prstů a zaostřit, ale nešlo to. Netušil jsem, co to mohlo být. Sedělo to a koukalo do kraje. Stejně apaticky a unaveně jako první den.

. . . .
Těšil jsem se do lesa, a jakmile jsem viděl první stromy, skoro jsem se rozběhl, abych viděl, jak vypadá půda mezi stromy. Byla to tráva a občas návaly jehličí a listů, ale skoro žádné keře. Několik jich bylo až kousek níže. Mohla by tam být voda. Vydal jsem se k nim.

Potok tam byl, ale takřka kolmo ke směru mé cesty. Přejít ho, anebo jít podél? Pak jsem si uvědomil, jak se bude klikatit, tak jsem přeskákal kameny a pokračoval dál.

. . . .
Po pěti hodinách jsem se dostal k listnatému lesu. Myslel jsem si, že jsem ho už minul, jakkoli jsem něco podobného viděl ze skály. Směr byl tedy dobrý. Někde tu přespím. Zítra už budu v Německu.

. . . .
Spal jsem tvrdě a probudil mě až ranní chlad. Svítalo a mně se nechtělo spát. Byla opravdová zima a zahrabat se pod listy nemělo smysl. Bolelo mě za krkem a pomalu začala bolet i hlava.

Nikdy jsem takové potíže nemíval, tak jsem se zkusil protáhnout a uvolnit si páteř. Docela to pomohlo. Dobrá informace.

Šel jsem se projít k potoku. Bolelo mě všechno...

To několikadenní cvičení začalo přinášet netrénovanému tělu první, notně bolavé plody. Ale byl jsem venku, sám, široko daleko nikdo.

Za chvilku mi bylo teplo. Šel jsem až do okamžiku, kdy jsem zaslechl dunivý zvuk kdesi velmi daleko přede mnou. *Mohl to být zvon*, napadlo mě. A za chvíli znovu. Byl to skutečně přerývaný zvuk zvonu.

. . .

Ten první důkaz přítomnosti lidí, ke kterým se blížím, byl zvláštní. Trochu jsem se bál a chtěl zůstat osamocený. Pak mi došlo, jak nesmyslně kličkuji, sedl jsem si a najedl se.

. . .

Bylo poledne, slunce doslova zářilo. Ale vláhé vlhko pod stromy u potoka mi dodávalo pocit klidu. Natáhl jsem se u potoka, poslouchal jeho bubláání a pospával. Spal jsem téměř do odpoledne. Bylo to příjemné. A někde tu byli lidé. Něco bylo třeba udělat. A já měl strach to zjistit.

Dýchal jsem ten příjemný vlhký vzduch a každou chvíli se došel napít, i když jsem neměl žízeň. Krásné chvíle.

Šel jsem až do večera za zvukem zvonu. Několikrát se mi zdálo, že mám před sebou poslední kopec. Pak už by měly přijít jen louky a pole, kam je ale odevšad vidět. Slyšel jsem teď již také mnohem častěji bučení krav, občas nějaké údery do železa a samozřejmě pak ještě jednou hluboký zvuk. Ale stále nic nepřišlo.

Až s posledním světlem dne.

Z vršku kopce byla vidět vesnice. Bylo to asi dvacet domů, menších hospodářských stavení i vyložené jen chlívů, stodol. Mohlo tady bydlet tak třicet, možná šedesát lidí.

Ale co když jsem ještě v Čechách?

. . .

Nebyl jsem. Bylo to nějak vidět; jiné typy stodol, staříčké a napůl rozpadající se traktory jako u nás, ale přesto dočista jiné. Ale především žádná cesta, spíše jen původně rozbahněné koryto, dnes už po několik dnech pevné, ale velice prašné. Koryto se táhlo odkudsi z polí, která byla kus dál pod lesy. Na druhou stranu vedlo snad směrem k jednomu městu, jehož světla jsem snad už mohl spatřit. Věděl jsem, že na cesty se musí zapřahat a asi jezdit tímto špinavým zbytkem cesty, protože všude jinde jsou v trávě kameny a vlhké pásy označující měkký terén, bahno a někdy i bažinu.

Stát nad vesnicí a nevidět jediného člověka a chystat se tam jít s někým promluvit v jazyce, kterým nemluví, a v situaci, která je pro mě velmi vážná, je opravdu divný pocit.

Díval jsem se, jak nějaký muž, zřejmě kovář, vychází ze stodoly a vede koně ke studni. Tam ho přivázal, utřel si ruce do kožené zástěry a vrátil se zpět.

Měl jsem k němu dobrého půl kilometru. Z toho posledních tři sta metrů už volným terénem. Přesto jsem měl chuť na něho zamávat. Zamával jsem.

. . .

Samozřejmě, že to byl nesmysl, protože bylo jen málo pravděpodobné, že by mě vůbec mohl vidět. A druhá otázka byla, proč by měl být právě kovář spolehlivý?

Vzpomněl jsem si, jak mě otec učival náš rodokmen. Byl tam ne jeden kovář a mlynáři, většinou u Berounky. Nějak se rozutekli po kraji, ale kovářů mezi nimi bylo pořád asi nejvíc. Tak jsem mu věřil. A on mě viděl! Díval se na mě s naprosto nechápajícím, ale spíše mírně otupělým, nikoliv překvapeným výrazem.

. . .

Pořád se nehýbal. Už jsem byl na tři stovky metrů a zaváhal jsem, jestli nezůstat v lese.

Zamával jsem na něj znovu a ukázal mu, aby on přišel ke mně.

V tu chvíli se docela ztuhlý obličej protáhl do neuvěřitelné šířky a já jsem pochopil, co je to úsměv od ucha k uchu. Ten člověk se na mě smál, vlastně spíše se chechtal!

Ale rukou mávnul směrem k hranicím s výrazem, abych si toho nevyšimá. Snad to bylo přátelské gesto: Toho se neboj!

Chvilku stál, tlemil se a unaveně mě pozoroval. Kdyby se pohnul, kdyby horečně začal dávat najevo, abych honem přišel, kdyby naznačoval, ať přijdu, že mi dá napít, byl bych lovná zvěř.

Ale on nic takového neudělal.

Stál v horku, lehce mu tekl pot zpod kukly, která ho chránila uvnitř u ohně.

Čůrek potu mu dotekl nad oko; kdyby ho byl nechal být, tak mě asi hlídal příliš soustředěně a něco nebylo v pořádku. Ale on si namísto toho sedl, vlastně se spíše svalil na hnědou dubovou lavici na zahradě. Mávnul neurčitě rukou, abych si k němu sednul. Kolem nikdo nikde nebyl.

Nakonec jsem tam došel a sedl si.

. . .

Podíval se na mě, jako bych byl kůň nebo prostě zvíře. Pak mi konečně došlo, proč umí každým detailem chování uklidnit příchozí. Takže...

„Ty jsi utekl?“ zeptal se.

„Utekl,“ řekl jsem, co bych také říkal. Mlčel jsem.

Pak mi došlo, že to říká plynne česky, i když se to možná v německém pohraničí říká stejně. Jenže on měl vyloženě českou výslovnost. „Já tam mám bratrance – v Tanvaldě, u Krkonoš, má statek, ale je chudý,“ řekl na vysvětlenou. „Já jsem také z Čech,“ přidal, když jsem na něj vytrvale zíral.

Mlčel jsem dál. Jen mi to nedalo a zeptal jsem se: „Ale jsem v Německu?“

„Ne, jsi v Polsku.“ Mlčel a díval se na mě.

Kapitola 6

Pokoj

Mlčel jsem také a vcelku o ničem neuvažoval.

„Jsi v Polsku,“ zopakoval, „hranice jsou nahoře u soutěsky, kolem silnice.“

Chtěl jsem mu říci, kam utíkám, ale on se neptal a spíše přemýšlel. Asi to bylo lepší.

„Co tu chceš dělat?“ optal se po chvíli.

„Nevím,“ odpověděl jsem upřímně.

„A co tu tedy čekáš?“ pokračoval.

„Nevím, absolutně nevím,“ povídám.

Je to zvláštní chlapík. Má hodně světlé hnědé vlasy a strniště vousů. Nevypadá ani tvrdě ani mírně. Spíše tak nějak zamyšleně, jako by se jej nic kolem netýkalo. Byl mohutný, ale ne tlustý.

„Takže, prostě jen tak zdrháš, a protože není nic lepšího, tak sem.“

„Vlastně jo,“ odpověděl jsem upřímně.

„A co si udělal?“

„Jel jsem na srpen na dovolenou k mé tetě, má cosi jako vilu. Je o hodně starší, než byl otec. Moc příbuzných už nemá. Já jsem k ní jezdil už během války. Vždycky mě vykrmila, ona vám měla takovou spížírnu!“

„Plnou salámu, že jo! Už dva roky jsem neměl salám,“ povzdechl téměř sentimentálně muž.

Uvědomil jsem s, že jsem zabočil mimo a mluvím s neznámým člověkem už moc dlouho, ale...

Málem se mi zarosily oči. Jeden salám jsem vytáhl z batohu a dal jsem mu ho. Teď se zarosily jemu. Netušil jsem, jak se může stát, že takový mohutný člověk má jemné prsty hodináře, ale to už salám rozbaloval. Jen ho zasněně pozoroval, naprosto uneseně, a pak se najednou, mírně provi-nile, rozhlédl kolem a začal ho skládat.

„Ochutnejte,“ pobízel jsem ho.

Zrozpačitěl a neurčitě odpověděl: „Až potom.“ Nakonec ale kousíček uždíbl a nespokl, nýbrž zhltnul. Chvilí mlčel, pak dlouze vydechl a vrátil se do tohoto světa.

„A proč utíkáš?“

„To je těžké,“ povídám popravdě. „Nic jiného snad ani nejde.“ Chvilí mlčel a ani to nijak nekomentoval, pak mu blesklo, že někde něco zapomněl, tak se vrátil k našemu hovoru: „A u té tety nejsi proč?“

„Žije sama. Má dost přátel, ale i nepřátel, mnoho lidí jí závidí. Když vystěhovali Němce, byla jediná, kdo tu zůstal, protože s tím jejím typicky čistým jménem a pověstí jejího manžela, který za války zahynul v koncentráku, si na ni nikdo netroufl.“

A proč tam žila? V životě se neuměla odstěhovat.“

„Ale už tam nežije.“ Překvapeně se na mě podíval.

„V noci nás oba vytáhli do předsíně, mě zavřeli a jí doslova ukopali; hledali, kde má schované cennosti. Mlátili ji i do obličeje a mě chtěli zastřelit. Pak mě ale dva ozbrojení funkcionáři strany svázali a zbytek ani nevím. Nakonec mě zavezli do města na okresní ředitelství, snad s tím, že jsem byl přichycen při vraždě. Nejprve to ještě šlo. Ale pak mě odvezli někam mimo policejní budovu.“

Mluvil jsem moc dlouho a moc přecitlivěle.

. . .

Kovář znovu mávl rukou a zeptal se: „Chceš něco k jídlu?“ Ani se mě nezeptal, jak jsem utekl. Cítil jsem, že se mě nechce ptát na něco citlivého.

„Ne, mám jídlo,“ odpovídám. „U vás je to asi stejné, že?“ zeptal jsem se.

Pokrčil rameny. „Je to tu trochu za rohem, nejsme ve městě, ani u města, a vesnice tady má tradici, to vy nemáte.“

Mlčel a já si najednou připadal ztraceně. Všechno důležité jsem mu řekl, připadal jsem si příliš v jeho rukou a situace se mi přestala zamlouvat.

Sedl jsem si na kládu a podepřel si hlavu.

A já si myslel, že jsem utekl do Německa...

. . .

Kovář stál nade mnou s tak nešťastným výrazem, že jsem ani neuměl být smutný. Všechno se nějak zhroutilo.

„Chceš tu nějakou dobu zůstat?“ překvapil mě otázkou. Kývl jsem, že ano, ale pak jsem upřímně dodal, že nevím co chci, ale děkuji, rád bych.

„Můžeš bydlet u nás, mám čtyři děti, mladšího bratra, který mi pomáhá. A hlavně jsem Čech, žiji tu dlouho, dávno před příchodem Němců, kdy to tady vypadalo klidněji. Pak už jsme si zvykli.“

Pokyoval jsem hlavou a cítil, že je dobré něco slušného říci, ale nechtělo se mi mít na své straně příliš mnoho slušnosti a upřímnosti.

„Tady mě často navštíví příbuzní z Tanvaldu, každý rok někdo jiný, i na dlouhou dobu, když je co dělat, takže nikdo neví, kdo je kdo.“

Ejhle, řekl jsem si v duchu, spojenectví malého tajemství proti vesnici, která nebude vědět, kdo jsem. Ten o mně opravdu nikomu neřekne.

Zamyslel se. „Je to tak nejjednodušší a nepřináší to žádné těžkosti. Máš volno mladíku,“ povídá. „Ale mám pro tebe i práci,“ pokračoval jedním dechem. „Jestli mi chceš pomoci v dílně anebo s koněm. Ty jsi asi rukama moc nikdy nedělal...“

„Ale dělal, ale jinak, hraju na varhany.“

To kováře zarazilo a zase jen tak pokýval hlavou.

Pomaloučku jsme se otočili a šli směrem ke kovárně. Kovář zmizel v dílně.

Vrátil se se dvěma džbánky; lokl jsem si. Bylo to něco příšerného. Něco, co připomínala některá zkyslá piva s malým množstvím chmelu, hodně vykvašená, alkoholová, přeslazená, ale strašně nedobrá. Pak jsem si uvědomil, že to pivo je černé. Neměl jsem čekat chuť světlé plzně, pak by to tolik nevadilo. Tak další. Očekávání bylo již méně náročné a další ledový doušek mi zachutnal. Nakonec jsem se napil potřetí, a to mi už to pivo skutečně chutnalo.

Ještě než jsem opatrně džbánek položil na dubovou desku, ucítil jsem ten důsledek prázdného žaludku a napětí v hlavě. Radostný a zmatený pocit opojné lhotejnosti, půvab chvíle a foukající jemný teplý vítr od lesů a zapomenutá minulost... to vše dohromady mě dostalo. Pivo bylo opravdu silné.

„Dobré,“ povídám, abych neurazil. Ale nadšení jsem přeci jen předstírat neuměl.

„Není dobré, ale začne chutnat,“ pověděl pravdivě. Přikývl jsem a znovu se napil.

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se. „Martin, Martin...“ Přerušil mě mávnutím ruky, jako že nechce slyšet příjmení. Tak jsem to nechal nedokončené.

„Já jsem Karel, ale tady mi všichni říkají jinak,“ pokrčil neurčitě rameny. „A musím ti ukázat celou rodinu. Večer, až přijdou, ale teď musím zavolat ženu.“

. . .

„Pij, odpočívej, dnes bych už stejně končil. Začneme ráno, teď se půjdu podívat, jak to vypadá doma.“

Pak se zarazil. „Vlastně... mrkni se mi na toho koně u studně. Jmenuješ se Martin, že jo...“

Šel jsem ke koníkovi a obcházel ho zezadu. Z boku mě přijal. Já si k němu klekl a prohlížel čerstvě přikované podkovy. Kopyta smrděla seškvářenou hmotou a ohněm. Nicméně grošák nedával najevo žádnou nespokojenost. Věděl jsem, že ho to bolet nemůže, ale nikdy jsem s tím neměl přímou zkušenost. Čerstvě okovaný kůň mě zvědavě očichával po kapse a nejevil neklid. Natrhal jsem mu nějaké šťavnaté krmení a opatrně mu to dával. Tak jsme tam stáli asi půlhodinu, a nakonec se nechal i hladit.

. . .

„Tak pojdte dál,“ ozvalo se za mnou náhle.

Asi padesátiletá, nijak zvlášť nápadná, ale velmi milá paní v takovém zvláště uvázaném šátku mě zvala do místnosti. Měla vystouplejší lícní kosti a hodně hladkou kůži na čele, takže to vypadalo, jako když se pořad usmívá. Únava z cesty, ale hlavně jejich pivo, a pak, trochu jsem se styděl... Prostě jsem reagoval pomalu.

Pozdravil jsem a viděl uvnitř dva dospělé muže; první měl tak kolem dvacítky. V tom druhém jsem proti světlu poznal mně již známého Karla. Krájel chléb a mával mi, abych si sedl. Teprve když jsem si sedl, tak mi došlo, že mám od koně strašně špinavou ruku a napadlo mě jít se umýt. Druhý muž nad tím moudře pokýval hlavou a já měl pocit, jako bych udělal něco neslušného, takže jsem vyšel před dům a omáchal jsem se v korytku a utřel se do kalhot. Nikdo nic nenamítal.

Karel mi namazal chléb máslem a jako drahocennost nechal kolovat nakrájený salám, který jsem mu dal. Každý si bral tak malý kousek, že jsem si sám ani nevzal, ale o to více mi chutnal chléb, zvlášť, když jsem ho posolil a zapíjel mlékem. Karlova žena Julka mě pozorovala s nečekaným překvapením, že jím zhruba stejným tempem jako jejich syn Marek, který přišel z pole. Marek znal trochu Čechy, ale moc mluvit neuměl. Většinu jídla se na mě zvědavě díval anebo se něčemu smál. Byl to typ člověka, vedle kterého stačí deset minut sedět a mlčet a máte dobrou náladu. Nakonec toho právě on snědl nejvíce. Po jídle se všichni jakoby natáhli na sedátkách a chvíli čekali. Pak se mě začali ptát. Každý byl nesmírně zvědavý.

Seděli jsme tam asi hodinu nebo dvě, než se téměř setmělo. Pak už jsme jen tak mlčeli a nikdo se k ničemu neměl.

Moc jsem to nechápal, ale bylo to příjemné. Pak se za mě kovář pomodlil, moc jsem tomu nerozuměl, dodal jsem jen *Amen*, a to už mi vzali batoh a vedli mě nahoru do nejvyššího patra domu. Byl tam pokojíček se dvěma okny. Jedno ve štítu, směrem do zahrady. Mělo malou záclonku a kořenáč s kopretinami či čímsi bílým. Druhé okno bylo větší, vedlo na náves a mělo květináče s modrými květinami. Byla tu postel s jedním těžkým slavníkem, dokonce květované povlečení, deka, jedna prázdná truhla, jedna polička, jedna židle. Džber na vodu, sklenice a lavorek.

„Mýt se můžete v létě u potoka, v zimě si nanosit vodu do sklepa a ohřát do kádě. Záchod je po schodišti vedle.“ Dole. Bylo to dobré. Teprve v tu chvíli jsem si vzpomněl na batoh. Bylo v něm všechno, co mám. Ale co s tím dělat teď, zase budu zítra někam prchat...

Obrátil jsem se na Karla: „Tohle je všechno, co mám, měl jsem strach se toho vzdát, kdybych zase někam utíkal, ale teď nevím, snad prchat nebudu, a nevím, co s tím, tak si to prosím vezměte. Stejně chci něco začít dělat a nebýt tu jen na letní byt.“

Mávl zase rukou a oči mu ožily a jemně se orosily. Báł jsem se, že nikoli po mém proslovu, ale jakmile viděl špek.

„Děkuji, dám to dolů. A... o nás se neboj. Jestli neusnete, přijď za mnou a za Markem do hospody. Bude tam už i další syn, Jožka, ten přijde pozdě...“ ukázal kamsi do neurčita. Chvilí tykal, chvíli vykal, ale myslím, že to byl důsledek polštiny, ne rozpaky.

Sedl jsem si a slyšel, jak obrovské reakce dole pode mnou vyvolává jídlo.

Došel jsem si na záchod. Byl to problém. Sice byla vedle konev s vodou a umyvadlo, ale stejně ten zápach ze suché latríny stoupal nahoru. Naštěstí všechny škvíry v prknech větraly. Jenže co v zimě? Odsunul jsem řešení na jindy. Na chodbě byla tma a po dnech, co jsem pořád slyšel jen bušení srdce v uších, mi tam přišel i tísnivě ticho. Vrátil jsem se do své místnosti. Natáhl jsem se a díval se skrze modré květy. *Klematis*? vzpomněl jsem si. Měli jsme je na verandě, ale živořily tam.

Zabořil jsem hlavu do deky a cítil, jak mi pomalu tečou slzy. Nebyl jsem schopen o tom přemýšlet, ani se pro něco rozhodovat, jen čekat. Za chvíli to přešlo.

Přišlo úplné šero, dům utichl. Znejistěl jsem. Co když na mě čekají v hospodě? Neměl jsem žádné peníze a nechtěl jsem se nechat hostit. Začal jsem váhat.

Sešel jsem dolů a nikoho nepotkal. V chlívu vlevo bylo vidět panímámu, jak dojí krávy. Otočila se a zamávala, něco říkala, ale já jí nerozuměl, tak jsem se tupě usmál. Ona se s úsměvem také otočila a pokračovala. Tak snad nešlo o nic důležitého. Pokrčil jsem rameny.

Uvědomil jsem si, že celou večeri všichni mluvili polsky, jen kovář občas česky, ale všem jsem rozuměl.

Došel jsem k pár metrů vzdálené chalupě, ke které se šlo zepředu po schodech. To by měla být hospoda. Vyšel jsem do schodů a vzal za dveře. Bylo zamčeno.

To bylo hloupé. Bušit znamená přerušit zábavu, soustředit na sebe pozornost a chvíli nevědět co udělat. Nechtělo se mi do toho.

Začal jsem se vracet, minul jsem chlívek a nakoukl dovnitř. Pamatuji si, že krávu jsem viděl naposledy, když mi bylo sedm let. Zvykl jsem si na jejich pach. Ani teď mi nevadil.

Krávy přežvykovaly a velmi apaticky občas zvedly hlavu a podívaly se na mě. Obešel jsem je a vracel ke vchodu. Byla tam ještě jedna místnost.

A tam je co? Aha, sklep a koupelna. Moc by mě zajímalo, co tam budou dělat, když nemají nikde zavedenou vodu. Ale nechtěl jsem to jít ověřovat. Řekl jsem si, že se sám dojdu umýt k vodě. Ale z předsíně jsem si vzal ručník.

Byla studená, chvíli jsem se myl, pak se drhnul a nakonec se třel ručníkem. *Budu potřebovat nějaký oděv*, napadlo mě. Utrhl jsem si hrušku, přehodil ručník přes rameno a pomalu se vracel. Byl jsem skoro spokojený.

V pokoji jsem si složil šaty, zhasl svíčku a přikryl se. Měl jsem pořád ten obraz před očima. Pohled ven přes modré květy. Usnul jsem.

Kapitola 7

Společný oběd

Díval jsem se na okno a každým kouskem zad jsem vnímal, jak je vycpaná postel měkká a jaké je teplo. Vydechl jsem a na pár minut jsem měl přes všechny starosti a problémy vlastně veliký pocit klidu. Byl jsem hrozně rozlámaný. Cesta mi nepřidala na nějaké výkonnosti. Bolela mě záda, naražená kolena, svaly... *Kdy opravdu bude svítat?* napadlo mě po předchozích zkušenostech, ale bylo mi to jedno. Cítil jsem se vyspalý a uvolněný.

Byla ještě dost tma. Měl jsem nějakou chvíli pro sebe.

Připadalo mi zvláštní, s jakou samozřejmostí jsem to tu přijal, ale ještě více to, s jakou samozřejmostí oni přijali mě. To mi začínalo ležet v hlavě. Vždyť já jsem pro ně naprosto neznámý člověk, copak nemají obavu, kdo jim přijde do domu?

Ti lidé si musí vědět rady. Asi by nebrali někoho, kdo by v nich nevbuzoval důvěru a pocit jistoty, napadlo mě v jakémisi sebeobhajování. Stejně mi ale přišlo zvláštní, že tak málo slov stačilo, abychom se domluvili... Ale ani já jsem nemluvil, protože jsem byl nesmírně utahaný. Možná jsme se domluvili právě díky tomu.

Ležel jsem a pozoroval silnější, světlejší výplň okna. Někde zabučela kráva, ale o hodně dál než u nás. *Brzy se probudí další dobytek,* napadlo mě.

Prvně jsem ležel v úplném klidu a bez vnitřního puzení ke spěchu. Napětí jakoby roztálo a s ním i všechny poschovávané zábrany. Vlastně roztálo pozvolna všechno. Připomněla se mi vidina posledních chvil u tety v domě, pouta na rukou, cesta na okresní stanici. Automaticky jsem si rukou sáhl na hlavu. Nebylo tam vůbec nic.

. . .

Krávy bučely již všude. Den začínal.

Vypadalo to, že bude pod mrakem. Došel jsem k oknu a díval se na vesnici. Byla mnohem větší, než se mi zdálo při pohledu od lesa. Teď bych odhadoval možná dvě tři stovky obyvatel. Nebyly tam kamenné stavby, na

kteřé jsem byl zvyklý. Všechno to byly masivní sruby, často velmi mohutné, hodně stodol. Ta se štítem naproti tomu vypadala zase jako lehounká prkenná stavba odfouknutelná sebeslabším závanem větru. *Ale to by tu nevydržela*, napadlo mě. Museli tu mít snůh i vítr. Dole byl potok, který se rozšiřoval a míjel i náš dům v místě, kde jsem se na dřevěném můstku myl.

Měl jsem chuť získat pro sebe další volný čas. Nevypustit sem, být sebestmilejší cizí lidi. Byl to strašný pocit, že vlastně nemám domov, a že nemám ani nic jiného než šaty a něco českých peněz. Naštěstí nebyl prostor na dlouhé úvahy. Bylo jasné, že budu muset dolů, a že jestli tu zůstanu anebo ne, moc dalšího soukromí už asi v nejbližších letech nezískám.

. . .

Někdo šel po schodech a strašlivě to skřípalo. Byl to takový randál, že jsem nemohl pochopit, jak jsem včera večer mohl usnout ještě před tím, než kovář a jeho synové přijdou z hospody. Takže ještě nikdo nevstal, tohle bude první. Kdo asi?

Ležel jsem a nechtělo se mi vstávat.

Představoval jsem si svůj pokoj v podkroví na Strahově. Sluncem zalitou Prahu, vůni kávy a cikorky ze dvora na druhé straně, drkotání povozů a aut, cinkání sodovkových lahví z hotelu Savoy, první ranní tramvaje a jejich zvuk v zatáčce nad Pohořelcem.

Nevěděl jsem co chtít, co udělat, co si vůbec vybrat v mysli jako základní bod, kolem kterého by se všechno postupně uspořádalo.

Za další půl hodinu se dům dal do pohybu. Věděl jsem, že musím vstát, ale nechtělo se mi motat se ráno mezi cizími lidmi. Umyl jsem se ve vodě, co jsem měl v pokoji, a vylil ji po střeše ve směru na zahradu.

Oblékl jsem se a sešel dolů. Skoro všichni právě vstávali od kuchyňského stolu. Byli plní energie, čemusi se smáli a mávali na mě, ať si jdu sednout. Byl jsem sice napjatý, ale nyní se mi ulevilo. Hospodář tu nebyl, ale jeho druhý syn ano. Jako by na mě čekal. Byl hubenější a asi mladší než Marek, tvářil se více zamyšleně, méně se smál a působil trochu ustaraně. Oba dva synové mi překotně něco vyprávěli lámanou češtinou a polštinou. Vyprávěli něco o hospodě a proč jsem tam nebyl.

Snažil jsem se jim vysvětlit, že bylo zamčeno. Moc mi nerozuměli, ale zjevně žádný problém nenastal. Jožka se ptal mnohem víc, zatímco Marek se napil posledního doušku a někam odešel. Jejich matka mi donesla hrnek mléka a velký krajíc chleba. Nikdo nic jiného nejedl. Moc mi to chutnalo.

Netušil jsem, jak veliký a hlavně tlustý krajíc se dá sníst. Skoro černá kůrka křupala a mléko bylo vlažné a sladké. Povídali jsme si s Jožkou asi deset minut. Skoro se neusmál, ale nebylo to nijak nevládné.

Kovář vstoupil do domu a zamával na mě. Nic neříkal a já nemohl, protože jsem měl plnou pusou. Sedl si ke mně a říká: „Popiš mi ještě jednou, kde si vyskočil z auta a kudy jelo.“

Zkusil jsem to co nejpřesněji, včetně popisu kopce, světél, která jsem nakonec viděl z výšky, přeletu letadla i toho, jak strmé byly stráně a co na nich rostlo.

Kovář se napřímil a říká: „Já vím přesně, kde to je. Byl jsem tam jen dvakrát, nikdo tam moc nejezdí, ta silnice jde přímo k hranicím. To znamená, že s tebou museli ty hranice projet. A podle toho, jak to popisuješ, tak museli být s někým domluveni anebo mít nějakou hodně mimořádnou protekci, tam je pohraničnicků...“

Teprve nyní mě dodatečně napadlo, že i u hranic s Polskem bude zřejmě hodně hlídek.

Kovář se zamyslel a pokračoval: „Oni si nechají platit od pašeráků, to je běžné. A pro ty, kteří chtějí zmizet, anebo něco prodat, aby se to hned tak nenašlo, je to dobrá cesta.“

„Jenže proč nás nikdo nekontroloval?“

„Nevím,“ říkal potichu Karel. „Je ale fakt, že tam jezdí hlavně vojenská auta. Sem tam, z obou stran, a také vojenské zásobování. Mají výhody všude...“

„Ale proč v údolí a na silnici nebyly hlídky?“

„Protože tam nikdo nepříjde. Skončil by vždycky u hranic a na kopcích kolem, kde je všechno hlídané. Měl jsi štěstí.“

Pokýval jsem hlavou a díval se do desky stolu.

. . .

„Chceš se podívat do dílny?“ zeptal se.

Přikývl jsem a s posledním soustem utřel ruce do kalhot a vyšel. Pozoroval mě a pokynul mi, abych za ním šel do sousední místnosti. V jedné ze skříní byla spousta kalhot z jakéhosi lnu, plátna anebo mně neznámé látky. Velmi jednoduché kalhoty a jakési kazajky. Jako pro mlynáře, všechno hodně světlé.

„Zkus si to.“

Kluci, se kterými jsem se viděl, byli mnohem vyšší, já měl průměrnou postavu. Zkusil jsem kalhoty, byly malinko volné, tak jsem dostal ještě

opasek a další košili a navrch vestu. Připadalo mi to jako v rekvizitárně u filmu. Pobavilo mě to.

Nikde neměli zrcadlo. Svůj oděv jsem si pověsil na nabízené ramínko.

„Zítřka to vypereme.“

„Děkuji,“ odpověděl jsem a šli jsme ven. Chtěl jsem se někde podívat, jak vypadám, ale nebylo kde. Vesta byla příjemná, protože v ní nebylo teplo ani zima. Došel jsem do kovárny a Karel mi nabídl strojek s žiletkou. Čekal jsem v kovárně spíš břitvu. Ale měl tam šuplík s různými zbytky a nástroji a v rohu taky ten strojek. Byl jsem si jistý, že bude tupý.

„Bude to asi tupé,“ pronesl právě kovář. „To nevádí,“ lhal jsem.

„Ale vádí. Když to nepůjde, tak mi řekni.“ Dal mi mýdlo a zrcadlo a dovedl mě do přístěnku, kde byla voda a lavorek na čtyřnožce. Sundal jsem si košili, namydlič se a zkusil strojek. Nešlo s tím ani hnout, rovnou tekla krev.

Vrátil jsem se namydlený do dílny a povídám: „Moc to nejde.“

„Zkusím něco jiného,“ slyšel jsem za rohem, odkud mi donesl břitvu, kterou před tím jezdil po řemenu nataženém u skříňě. Můj děda měl něco podobného a já nikdy nemohl pochopit, jak se tím dá něco nabrousit.

Když viděl můj pohled, tak rovnou začal vysvětlovat: „Musíš strašně pomalinku, po kousíčkách, jako když škrabeš, ne stahuješ, to není strojek, je to ostré a nesmíš nikdy ani náznakem do strany.“ Chvilí se na mě napjatě díval. Pokýval hlavou a odešel znovu vedle. Měl jsem úplně zakrvácený obličej, tak jsem se umyl a znovu namydlič. Šlo to docela dobře.

Vrátil jsem se, ale obličej mě páčil. Bylo mi ale hloupé o něco říkat, zjevně to tu nebylo zvykem.

Došel jsem do kuchyně a zeptal se Julky, jestli nemá vodku. Zamyšleně se na mě dívala, ale sáhla do skříňě a podávala mi opatrně lahev a skleničku. Vzal jsem si jen lahev a jemně ukápl na dlaň. Bylo to naprosto skvělé a i pálení pomalu přestalo. Julka, podstatně klidnější, zavřela vodku a spokojeně se dívala někam ven. Šel jsem zpět do kovárny.

. . .

Kovář stál ke mně zády a foukal do pece měchy vzduch. Bylo tu teplo.

Kovárna na mě působila jako ohňostroj. Přitom tu ale byla tma a žádná elektřina. Síla ohně a spousty jisker a žhavých uhlíků vyplnily prostor.

Tváře mě svědily a mohl jsem se udrbat. Kovář se otočil a prohlédl si můj obličej. Vytáhl kamenec a já si zastavoval krvácení.

„Už jsem si na to dal vodku.“ Kovář jen pokýval hlavou.

„Dobře se tu spí,“ povídám, abych něco řekl. „A děkuji vám za všechno.“

„Nemáš vůbec zač, ale jak se cítíš?“

„Ale, jsem úplně utahaný,“ řekl jsem popravdě, „asi nějak dodatečně. A hlavně mám zmatek v hlavě.“

„Víš, my nepijeme moc, ale měl si včera přijít do hospody,“ řekl on na to.

Vyprávěl jsem mu o svém problému se zavřenými dveřmi. Chvilku se na mě překvapeně díval, pak zase mávl rukou jako poprvé a povídá: „To nevadí, můžeme zítra.“ Nevěděl jsem proč ne dnes, ale on mě předběhl: „Nechodíme tam každý den, to nejde. A nemáme peníze, takže hospoda otvírá jen v sobotu a o svátcích.“

Bylo mi hloupé zeptat se, jestli byl včera také svátek anebo sobota. Ale neděle nemohla být, protože to by nešel do práce. Zvláště ne tady, v Polsku. Slyšel jsem, jak jsou tu plné kostely.

Přemýšlel jsem, jestli jsem něco jako kostel viděl. Neviděl. Pouze krásná Boží muka u potoka.

Jediná stavba na kamenné podezdívce.

V tu chvíli jsem měl dojem, že zítřek musí být sobota a ne svátek, ten byl snad včera.

„Jaký byl včera svátek?“ ptám se.

„No prostě – svátek!“

„Aha,“ řekl jsem a rád bych s ním ještě mluvil dál, ale nějak to šlo těžko. Foukal do ohně a nemohl mě slyšet. Nevěděl jsem co dělat.

Nakonec se otočil a ukázal na koně v ohradě vedle kovárny.

„Jak moc se vyznáš v koních?“

„Málo!“

Zarazil se a pak pokračoval jinak: „A to se tím hraním živíš?“

Bylo mi strašně hloupé vysvětlovat, že hraji na varhany, abych si něco přivydělal, ale že jsem i tak dokončil školu a chci pokračovat na dirigování a skladbě. Tak jen tak pokrčím rameny a nejspíše říkám: „Hraji na varhany a harmonium.“

Překvapeně se na mě podíval a doširoka se usmál. Čekal jsem, že to bude spíše posměšek, ale on měl obrovskou radost. „To je úžasné,“ povídá. „A na kostelní varhany bys taky uměl?“

„No ano,“ na to já. „Je to moje práce!“

„Máme úžasné varhany v kostele ve vedlejší vesnici, ale nikdo, ani farář na ně neumí hrát. Jediný člověk, který to uměl, umřel už před dvěma lety... a od té doby...“ zarazil se. „Ale jestli chceš... a jestli ti to v kostele nevádí...!“ Musel mít z Čech zkušenost typickou pro sever čerstvě osídlených Sudet, kde asi tak moc dobrodružně založených kolonizátorů do kostela nešlo.

„Ale jo, já právě v kostele hraji. Vy jste chodil v Čechách do kostela v Turnově?“

„Ne, až tady,“ usmál se.

Vyšli jsme ven.

. . .

Něčím mi byl ten člověk milý; necítil jsem z něj vůbec žádnou nepravdu a záludnost, ale nějak jsem pořád nevěděl, na čem jsem a jestli mu někdy porozumím. Byl jsem zvyklý spíše na lidi, kteří hodně mluví.

Byl jsem však hlavně strašlivě utahaný a potřeboval jsem samotu jako snad nikdy. Namísto toho jsme pokračovali ven.

Prošli jsme mlčky kolem koní. Vesnice se hemžila lidmi a směrem po mírném svahu ven od středu jel žebříňák s dvěma zapřaženými krávami.

„Tam se jede do sousední vesnice a z ní do města. Pojedeš do města?“ zarazil mě otázkou.

„Já nevím,“ odpověděl jsem naprosto upřímně.

„To nevádí, máš čas si to rozmyslet, tady nemusíš spěchat.“

„Víš, tenhle dům byl pořád plný, mám ještě dvě dcery. Ale už jsou moc dlouho pryč.“ Pokrčil rameny a já mlčel.

Pak se zadíval někam na střechu a pokračoval: „Agneszka je v řádu, je něco jako řádová sestra, prostě...“ Přerušil jsem ho: „Ale já vím dobře, co je řádová sestra, a navíc hraji při mši v klášteře...“

Karel zase pokývl a pokračoval: „A pak Anna, ta studovala, aby mohla učit... ale nakonec...“ To už jsem cítil problém, ale nechtěl jsem se ptát.

„Obě se vrátí domů za týden – v neděli, to mámě doma velké svátky! A Anna tu možná bude i trochu déle.“

Věděl jsem, že to bude zbytečné, ale dodal jsem: „Svátky jako včera?“

Zmlkl a znovu se díval po vesnici. „Takže támhle se jede do města, ale, jak říkám, je to na tobě, kam a kdy budeš chtít.“

„Ale já vám nechci být přítěží, já nevím, jestli vám sem vůbec zapadám.“ Aj, to bylo divné slovo, zapadat, zarazil jsem se. „A také nevím, jak se vám za to odvděčit a jestli mě tu necháte,“ vychrlil jsem.

Pokrčil rameny a povídá: „Mě tu také nechali, když jsem přišel.“

Ne, že by mi tím úplně odpověděl. „Můžeš hrát na varhany a tady pomoci, jak máš chuť.“

„Ale co bych tak mohl dělat?“

Prvně jsem ho viděl nejistého. Rozhlížel se kolem a pak zkusil: „Uměl bys to vevnitř všechno vymalovat?“

„Myslíte jako barvou a tak?“

„No, barvou, vápnem, já nevím. Tady není čas barvit, všichni musí dělat něco venku nebo v dílně, ale kdybys chtěl, přivezu ti barvy.“

Honem jsem přikývl, protože jsem ho nechtěl zklamat, ale bál jsem se, jestli to nebude malér. Absolutně jsem to neuměl a nikdy nezkoušel.

Viděl mou nejistotu. „Kdyby ti to nešlo, horší už to nebude,“ usmál se.

Vzpomněl jsem si na začernalé stěny a nebyl jsem si jist. Pokrčil jsem rameny.

. . .

„Teď jdu připravit oheň a práci na dnešek. Prohlídni si zatím zahradu a pole,“ ukázal směrem nahoru za dům.

Konečně chvíli sám! Ale přitom jsem z toho člověka měl takovou vnitřní radost. Jen mi to všechno nešlo nějak hned.

. . .

Byl to zvláštní dojem. Měl jsem pocit, jako by se tohle stavení nedalo nejen nikam zařadit, ale že ani do žádné šablony nezapadá a z každého místa vypadá jinak. Střed a hlavní část domu připomínaly spíše německé statky z našeho pohraničí. Hodně vysoké. Nejméně tři patra a nahoře ještě podkroví, půda a seník. Ale ne všude byla okna. Proto jsem si hned neuvědomil, že to opravdu tři podlaží, a ještě podkroví navíc, skutečně jsou.

Jedna stěna celá z cihel, druhá z pevných trámů a možná jen pokrytá prkny. Takže cihlových staveb bude asi hodně, ale namísto omítky je dřevo.

K tomu z jedné strany do tvaru atria přilepená mohutná kůlna, kterou přestavěli na velkou hlavní místnost s kuchyní a pecí i krbem. Pak stáje a čtverec uzavírala kovárna. Uprostřed trávník a v rohu výjezdová cesta ven. Byl to velký statek, ne dům. Kolik tady může být místností...

Vyšel jsem k poli a otočil se nejprve do zahrady. Trochu zafoukal vítr. Nebylo tu takové vedro jako v kovárně. Přítáhl jsem si vestu k tělu

a zkoumal stromy. Měli tu jabloně, švestky, hrušky před sklizní, spoustu třešní u plotu, ale téměř nic jiného. Žádné meruňky nebo broskve. *Tady jsme vlastně vysoko a na severu ve směru od Prahy, anebo na východě*, došlo mi. No jo, vlastně... v Polsku! Neměl jsem potřebu to řešit a někam jsem to odsunul.

Zbytek zahrady byl plný zeleniny a hned za plotem rostly brambory. Bylo toho opravdu hodně, ale působilo to nějak smutně.

Uvědomil jsem si, jak jsem s prvním mírně podmračeným dnem také rozmrzely.

Díval jsem se na les, odkud jsem přišel, a na listnáče, které ještě byly svěže zelené. *Ale přijde podzím a bude tu smutno*, uvědomoval jsem si. I ta hruška, co jsem si utrl, byla kyselá. Obloukem jsem ji přehodil přes zahradu.

Nevěděl jsem, co chci.

. . .

Obešel jsem statek, vydal se po cestě a díval se od lesa, seshora. Říkal jsem si, jak asi přišli k tomu nápadu zabydlet se zrovna tady?

Statek neměl mezi stavbou a lesem již nic kromě vlastní zahrady. Na sousedy to byl také kus cesty. Ale přední strana měla okna hned na jakousi hlavní cestu. Jenže celá soustava domů byla na velkém náspu, který dobré dva metry nad cestou tvořil masivní val. Takže vydat se k domu, anebo se dokonce podívat do okna, nešlo. Přijít se mohlo jedině vchodem anebo ze zahrady, ale to by se člověk zase dostal ke zdi. Všechno to bylo takové rozmáchlé a velkorysé, jako by se všude, kde se něco dalo ušetřit, spíše přidalo. Celý kus náspu nad cestou, nebo spíše korytem, lemovala mez, nad kterou byly třešně a za nimi menší chalupy.

Nikde jsem neviděl lidi. Zato kolem dalšího velkého statku na druhé straně cesty pobíhali nějakí muži s prkny a skládali je podél domu. Na protější straně jsem viděl ještě asi tři čtyři stejně velké statky, zbytek byly stodoly a menší chalupy spíše jakoby v ruském stylu. Přinejmenším mi připadaly jiné.

. . .

Kromě polí a zahrad tu nebylo nic, co by mohlo sloužit k nějaké výrobě, snad jedině kovárna. Ani rybník tu nebyl, jak bylo časté skoro na každé návsi u nás doma. Zastesklo se mi po domově. Tedy vlastně po Praze, po mém pokoji, kamarádech.

Jako domov jsem poslední tři roky, co rodiče nežili, bral tetin dům. Ale to je navždy pryč. *Takže jsem i bez domova*, rozteskňoval jsem se. Vedle mě dopadl kámen.

Byl to obrovský kus jílu, který se roztříštil.

Prudce jsem se otočil a uviděl dvě tak osmileté děcka – snad to byli kluci, ale ani to nebylo moc jisté. S pusou od ucha k uchu, ale zcela prázdnou, jen tu a tam jeden ještě nevypadlý zub. Měl jsem vztek. Ale byli spíš legrační. Zamával jsem na ně. Přestali se smát a byli připraveni rozběhnout se pryč. Začal jsem na ně mluvit česky. Také jak jinak? Chvilí na mě koukali se zvědavostí, pak také zamávali a běželi někam na pole. Moc jsem tomu přivítání nerozuměl. A nic mě tu nenadchlo.

Po kyselém hrušce jsem dostal hlad a otočil se domů. Došel jsem do kovárny.

Kovář a oba jeho synové bušili do železných tyčí rozžhavených do ruda. Všichni se otočili, červené tváře a opocené obličejy, oči žhnoucí jako uhlíky. Nebylo slyšet nic než rachot kladiv. Naznačili mi, ať jdu dál. Netušil jsem, co vlastně dělají, a nechtěl jsem nad nimi jen tak stát.

Nevěděl jsem co dělat.

Karel se ke mně naklonil a zakřičel: „Nepotřebuješ něco?“

Dal jsem si dlaně k ústům a zakřičel zpátky: „Na ty varhany už dva roky nikdo nehrál!“

Zarazil se, pomalu dal železo do ohně, utřel se o zástěru a mávnul, ať jdu ven.

Říkám mu znovu, že jestli nikdo na ty varhany nehraje, tak budou potřebovat spoustu drobných oprav.

Chvilí přemýšlel a pak se mě zeptal, jestli se tam nechci podívat.

Určitě! Alespoň by bylo co dělat. Vesnice odtud byla asi půl hodiny. Po obědě tam jedou pro koně a vezmou mě sebou.

Kapitola 8

Dům

Oběd přišel, konečně, po hodinách čekání znenadání, když už jsem myslel, že to nevydržím, sedět déle u potoka a dívat se na bublinky.

Seděli jsme zase stejně. Chvílemi na mě někdo promluvil, ale moc jsem nerozuměl. Než ale oběd skončil, chápal jsem už ty nezákladnější věci. Kromě kováře všichni používali jen polštinu. A on s nimi samozřejmě také. Žádný pokus o posunky a náznak češtiny.

Hledme, už nejsem host, tak se vrátili k normálu. Nakonec jsem byl rád.

Měli jsme brambory, sůl, sádlo, škvarky a kaši z nějakého zelí. Bylo to výborné. Nikdy jsem nic podobného nejedl.

Po obědě jsme vyjeli vymletou cestou s oběma syny k sousední vesnici. Kovář se vrátil do dílny.

Moc jsme toho nenamluvili, ale musím říci, že to, čeho jsem se bál, že beze slov vzniká napětí, byl absolutní omyl. Ti dva byli skutečně nekomplikovaní a velmi vstřícní lidé. S nimi se dalo i mlčet. Takže jsme mlčeli. Oba měli podobnou barvu světlejších hnědých vlasů jako otec. Ale nebyli si moc podobní. Vyšší měl na bradě takové strniště. Ten menší zase vzadu řídkší vlasy. Obličejí mi připadali podobní jistou harmonií a hlavně kulatou hlavou.

Jedeme, povoz drncá. Chvílemi se na ně podívám. Oni to moc nevnímají, jako by o něčem uvažovali. Nebo klimbají?

Občas jsme na něco ukázali. Každý něco řekl. Naprosto jsme netušili, o čem kdo mluví. Za chvíli jsme byli na místě.

. . .

Byla to větší vesnice než ta naše, ale ne o moc. Uprostřed tři zděné stavby a malý kostel, který byl z roubeného dřeva se zděnou dostavbou. Měl jsem z toho pocit temnoty. Dřevo stavby bylo hnědé až černé. Víím, že taková barva vznikala nátěry býčí krve, což se mi mírně hnusilo.

Kněz tu nebydlel, jak jsem vyrozuměl, jen dojížděl. Ale o vše se staral kostelník, jeden ze sousedů. Se spoustou slov, s úsměvem a radostným

třesením rukou, mě dovedl dovnitř. Poprosil jsem ho, jestli mi bude ochoten pomoci šlapat měchy. Pokýval hlavou, ale odešel. Doufal jsem, že v Polsku neplatí stejná gesta jako v Bulharsku. Za chvíli přišel asi dvanáctiletý klouček a ukazoval na šlapání. Kývl jsem. Bylo vidět, že to již musel dělat, protože si dával pozor na tempo, plynulost a nepřefouknutí. Vypouštěl jsem vzduch, pak záklopkou uzavřel a zkusil všechny tóny. Asi třetina nešla, jen syčela.

Mávl jsem na něj a vzal si hadr a smeták. Asi dvě hodiny jsem čistil; místa, kde vypadly píšťaly, kde se vrstvou prachu pod nimi objevila netěsnost. Pak jsme to zkusili znovu. Nešly jen dvě.

Znovu jsem na něj mávl, že je to v pořádku a může jít. Odběhl ven. Šel jsem po mechanice každé z nich, ale na nic jsem nemohl přijít. Dva manuály bylo více, než jsem čekal, a obě chyby byly na horním. Pak jsem u obou přišel na příčinu. Byl to zrezlý držák táhla. Nikdy jsem něco podobného neviděl. Ale to by se mělo dát vyrobít. Zvláště kovářem. Měl jsem chuť si zahrát, ale vzpomněl jsem si, že jsem toho pomocníka už poslal pryč. Bude ovšem zapotřebí nějak tu polohu píšťal zafixovat... a hlavně utěsnit přírůdky vzduchu. Ráno jsem si vzal u kováře kus papíru a tužku, teď jsem si to trochu kostrbatě psal.

. . .

Byl jsem hotov a vyšel jsem ven. Nebyl jsem sám ani vteřinu a odněkud vyběhl pán, co mě vpouštěl dovnitř. Pokýval jsem, že je to dobré, a ukázal mu dva rozbité kousky a zkusil pomalu říci, že se musí vyměnit. Porozuměli jsme si. Pozval mě dovnitř.

Byl to neskutečně chudý pokoj. Bylo to tu cítit snad cibulí a také velmi starou kůží či botami.

Kamna, žok vycpaný senem, truhlice, bedna s bramborami a jedna police plná zbytků jídla a starý budík. Nabízel mi něco k pití z velmi špinavé lahve, ukázal jsem na břicho a zdvořile odmítl. Nenuťil se, sám se ale také nenapil. Ukázal jsem, že se půjdu projít. Myslím, že mi nerozuměl, ale nic neříkal.

Obešel jsem vesnici a uvědomil jsem si, že tu zase tak velké překvapení nevyvolávám. Vzpomněl jsem si na šaty, které jsem ještě na sobě neviděl. Byl jsem zvědav.

Když jsem se vrátil, bratři, jak jsem jim říkal, se blížili s povozem. Za ním byl přivázaný koník, kterého měli přivést. Řekl jsem jim, co jsem objevil. Nevím, jestli mi rozuměli.

I zpáteční cesta byla příjemná.

Společná večeře nebyla, přijeli jsme asi později. Kovář byl někde pryč a oba kluci ihned odešli do kovářny. *Zvláštní*, řekl jsem si. Po jídle, které mi nachystala paní domu ze zbytků oběda, jsem šel k potoku, seděl tam, a když mi byla zima, vrátil jsem se do pokoje.

Brzy jsem usnul.

. . .

Byl jsem mrzutý a nudil jsem se. Další den čekání.

Probudil jsem se zase v kalném svítání. Pak jsem si přehodil polštář přes hlavu a říkal si, že bych měl být vděčný, moc vděčný. Vzpomněl jsem si na varhany a táhla.

Už jsem se oblékal, když jsem si uvědomil, že asi všichni ještě spí. Bylo mi to jedno a sešel jsem potichu do kovářny. Jenže potichu znamenalo probudit tak jen polovinu domu.

Oheň stále mírně žhnul. V sousední místnosti pod prahem bylo vidět silné světlo. Kdo to tam může teď sedět v půli svítání, anebo možná ještě noci? Intuitivně jsem vzal za kliku, ale dveře byly zamčené. Hovor ztichl...

Někdo se vydal ke dveřím, odemkl a otevřel. Byl to neznámý muž a za ním byli vidět tři další, jak sedí kolem stolu. Kovář uprostřed. Stoupl si, jakmile mě viděl, a vydal se ke mně.

„Co potřebuješ?“

„Dvě táhla a nějaké fixování na píšťaly,“ vyhrkl jsem.

Chvilí se na mě díval a pak pokýval hlavou. „Jdi spát, ráno se domluvíme. A nespěchej, vezmi si teď v kuchyni chleba, a co chceš k tomu, a ráno nechoď před desátou. Musíš konečně dospat.“ Pak beze slova zavřel dveře. Já pokýval hlavou, jakkoli tam nikdo nebyl, a došel si pro chléb.

Bylo to úžasné ráno. Jakmile jsem se probudil, první, co mě napadlo, bylo, že dnes mohu spát, a okamžitě jsem zase usnul. Pak mě ale probudil hlad; snědl jsem chléb, jen tak mírně osolený, a zapil to vodou ze džbánu. Byl jsem spokojen. Stále bylo brzo. Znovu jsem usnul.

Probudilo mě bušení a úlek, že jsem zaspal.

Rychle jsem se umyl a oblékl. Seběhl jsem dolů, ale tam nikdo nebyl. Došel jsem do kovářny.

Tam byl jen Jožka.

Mlčel a díval se na mě. O to srdečněji jsem měl tendenci jej pozdravit. Měl jsem pocit, že se něco zvláštního děje. Jožka pokýval a vyndal na stůl

dva černé kusy oceli, pak ještě několik malých krabic s neznámou hmotou a proužky ocele se šroubky. Bylo to přesně to, co jsem si napsal na papír, který jsem tu ráno nechal.

Bylo to vlastně z hlediska kováře strašně jednoduché, ale přesto... Nadchlo mě to. Jožka se také prvně mírně usmál. Děkoval jsem a on opět pokrčil rameny, že nerozumí, a říkal něco o tom, kdo kde je. Pak mi ukázal velmi jednoznačně na jídelnu.

Měl jsem hlad. K obědu byla pro mě naprosto neznámá kaše, kterou mi Julka nechala v dřevěné misce. Byla přikrytá ubrouskem, ale stále docela vlažná. Neměl jsem tušení, co to bylo. Bylo to slané a občas bylo cítit něco mírně tučného, ale asi ne maso. Zhltnul jsem to s nadšením a napil se vody.

Šel jsem znovu do kůlny a řekl Jožkovi, že půjdu do sousední vesnice. Jožka tradičně nereagoval, tak jsem si vzal všechny věci. Pak mě napadlo napsat kovářovi, že kdybych nepřišel, tak ať nemá starost, že budu u varhan a nechce se mi jít v noci.

. . .

Do vesnice jsem došel docela rychle. Možná rychleji, než když jsme jeli s koňmi, kteří táhli povoz a vyhýbali se kamenům.

Zabušil jsem na dveře u kostelníka. Nikdo nebyl doma. Rány ale přivolaly pozornost lidí. Netrvalo ani minutu a náhle jsem byl obklopen houfem mužů, rozčilených žen a hlavně pokřikujících dětí. Nebyl to vůbec příjemný pocit. Půlkruh, jak už to tak bývá, měl tendenci se zužovat, než odněkud vyběhl kostelník a začal davu zřejmě podstatu věci objasňovat. Pak dokonce sáhl na moje táhla a všem je ukazoval, pak natáhl paži směrem ke kostelu a dav jevil spokojenost. Dokonce mě stydlivě dva tři zdravili, ostatní pokývali hlavami a vydali se pryč. Kostelník mi cosi rozčileně vysvětloval. Čím rychleji mluvil, tím méně jsem mu rozuměl. Došli jsme ke kostelu a on mě s pocitem zadostiučinění táhl až ke dveřím kůlny. Byly zjevně vyvrácené a dokořán. Vnitřek byl prázdný. Jen vpravo pod oknem byla kaluž krve.

Zvedl se mi lehce žaludek a kostelník začal o to více chrlit a já pochopil, že jde o noc. Něco se stalo v noci.

Pak jsme oba dva pokývali hlavami a já se vydal k varhanám, on za mnou. Mluvil už pomaleji a já pochopil, že mu někdo zabil koně. Nedovedl jsem to pochopit a stále se jej ptal. A v tu chvíli se náhle rozplakal.

A jakmile přišly emoci, opět jsem mu nerozuměl. Poplácával jsem ho po ramenou, ale z té historky mě mrazilo.

Nakonec jsem se dal do práce.

. . .

Celé odpoledne mi Metek – netušil jsem, z čeho je to zkratka, snad z Mieczysława – velmi zdatně asistoval a držel mi starými německými kleštěmi, které tu musel někdo zapomenout za války, všechny šroubky. Za tmy jsme byli hotovi a já zkoušel všechny píšťaly. Zabralo to pěkných pár hodin. Byli jsme oba utahaní, a také bylo půl druhé. Naštěstí jsem měl hodinky.

Teď nebyla chvíle na to varhany zkoušet, tak jsem pro jistotu zkoušel, jak šlo zapínat a vypínat rejstříky, a Metek šlapal, já se potil, ale zdálo se, že už toho více nevymyslíme.

Sešli jsme dolů. Metek mi podával ruku, ale pak se zarazil a začal mi vysvětlovat, že nemůžu jít lesem, že už je zabitý i kuň. Nechápal jsem souvislost, ale působilo to přesvědčivě. Zval mě k sobě, ale já dobře věděl, že ta matrace či pytel, co tam má, nebude stačit. Také mě to všechno mohlo napadnout dříve. Ale Metek mě doslova táhl kamsi před svůj dům a vytáhl velké klíče. Jedním odemkl a pustil mě dovnitř. Byla tam zima a nic nebylo vidět.

Za chvíli zachrastil sirkami, škrtl a zapálil svíčku. Bylo to přímo království. Jakýsi starobylý sekretář, divan, dvě křesílka, police s knihami a hlavně malý kříž a kolem spousta nejrůznějších krabic plných mně neznámých věcí. Po hodně dlouhé době jsem pochopil, že tady přespával farář, když nemohl v zimě odjet kvůli sněhu. Vedle byla malá místnost s lavórkem, jako jsem měl doma, konvicí, ale bez vody, a východem do zahrady, určitě na latrínu.

Metek otevřel i do zahrady, ale pak se trochu příkrčil a velmi opatrně zase zamkl. Podíval se na mě, a jako by mě chtěl utěšit, ukázal vedle k sobě domu a řekl „voda“. Bylo to jasné.

Vytáhl z police nějakou deku a dal mi ji na pohovku. Dokonce ji před tím očistil hadrem a deku vyklepal. Kupodivu to vonělo. Pochopil jsem brzy proč; všude byly neznámé modré sušené kvítky.

Pak jsme zamkli a vydali se k Metkovi.

Ten nevytáhl žádný klíč a rovnou otevřel. Prostě nezamykal. Ostatně proč také? Byli jsme oba ve tmě, když rozškrtl, a pak v krátkém záblesku strašně vykřikl. Neviděl sem, co jej vylekalo, ale najednou jsem měl pocit,

jaký jsem zažil naposledy s tetou, a strašlivě jsem se naštvál. Za tetu, za mrtvého koně, za všechnu tu nejistotu minulých dní. Otevřel jsem okno na náves, aby bylo světlo, a zakřičel jsem do tmy. Metek ale poklidně rozsvítil svíčku a ukázal mi, co ho tak vyděsilo. Byly tu naskládané nejrůznější věci: balík svíček, demižon, krabice s nějakým mastným obsahem, který prosakoval, další demižon, ale menší, spousta ubrousků a dokonce jedna velká vyšívaná deka.

Metek téměř zaslzel a vysvětloval mi, že to všechno dostal od vesničanů, protože nemá koně.

Vyndal demižon, na zbytek se ani nedíval, a nalil mi průzračnou tekutinu.

Nepil jsem nikdy destiláty, bolel mě po nich žaludek. Ale teď to nějak nešlo. Dávka to byla strašlivá, síla stejně tak. Nebyl čas cokoli komentovat, protože už jsem měl před očima kus tučného uzeneho masa. Zakousl jsem se do něj a pak rychle dopil sklenici a znovu se zakousl. Do pěti minut jsem už seděl na zemi.

. . .

Ráno bylo nádherné.

Venku na zahradě zpívali ptáci, místnost voněla a já viděl rozmazané obrysy barokního nábytku. Prostě, byl jsem snad na zámku! Vedle v rohu plápolala svíčka, co tu nechal Metek. A mně, mně se všechno vybavilo. Zkusil jsem se předklonit a hlava nebolela. Nechápal jsem to. Ležel mi najednou v hlavě už jen ten kůň...

. . .

Pak jsem se podíval na hodinky. Bylo šest.

Na místní poměry slušná doba.

Sundal jsem deku a chtěl jít na záchod. *Jenže dveře byly zavřené*, vzpomněl jsem si – a skutečně!

Co teď? Nakonec jsem otevřel okno a vyskočil ven.

V rohu zahrady jsem viděl houšti, tak jsem se tam vydal. Pak jsem dokonce našel i rybníček a šel se tam umýt. Nic moc, hodně žabince, kvákající skoky kolem, ale ještě docela slušná voda. V druhém koutě zahrady byla hromada dřeva a na ní postroj pro koně. Trochu mě zamrazilo. Přeskočil jsem zpět domů, zavřel okno a vydal se k Metkovi.

Ten spal tak tvrdě, že neslyšel, co mu říkám, ale aspoň mávl směrem ke klíčům.

Zavřel jsem a vydal se k lesu.

Vesnice byla ještě prázdná, jen na konci cesty někdo pouštěl ven dvě krávy do malého ohradníku. Překvapeně se na mě podíval, pak jakoby mávnul, já také a šel jsem.

. . .

Ranní les. Jen jsem si sedl a díval se na mech, který by měl být na konci léta už suchý. Ale nebyl. Také by ten les měl být tišší, než bývá někdy na konci jara, ale také nebyl. Natáhl jsem se na mech a uvědomil jsem si, že nikam nespěchám.

Hlavně proto, že jsem vlastně právě udělal nějakou práci, a nepřipadal jsem si tedy zbytečný.

Došel jsem velmi pomalu domů, pozdravil kováře, všechno mu řekl a šel jsem spát.

. . .

Druhý den přijely obě setry.

Neviděl jsem je. Odpoledne vyjel kovář s Jožkou s povozem do města. Čekali je až kolem páté, to znamená, že dorazí za tmy. A druhý den se s nimi asi neuvidím. Musím vyjet dříve, vlastně co vyjet, vyjít dříve, abych si nachystal, co je třeba hrát. Ostatní se svátečně oblečou a přijedou později. Napadlo mě, do čeho se svátečně obleču já, ale nějak mi to bylo jedno.

Zbytek večera jsem seděl s Julkou a Markem u stolu a pomalu jim začínal rozumět. Pak jsem se ještě prošel k potoku, před spaním se umyl a šel si docela brzy lehnout.

Natáhl jsem se na matraci a díval se do stropu.

Zítřej bych měl jet znovu hrát! Proč si nepřiznat, že jsem absolutní ješitný blázen? Nekritický, ješitný exhibicionista. Každý normální profesionál by si varhany opravdu vyzkoušel, a než by šel hrát, tak by si zkusil, co mu kde může čistě technicky vypadnout. Já jsem se spoléhal na svoje štěstí a dar přijít, sednout a zahrát, většinou bez not, z paměti, navíc velice nepřesně, ale hlavně na efekt a působivě. V jiném tempu – tu a tam – ale s gradací, po které jedno oko nezůstane suché. Sebevědomí mi nechybělo. Ještěže jsme měli doma harmonium, a že mi to nikdo nezošklivil. Co bych teď jinak dělal?

Nic bych nedělal. Mrzutě jsem cítil únavu a jakýsi neurčitý pocit dotčení a stýskání.

Neměl jsem co číst, s kým mluvit, co dělat. Bylo to nepříjemné. Tak mrzutě, že mi pořád ještě nedošlo, že jsem na světě zřejmě už úplně sám,

že jsem na útěku a nemám kde bydlet, moje dráha umělce je v háji, moje studium, moje lásky, Praha a velký svět taktěž.

Otočil jsem se obličejem do deky.

. . .

Už jsem spal, když na mě zabušili bratři. Připomínali mi Kafkovy Pomocníky, až na to, že se tak roztodivně mezi sebou neproplétali. Měl jsem je rád. Zvali mě do hospody na oslavu. Vstal jsem a šel, ale nevěděl jsem, jestli chci, anebo nechci.

. . .

Hospoda bylo nadnesené slovo. V rohu hrál gramofon na kliku cosi strašlivě starého, všude byl kouř, rachot, spousta lidí, vlastně jen muži, všichni v oblecích, každý v bílé košili bez kravaty, každý s hrnečkem jako na čaj, ale v něm pivo, všude talíře s nakládáním zelím a z něj strašlivý puch, v rohu kamna, v kterých se topilo, a na nich bublalo cosi, co pachem konkurovalo zelí, a uprostřed Karel, prvně v lidské náladě; nemávnul kamsi do rohu, ale mával nad hlavou, živě, radostně, červené tváře jako v dílně, a kolem spousta lidí jako on, červení, veselí, šťastní a nepřítomní.

Podlaha sice byla z prken, ale ta byla zašlá a sešlapaná snad s hlinou do jakéhosi rovného, zatvrdlého povrchu. Netušil jsem, jestli se mi to zdá, ale měl jsem pocit, že je tu spousta světla. Dokonce i od nečekaně světlé podlahy všechno oživalo barvami. Na policích byly barevné červené a zelené ozdoby, snad z papíru či ze slámy. Měl jsem pocit výbuchu barev.

Posadili mě po straně a dali mi hrnek piva. Stejně jako první den.

Strašně divné, ale po třetím polknutí prostě úžasné!

Po druhém hrnku přišel Karel, jestli bych jim nezahrál. Ale na co? V rohu byla harmonika, ale to bych nezvládl, nikdy jsem to nezkoušel, ale našťastí odhrnuli regál – a tam bylo staříčké pianino.

Teď jsem neriskoval a přehrál si napřed pár oktáv. Bylo to falešné, ale fungovalo to. Měl jsem radši falešný tón než chybějící. Nebyl jsem zase takový perfekcionista. Tak jsem to zkusil.

Opil jsem se a našel jsem si spoustu přátel, bylo to skvělé. Naprosto skvělé. Více ani nebylo třeba vědět.

. . .

Někdo bušil na dveře. Ne, dveře to nebyly, to by bylo slyšet hlasitěji. Nebo to byl sen?

Bušení přicházelo znovu. Jako kdyby z venku, z dílny, jako kdyby ve spáncích. Když jsem pozvolna rozlišoval, co kde bodá, téměř jsem se již probudil. Točila se mi ještě hlava a zmatek snu přecházel do nemotornosti pohybů.

Musel jsem na záchod.

Bylo jasné, že není kam, a že když se neobléknu, nemám šanci. Když se ovšem obléknu, koho potkám?

Oblékl jsem se, sešel dolů, došel na záchod, vrátil se, lehl si a opět jsem usnul.

Nezdálo se mi nic a probudil jsem se zase bušením. Ale jen zvenku.

Lekl jsem se.

Měl jsem pocit viny. Muselo už být pozdě.

Kdy jsem to vstával prvně?

Najednou jsem si uvědomil, že musela být tma, když jsem se probudil poprvé. Ale odkud tedy to bušení?

Hlava mě nebolela, ale nebylo mi úplně dobře. Umyl jsem se, oblékl a sešel dolů. Bylo ještě šero a v kuchyni nikdo nebyl. Když jsem se podíval k plotně, uviděl jsem tam talíř s velkým krajícem chleba, mlékem a kouskem salámu! To musel být malý svátek.

Oholil jsem se v přístěnku a napsal v kuchyni tužkou, že jdu pěšky do Gluchovic. To bylo jméno vesnice s varhanami. Více jsem si toho ze včerejška pamatoval, než zapomněl. To bylo zvláštní.

Vydal jsem se na cestu.

. . .

Nejdřív to vypadalo, že tam nedojdu. Bolela mě hlava a propocená košile, kterou mi ráno nechali i s oblekem na klíce u dveří, mírně čpěla. Ale oblek mě nadchl. Sice jako ze starých filmů, ale měl dobrou délku a moje ješitnost byla uspokojená.

Ale byl jsem takový blázen, že jsem se nejprve vrátil domů, otevřel skříň v přízemí a vzal si svou starou košili. Pak jsem šel k potoku, vypral, pověsil, namazal si v kuchyni chleba sádlem a vyšel znovu.

. . .

Vlastně se mi všechno povedlo. Dorazil jsem včas. Seděl jsem u varhan. Někde v Polsku, místo v Německu. Byl to konec, ale obrátil se v začátek, utekl jsem *jim* a našel lidi, které jsem měl docela rád. Mrkl jsem na kostelníka, který se smál, a zmáčkl pedál. Bylo to dobré.

. . .

Pak se začali pomalu trousit lidé. Měl jsem pocit, že jich jsou stovky a že moje ještě trochu vlhká košile je to jediné, co mi svým chladem dodá klidu. A pak už začala mše a já přestal přemýšlet.

Povedlo se to úžasně! Byl jsem na sebe pyšný. Věděl jsem, že to bylo nadnesené, ale nemohl jsem uniknout vlastnímu nadmutému egu... Po-dařilo se mi zahrát všechno, co mi dali v notách, udržet tempo i improvizovat během pár míst, kde to jde. Byla to pro mě událost. A pak těch lidí! Mše byla vlastně před kostelem. Oltář se otevřel, jedna celá stěna kostela se rozevřela jako garáž do stodoly a já konečně pochopil smysl umístění píšťal, které takto bylo slyšet hlasitěji. Velký svátek!

Když mše skončila, lidé ještě postávali venku a já se nějak styděl ven, tak jsem si rovnal noty, až už nebylo vlastně co dělat. Pak pro mě přišel Karel a vedl mě do sakristie k audienci. Neměl jsem na faráře náladu, ale chápal jsem, že to je má povinnost. Když jsem vešel, pan farář rozpřáhl ruce a dlouze mě objal, měl slzy v očích a jenom děkoval. Měl jsem z toho také trochu pohnutý hlas. Vysvětloval mi, jak měl odjakživa rád hudbu, ale nikdy na nic pořádně nehrál, už dva roky neslyšel nějakou větší skladbu, jestli bych ho nenavštívil, jestli to byl Bach, co jsem hrál při přijímání, jestli bych s ním nejel i do jiných vesnic... Bylo toho hodně. Ale nejvíce mě překvapilo, že mu skoro všechno rozumím. Domluvili jsme se na středu na návštěvu a na sobotu večer na mši.

Ptal se, odkud jsem. Rozuměl jsem mu. Ale raději jsem pokrčil rameny.

Otec Reczek se pak obrátil na Karla. Ten mu všechno řekl. Lekl jsem se. Co když mě udá? Farář mi znovu dal ruku na rameno a povídá: „Neboj se, my ti pomůžeme.“ Bylo to úlevné, i když pořád ještě trochu napjaté. Nevěděl jsem co dělat, tak jsem jen tak zmateně pokýval hlavou, rozloučil se a šel čekat ven.

. . .

Bylo poledne. Kněz zjevně musel za den objet další farnosti.

Představu kostela jsem měl vždy spojenou s koncertováním u Křížovníků a s nedělním ránem a jassem.

Teprve teď jsem se začal trochu stydět. Varhany jsem absolvoval s lepším průměrem, ale génius jsem nebyl. Těšil jsem se na skladbu a dirigování. To mi dávalo naději, že něco, co jsem cítil jako mně bližší, mi půjde

lépe. Ale varhany – ty jsem uměl, jen abych něco dostudoval. Nic moc, bez velkého citu a spíše mechanicky. Opravdu.

Díval jsem se do korun kaštanů, s rukama v kapsách, a stál jsem zády k vesničanům, protože jsem nevěděl, co dělat, co říkat.

„Martine,“ ozvalo se za mnou – byla to Julka. Teď, když měla na sobě jakýsi sváteční klobouček a šaty, vypadala úplně jinak. Hlavně velmi přátelsky, citlivě. Těžko říci. Měl jsem ji od počátku moc rád, ale nikdy jsem s ní neuměl mluvit. Přidávala mi ale pořád větší a větší klid. A snad kvůli ní jsem se u nich cítil každý den lépe. Šel jsem za ní do hloučku mezi jejich známé. Ale ani jeden ze synů tam nebyl! Ti všichni stáli v rohu návsi a čemusi se smáli se stejně starými vrstevníky. Já jsem byl v jakési skupině středního věku.

Všichni vypadali hrozně podobně. Klidný pohled, ale udřené, drsné ruce, spousta vrásek v obličejí, velice slušné vystupování.

Měl jsem z nich pocit takové vysoké úrovně; na návsi někde v podhůří, ztracen Bůh ví kde, někde ve střední Evropě, že jsem se každému při představení automaticky mírně uklonil. Nějak jsem si jich všech velmi vážil, nějak se mi zalíbili. Nevím, co mě to posedlo. Všichni si tu užívají setkání a svátek...

Hm, moje kolísavá nálada se zase dostala jednou do extrému. Pak jsem si uvědomil, že prvně od přepadení tety konečně cítím i něco jiného, než jen že jsem sem pouze utekl anebo dostal najíst nebo že je teplo.

Moc jsem naší konverzaci nerozuměl, ale hodně jsme se všichni usmívali. Každou chvíli jsem se podíval směrem, kde stála rodina kováře, jestli už nejedeme. Jakmile jsem měl pocit, že někam odcházejí, přidal jsem se k nim.

Šli k našemu kočáru. Tedy, on to nebyl kočár, spíše o něco lepší vozík, který měl dokonce gumová kola. Sedl jsem si dozadu za panímámu a hospodáře. Vyjeli jsme.

Otočili se na mě skoro současně a začali mi říkat, jak to bylo skvělé.

S falešnou skromností jsem se bránil lichotkám, které mi ovšem dělaly tak dobře.

Pak mi Karel řekl, ať si sednu k nim. Bylo mi to hloupé, ale lavice byla hodně široká.

Tak jsem tam seděl, mlčel, díval se před sebe na cestu a kovář si se mnou začal povídat.

A tak jsem mu snad všechno o sobě řekl za slabou půlhodinu a za čtvrt hodinu on zase všechno o nich. Obojí bylo jednoduché.

. . .

Byl to zvláštní okamžik, když jsme dojeli domů.

Prvně jsem si všiml psa; typického voříška, který do té doby pořád někde ležel a spal. Jmenoval se Bojar. Vyběhl a vrtěl ocasem, pozdravil se štěknutím a zase zalezl. Paní Julka nás pozvala do kuchyně.

Byla tam sada misek s velkým množstvím jídla. Oběd i snídaně bývaly skromné, ale jakákoli oslava velkolepá.

Čekal jsem, že se objeví dcery, ale nebyly tu. A nikdo to nijak nevysvětloval. Optal jsem se na to.

„Ale, spí a asi budou spát do večera, už dva noci nespaly, cesta k nám není dlouhá, ale nešikovná. Večer je uvidíš.“

Ve svém pokoji jsem měl naskládané jakési jednoduché košile, další čisté vesty a kalhoty, pak také dvě haleny, kdyby byla zima, a svetr. Byl jsem skvěle vybaven a byl jsem za to moc vděčný. Pomalu jsem rukou přejel přes hrubou látku a ani mi vlastně hrubá nepřípadala. Čichl jsem si, jestli to bude stejná vůně jako včera na faře. Ale nebyla. Tohle byla prostě látka a mýdlo.

Ležel jsem na zádech na posteli a vnímal příjemné horko.

Pak jsem se sebral a šel ven. Cestou jsem potkal houf dětí, které se přede mnou rozestoupily a velmi vážně mě zdravily. Myslel jsem si, že je to z legrace, ale pak jsem viděl, že si jedno z nich sundává čepici jako ve škole, a uvědomil jsem si, že jsem se nechtěně stal právě v kostele ne snad hrdinou dne, ale zajímavou novinkou. Radostně jsem jim poděkoval a každému podal ruku. Byly z toho naprosto zmatené.

Poslední mělo určitě v ruce švestku – a hodně rozpatlanou. Došel jsem se k potoku umýt, a když jsem se otočil k vesnici, viděl jsem na můstku u našeho statku dvě dívky, jak se myjí v potoce. Ne právě oblečené.

Prudce jsem se otočil, a protože jsem si nechtěl připadat hloupě, kdyby mě tu někdo viděl, tak jsem rychle vyšel do lesa.

Znovu jsem si lehl nad vesnicí, odkud jsem nikam neviděl a nikdo neviděl mě. Snažil jsem se vybavit, jak vypadaly, ale pamatoval jsem si jen záblesky vody a bílé kůže. Škoda.

Vůně lesa byla v odpoledním horku a vlhku listí kolem naprosto úžasná. Měl jsem zavřené oči a věci mi pozvolna začaly připadat zvladatelné,

jako bych se snad začal zastavovat a nebyl jen nepřetržitě prchajícím běžcem.

Ze snů mě probudil naprosto nečekaný zvuk. Pak podruhé, ale jistě... to musí být zadržet koně! Jeden obrovský se nade mnou skláněl. Lekl jsem se ho. Ale kůň ucukl také a lekl se zase mě. Z nás dvou vypadal vyplašenější. Vstal jsem a on utekl asi na deset metrů a jen věřil a čekal. Byl strašně poškrábaný, jako by prolézal trnům. Boky měl odřené a crčela z něj krev. Stopy vedly seshora od skal, ale to bylo jediné, co jsem pochopil. Pokoušel jsem se jej nalákat, ale byl opatrný. Vydal jsem se opatrně a pomalu dolů a on automaticky za mnou.

Když jsem byl kousek od chalupy, začal jsem volat na Karla. Za chvíli vylezl Marek a bez ptaní běžel ke koni, kterého si zvláštním způsobem nadběhl a bez problému jej chytil a vedl do stáje.

Odtamtud vyšel Karel a překvapeně se na mě díval.

Měl jsem tendenci nějak směšně komentovat, že jsem mu našel další přírůstek do stáje, ale on byl velice vážný a bez chuti žertovat. Vzpomněl jsem si i na to, že se jej musím zeptat na toho včerejšího Metkova mrtvého koně.

Kovář nepohnul obličejem a ani nepokýval hlavou. Velmi tvrdým a nečekaně tichým hlasem jen řekl: „Máš tu policajty z celé sousední země, možná, že si předávají hlášení, a pak tě budou hledat i tady. Nepokoušej se mít hned pronásledovatele dva, my si s tím víme rady, tobě stačí jeden.“

Otočil se a šel koně ošetřit.

Bylo to překvapivé a také tak trochu na hranici slušnosti. Měl jsem z toho nepříjemný dojem.

Večer se mi ani nechtělo k jídlu. Pak se mírně setmělo a hospodyně zazvonila na malý zvoneček, co byl v kuchyni. Všichni se scházeli dolů. Byl jsem poslední.

Všude svítily svíčky a stůl byl plný jídla. Uprostřed seděly dvě dívky.

Ta vlevo byla tmavovlasá a neobyčejně půvabná; to, čemu se říká „na první pohled“. Měla krátké vlasy, ofinu a působila dojmem, že bude zlobit anebo že všechno kolem je důvodem k nějaké potutelné legraci. Měla velmi vyrovnané rysy a vypadala jako její matka. Také měla výraznější lícní kosti. Dívka vpravo měla naopak věnec lehce tmavších blond vlasů; měla je začesané do jakéhosi drdolu, ale zároveň jí odevšud ty vlasy jako-by unikaly. Působilo to dojmem čepce, kam se vlasy nějak nacpou. Měla

mnohem vážnější výraz a dívala se tak trochu zamyšleně, až možná nepřítomně, jako kdyby mimo mě. Určitě jsem neměl dojem, že by mě, na rozdíl od sestry, vůbec nějak zaregistrovala. Kovář, který seděl vpravo, mi je hned představil: Anna a Agneszka. Bylo mi jasné, která je která, řádová sestra se nezapře.

Ale zvláštní podnikavost v očích druhé na mě nijak zvlášť nezapůsobila. Nějak mě momentálně přešlo období nadšení z podnikavých dívek.

Obě jsem slušně pozdravil, celou večeri se stejně tak uctivě bavil. Kovář byl úplně proměněný, neustále se mnou doslova chlubil, a k mému překvapení jindy nemluvný Jožka také. Obě dívky stejně slušně příkyvovaly, ale měl jsem dojem, že jsem pro ně prostě takový zajímavý panák. Brzy jsem se rozloučil a popřál jim, ať si jako rodina posedí. Karla to překvapilo, ale zachoval se, jak situace vyžadovala.

. . .

Najednou byla úplná tma. Umyl jsem se a ležel zase na matraci. Zase se tu plížil smutek. Nemohl jsem spát. Nevěděl jsem, co se děje, co mám cítit. Už to nebyla radost, ale ani smutek. Spíše zase zmatek.

Usnul jsem, až když jsem slyšel hlasy vracejících se dětí, asi z hospody, pak rány a bouchání, ale to už jsem asi spal. Měl jsem chvíli před očima onu smutnou blondýnu, pak jsem se lekl, jak je to nepatřičné, a snažil se vybavit si její sestru, ale nějak se to nedařilo. Usnul jsem.

Kapitola 9

První sněžení

Zvládl jsem hned první den natřít dvě místnosti! Druhý den další dvě. Nebylo to nic zvláštního, čekal jsem, že se to snad i samo vyštukuje, ale kovář byl více než spokojený. Ve středu jsem byl u faráře. Normálně dobrá hodina cesty, ještěže mě tam kovář vzal s vozem. Asi dvě hodiny jsem si jenom povídal a hrál. Seděli jsme na kůru u velice slušných varhan. Měly zvláštní přívod vzduchu na mechanismu závaží, které se muselo čas od času klikou vytáhnout.

Večer jsem se vracel s pocitem, že tu bydlím už dlouho.

Čas zvolna uplýval. Už jsem tu *byl* dlouho...

Venku mi kovář pomohl seskočit z vozu.

„Nevím, co budu dělat dál,“ povídám po nějaké době mlčení. Kovář jen pokýval hlavou a nic neříkal. Také jsem nic neříkal.

„Je to na tobě,“ řekl.

To jsem věděl. Vlastně úplně ne. Pořád jsem si nevděčně neuvědomoval, že jen díky nim a jejich pomoci se mohu rozhodovat sám.

Poděkoval jsem mu.

. . .

V neděli byl kostel, v pondělí hospoda, ve středu odjížděla Agneszka.

Byla to ta druhá!

. . .

Byl to naprostý šok. Tak ta veselá, koketní tmavovláska byla řádová sestra! Ta s očima, jako kdyby chtěla zlobit. A co ta, která tak zamyšleně pozoruje cosi v dálce a vlasy si ničí na hlavě do drdolu? Byl jsem dočista zmaten.

Nevěděl jsem v první chvíli proč, ale byl jsem tomu rád. Loučil jsem se s Agneszkou ráno a vyrozuměl, že jede někam daleko. Neptal jsem se, čemu říká velké město. Byla trochu smutná, zamyšlená. Tak konečně i ona...

. . . .

Když odjela, Karel mi řekl, že jede do kláštera a bude v řádu. Oj. Tomuhle jsem moc nerozuměl a hlavně jsem to chápal jako nějaké nepochopitelné rozhodnutí zmatených osob.

Agneszku jsem vlastně neznal, ale vnímal jsem její cit a rovnováhu a hlavně energii. Leželo mi to v hlavě. Nebylo snadné se s tím vyrovnat.

Kdy odjede Anna? napadlo mě. Ale co se ptát! Ještě jsem s ní ani nemluvil. Vlastně si nepamatuji, že by mluvila s kýmkoli. Oči už více usměvavé, ale většinou sklopené. Hodně slov při jídle, ale pak celý den někde v domě. Ale nesmírně výrazná. Vším, co na ní bylo. Čím dál tím více.

Každý den jsem si představoval, kde ji potkám a co jí řeknu, a každý večer se moje představy rozplynuly v silnějších zmatcích rozjitřené mysli.

. . . .

Život se stal stereotypnější. Domaloval jsem dům, vyslechl chválu a nakonec musel uznat, že to nevypadalo tak špatně. A hlavně jsem měl pocit, že kromě hraní také něco dělám. Od lesa přišli další dva koně, jednoho museli utratit, jak na tom byl špatně. Cosi se dělo a já byl jediný, kdo o tom nic netušil. U ostatních byla patrná nějaká starost. Ale já měl svou práci. Jakmile mě začali zvat na faru, ukázalo se, že je tam dokonce hodně práce. Víc dnů jsem trávil v knihovně a rovnal tamní velmi slušnou sbírku nebo hrál skoro celý víkend na varhany. Pak jsem začal hrát i na svatbách a na zádušních mších. Někdy jsem hrál i v hospodě. Připadal jsem si jako úplně ztracená existence, ale ten malý svět se svými přehlednými pravidly mě uklidňoval.

Pomalou přestaly mé potíže s usínáním, neurčité smutky a beznaděj.

Pomalou jsem se naučil i docela slušně rozumět polsky. S mluvením to bylo horší.

. . . .

S Annou jsme se potkali dvakrát. Seděli jsme u potoka, pokaždé v podstatě naprostou náhodou. Nikdy jsme nemluvíli o něčem konkrétním, tím méně rozumném. Pokaždé jsem si říkal, na co všechno se jí musím příště zeptat. Připadala mi úplně jiná. Překrásná.

Každý den jsem se probudil a měl báječný pocit, že není nic hezčího, než být zamilovaný.

Na konci měsíce odjela.

. . .

Nebyl jsem doma a nikdo mi to neřekl. Samozřejmě, že nemuseli, ale bylo mi to líto. Zeptal jsem se trochu nejistě, jestli jí mohu napsat, když jsem se s ní nestihl rozloučit. Maminka mi nejistě přitakala, ale donesla obratem adresu na lyceum do Katovic. Buď mají lyceum pro dospělé, anebo musela být Anna mnohem mladší, než jsem se domníval. Bylo mi hloupé se ptát. Ale zeptal jsem se. Učila tam. A měla učit i tady ve městě, chvíli tu zkoušela zůstat, ale nepovedlo se jí to. Její matka pokrčila trochu smutně rameny, ale bylo jasné, že nechce dát najevo své city.

. . .

Ten den jsem se byl zase projít kolem vesnice. Už mě to tu tolik nebavilo. Začal jsem přemýšlet, co bych měl dělat. Nikdy jsem neuměl žít bez plánů a velkých vizí, bez snění a bez těšení se na něco. Pomalu jsem si ale také začal uvědomovat, že nemám moc na vybranou.

O režimu se tu jako zázrakem nemluvílo, ale i sem se blížil. Tady zemědělci odolávali déle, a také církev byla mnohem silnější. Věděl jsem ale, že je jen otázkou času, kdy a kde se zastaví a něco rozleptá.

V hospodě o tom nešlo mluvit, asi to bylo dobře. Kovář občas jen pokrčil rameny a nic neříkal a s farářem jsem zase nebyl schopen začít já.

. . .

Přišel podzim. Dostal jsem krásný krátký kabát, bylo v něm teplo, pletenou vestu a ještě svetr, pak dokonce kožené holínky, nějaké nové prádlo a košile. Bylo to nové, ale nikde jakákoli značka. Nevím, kde a kdo to tu vyrobil. Asi se to prodávalo spíše někde na trhu, anebo to získali jakýmsi směnným obchodem.

Byl jsem moc vděčný. „Moje“ rodina, kde jsem teď bydlel, vypadala docela bohatá. Ale nepřestávali dřít. Šest dnů v týdnu to byly deseti, dvanáctihodinové směny. Pauza na oběd, klid večer, volná neděle. Ale nepředstavitelná práce.

Nevěděl jsem, co mám udělat, tak jsem udělal, co po mně kdo chtěl. Byl jsem stále častěji někde hrát. Nikde jsem si od nikoho nic nevzal, ale každému jsem řekl, že když mi chce něco dát, ať to dá kovářovi.

Po nějaké době mi kovář při večeři povídá, jestli vím, že slušně vydělávám. Teď jsem zase já mávl zešíroka rukou, naschvál přesně tak, jak to dělal on.

Měl jsem pocit klidu. Ale ne úplné spokojenosti. *Snad je to fěr vůči nim*, říkal jsem si. Jenže to nebylo to, co by mi přineslo spokojenost.

Jednu neděli jsme jeli řezat dříví směrem k lesům, odkud jsem onehdy přišel. Těšil jsem se, že uvidím alespoň kužel, který jsem obcházel. Nebylo ale vidět vůbec nic. Řezali jsme celý den a ruce mě opravdu bolely. Ještě další dva dny jsme vozili polena domů, kde bylo nutné řezat a sekát dál. Kromě neděle jsem nikam nemohl jet. Na konci týdne už jsem necítil klouby a v sobotu jsem poznal, že jsou prsty tak napuchlé, že druhý den prostě nezahraji. Ale jel jsem s nimi stejně.

Každý se na mě díval zvědavě, proč nejsem u varhan. Farář to nijak nevysvětlil, což mi přišlo hloupé, ale zřejmě bylo zvykem věci nevysvětlovat. Seděl jsem v lavici, poslouchal nějaké čtení o radosti. A měl jsem radost, nepřilíš jasnou a ne zcela přehlednou radost!

Vrátili jsme se na obvyklou večeri a já si pak ještě večer povídal s Markem, který byl mimořádně sdílný. Říkal mi, kdo kde bydlí, co všechno dělal v životě za práce, jak to vypadalo za války... a hlavně, že se chce oženit. To bylo překvapení.

Nicméně nebyl jsem si jist, jestli ta jeho vyvolená o tom vůbec ví. Pořád se mi pokoušel popsat, která že to je a kde jsem ji zaručeně musel potkat, ale já si ji moc nepamatoval. Pak jsme si dali spolu celý džbán piva, který Jacek přinesl odněkud ze sklepa, a šli jsme spát.

Převaloval jsem se a díval na jednu hvězdu, která byla vidět v okně. Více se jich tam nevešlo.

Přemýšlel jsem o lidech kolem.

Pomaloučku jsem poznal trochu více okolí. Hlavní pás vesnic v pohraničí byl řídký. Velká města byla dále ve vnitrozemí. Nemyslím si, že se tu čas zastavil. Ale válka a teď další drsný režim nijak nepomohly uvolnit hranice. Přitom ale skoro nikoho nenapadlo se někam stěhovat. Nebyl důvod. Kdysi tu mohlo docházet k pašování a nějakému obchodu přes hranici. Ale tam, kde by to bylo možné, byly dnes asi hlídky. A kde nebyly hlídky, tam by to znamenalo projít tím, čím jsem prošel já.

Hodně lidí mluvilo dobře česky. Být Čechem tady zase nebylo tak divné. A navíc přítomnost první policejní jednotky kdesi dvacet kilometrů ve vnitrozemí byla příjemně neviditelná.

Denně jsem si všechno promítal, představoval si mapu, kterou jsem si pod vlivem přání dokonale obrátil. Nejvíce mě zaráželo, jak mi mohlo

připadat normální, že by dva komunisté chtěli prchat s kradeným zbožím do Německa. Asi měli překupníka za hranicemi v Polsku, kde černý obchod fungoval víc organizovaně. Většinou jsem si probíral každý detail a nemohl jsem najednou rychle usnout. Obvykle jsem byl tak unavený, že spánek nebyl problémem. Teď jsem si na to tempo zvykl a nechtělo se mi spát hned, jak jsem přišel. Chyběli mi lidé, knížky, hudba, město.

Ale většinou jsem měl před očima Annu. Myslel jsem ale také na všechny své studentské lásky a období naprosté bezstarostnosti, kdy jsem se neohlížel, co se kolem dělo. Přišlo mi prvně na mysl, že jsem pokaždé v nějakém vztahu stále jen něco odsunoval. Jako by to bylo jen prozatím, a to pravé teprve mělo přijít. Bylo to k ničemu a vlastně jsem byl pořád zamilovaný, spokojený... ale když si to představuji večer, před spaním, vlastně nevím kdy a do koho.

Byl to divný pocit. Asi jako by člověk vystřízlivěl. S Annou jsem nikdy pořádně nemluvil, nikdy se ani nedotkl její ruky. A přesto tu vyrostlo něco tak silného, že jsem byl úplně zmatený. Myslel jsem na ni s velkou láskou a něžností. Pak jsem se sám sobě zasmál a řekl si, že bych asi potřeboval plyšového medvěda na usínání. Usnul jsem.

. . .

Ráno jsem šel k sousedům Hoffmanovým pro med. Měli dva včelíny na zahradě, ale hlavně celý les kolem byl plný úlů. Skoro každý vesničan tady měl nějaký úl. Jenom my ne; kluci neměli rádi cokoli, co je mohlo štípnout, a kovář neměl čas se o včely starat. Tak bylo nějak jednodušší med občas kupovat. Vlastně vyměňovat, ale nevím ani za co.

Nasnídal jsem se sám, jak už bylo pomalu zvykem. Vstával jsem poslední, ale nikdo mi to nikdy ani náznakem nepřipomenul.

Venku již byla ta první nepříjemná vlhká zima, kdy člověku dojde, že léto je iluzí a ještě k tomu bude poměrně šero. Došel jsem k sousedům a povídal si s jejich psem. Byl to zřejmě čistokrevný boxer. Jak ten se sem mohl dostat? Strašně slintal, když se radoval. Nebyl uvázaný a nechal mě bez problémů vstoupit brankou. A já věděl, že když nechci být v minutě oslintaný, musím ho zabavit. Dal jsem mu kousek tvrdé sladké housky, kterou jsem mu nosíval. Zjehl pohledem, kousal si ji a já mu povídal, jaký je hodný pes. Vždycky jsem takhle vedle něj chvíli seděl. Když dojedl, tak mi položil tlapku na koleno, přestal skákat, něco si pozoroval, ale působilo to, jako by pečlivě naslouchal a slova rozvažoval.

Za zády mi skřípla závora a paní Hoffmanová mi nesla sklenici s medem. Chvilí jsme si povídali, ale nikdy jsem jí moc nerozuměl. Byli odněkud ze severu a myslím, že původem z německy mluvícího Pruska. Měli oba strašně těžko srozumitelný akcent. Se starým pánem jsme občas družně kvalifikovaně mlčeli, jak jsem si to tak pro sebe pojmenoval. I dnes vyšel chvíli po paní, sedl si na lavici před domem a nesl mi skleničku nějakého likéru. Nevím, kolik jsem jich tam takhle vypil, nikdy jsem ale nepochopil, co to vlastně piji. Nijak dobré to nebylo, ale bylo to sladké a příjemné.

Sedl jsem si hned po boxerovi na lavičku, paní Hoffmanová šla domů a pán mě poklepal po rameni, něco řekl, pak se také zahleděl do zahrady a oba jsme poseděli. Poprvé jsem z toho byl nervózní a snažil se hodně mluvit, abych vyplnil pauzu. Starý pán se na mě díval s napětím a nepochopením. Tak jsem se neučil kultivovaně mlčet.

Bylo to překrásné. Nikdy jsem nic takového nezažil. Cucal jsem si ten strašlivý přeslazený mok a bylo mi příjemně. Pan Hoffman přežil koncentrák. Dokonce přežil i místní nenávist tam, kde kdysi bydlel. Byl Žid. Měl tři děti někde ve městě. Teprve po válce se přestěhovali sem. *Také běženci*, napadlo mě. Nikdo o něm moc nevěděl, nikdo z domácích s ním ani moc nemluvil, protože mu příliš nerozuměl. Ale každý se tu rád zastavil jen tak. Postát, jít dál, pozdravit. Nějak dodával lidem klid. Chtěl jsem mu někdy říci, že můj strýc, vlastně prastrýc Jenda, po něm jsem měl druhé jméno, byl také v koncentráku. Ale nevěděl jsem, jak to říci, a bylo to velmi osobní. Nějak to nebylo třeba. Řekl bych, že všechno podstatné bylo řečeno i beze slov.

Zvedl jsem se, rozloučil, vzal med a šel domů.

. . .

Odpoledne jsem šel do Gluchovic. Čekal tam na mě sedlák s povozem, který chtěl, abych mu příští týden zahrál na svatbě dcery, a chtěl se domluvit. Nabízel, že dojde až k nám, ale mně to bylo hloupé a neměl jsem co na práci.

Přivezl mi skvělou uzenou klobásku, ani jsem něco podobného nečekal. Potěšilo mě to.

Ještě jsem se stavil v kostele, od kterého jsem teď měl klíč. Kostelník přišel automaticky, jak slyšel vrznout dveře. Rozpůlil jsem dvě tlusté části voňavé uzeniny a dal mu půlku. Ještě nikdy jsem ho neviděl tak dojatého. Měli jsme takové uzeninové spolčenství; s ním a ještě s Karlem.

. . .

Něco jsem si přehrál, rozloučil se a šel domů.

Po cestě jsem si v duchu zpíval Michnovu *Loutnu Českou*. *Brzy na ni bude čas*, říkal jsem si, jak jsem si nesl klobásu a vykračoval si to do vsi. Připadalo mi to najednou nesmírně legrační. Máloco mě rozesměje tak, jako nějaká moje kuriozní životní situace. Tak jsem zabočil do lesa, opřel se a chtěl přemýšlet. Místo toho jsem se ale zakousl do klobásy a pozoroval louku před sebou. Blížila se zima. Občas už padal sníh. I teď byl na loukách spíše jakoby poprašek a dobře na něm byly vidět stopy. Upoutaly mě, jakmile jsem se podíval na zem, a pak to, kam vedly.

Na louce přede mnou stál kůň.

Měl jsem už těch koňských her plné zuby. Nějak se mi sečetlo to moje věčné utíkáni před něčím a měl jsem chuť zase jednou někoho dohonit já.

Vyndal jsem kousek klobásy a napřáhl ji směrem ke koni. Bylo mi vcelku jasné, že ji nežere, ale jeho zvědavost byla silnější a nějaký můj pohyb povědomý. A tak stál, frkal, vyhazoval hlavou nahoru, ale nehnul se. Pomalu jsem ho obešel, jak jsem viděl u Marka, a jakmile se za mnou automaticky podíval, tak jsem ho chytil. Nijak se nevzpínal, spíše se uklidnil. Začal jsem ho hladit po čele a po nozdrách. Ucítil pak klobásy a začal mi olizovat ruku. Přišlo mi to zvláštní, ale nakonec jsem ji vyndal a nabídl mu. Samozřejmě ji nejedl, ale celou pečlivě očichal, poprskal a zafrkal. Hodil jsem tu vzácnost na zem, ale přátelství bylo navázáno.

Měl jsem představu, že ho odvedu domů, ale pak mě napadlo rozložit mu uzdu, spojit dva díly a nechat ho hodně z daleka, v klidu, ať si jde sám.

Teď, když sem stál za ním a on cítil uzdu, měl více klidu a vydal se na cestu.

Bohužel hodně zarostlým lesem mimo cesty.

Na druhé straně, kudy projde kůň, tam projdu také.

Asi po hodině, jsme byli na konce lesa. Již se hodně setmělo a došlo mi, jaký je nesmysl vydat se v noci, v neznámé krajině neznámo kam, a to ještě s neznámým koněm.

Dole pod námi byl statek. Kdesi uprostřed dvora musel plápolat oheň, protože stěny kolem se střídavě osvětlovaly. Ze dvora byl slyšet křik a drsné hlasy.

Vlídně to nevypadalo, ale mě hnala potřeba konečně zjistit, co se s těmi koňmi děje. A pokud jen utekl, tak si neumím představit, že by mi někdo měl za zlé jej vrátit.

Jenže...

Něco tu nehrálo.

Nevěděl jsem co. Ostatně i kůň frkal a nebyl na tom najednou o moc lépe. Rozhodně budeme velmi nápadnou dvojicí.

Vrátil jsem se do lesa a přivázal jej ke stromu, znovu jej pohladil, poplácal a slíbil mu, že přijdu.

Šel jsem pomalu ke statku.

Ze všech stran byly louky, ale okna ven byla zabedněna sbitými prkny. Jestli někdo někde byl, tak na dvoře. Hlavní vchod musel být někam na druhou stranu. Od lesa jsem viděl jen odlesky, nikoli přímý oheň.

Jakmile jsem došel ke stavbě, viděl jsem, že tady mě nikdo čekat nemůže. Vyškrábal jsem se na první okno a zkoušel prkna. Bylo to snadné. Pak jsem poslepu zíral do tmy uvnitř. Skočít se tam nedalo. Mohly tam být hřebíky, propadlý sklep, cokoli. Za docela dlouhou chvíli se kousek ode mě otevřely dveře ze dvora a neznámý muž vtáhl dovnitř dvě bedny. Byl jsem v jakési prázdné hale, s pískem a snad kdysi udupanou zemí. Nikde nic nebylo. Okna na druhé straně, také zabedněná, mírně prosvítala... tedy to vlastně byla jen stodola oddělující dvůr od luk. Muž zavřel, místnost byla znovu temná.

Seskočil jsem dolů a rychle přeběhl k protějšímu oknu. Pak jsem si řekl, že ani to nebudu riskovat, a doběhl jsem na protilehlou stranu kůlny od dveří. Ta stěna byla chatrná a dala se lámat. Jedno prkno jsem opatrně prolomil a spatřil jsem sněh a louky. Takže tady by to bylo rychlejší, pokud budu muset utíkat...

Vrátil jsem se k oknu a odšoupl prkno.

Pak jsem ucítil během vteřiny zvláštní, nasládlý pocit v krku a jakési brnění. Nu a pak jsem několik minut úporně zvracel. Nevnímal jsem, jaký hluk to dělá. Otřel jsem se kapesníkem a snažil se zhluboka dýchat. Venku na dvoře byla skupina velmi špinavých lidí v krvavých oblecích a vedle nich kádě plné krve a masa, které v nich plavalo. Na hromadě se válela špinavá koňská kopyta a zřejmě od ptáků oklované hlavy. Napravo bylo nákladní auto a u něj několik lépe oblečených lidí s velkými krabicemi. Někdo hadicí omýval kusy masa a oni je skládali do krabic.

První, co mi blesklo hlavou, že svého koně musím zachránit. O sobě jsem uvažoval hned vzápětí.

Jakmile vyběhnu na louku, uvidí mé stopy. Budou mít pochodně a baterky, i v lese nás najdou. Na druhé straně, když zavřu okno a půjdu přes konec stodoly, mohli by na nás přijít až ráno. Udělal jsem to tak.

Na louce už bylo možné si vydechnout. Utíkal jsem k lesu, ale byla už hustá tma. Nebýt odlesků ze vzdáleného dvora, asi bych netrefil ani k lesu. Jenže, kde je kůň?

Znamenalo to jít krok po kroku a zkoumat konec lesa, jestli se neozve anebo jestli se neobjeví něco povědomého. Usilovně jsem se snažil vzpomenout, jak to tam mohlo vypadat.

Konečně sem uslyšel slabé dupnutí a frknutí. Mohlo to být deset metrů přede mnou a nebyl problém koně rychle najít. Tentokrát zase radostně frkal a zjevně byl potěšen. Možná cítil, že on musí utěšovat mě.

Přimknul jsem si tu jeho dlouhou hlavu skoro k obličejí a pomalu mu šeptal, že netuším, co udělat, ale že on musí vyvést mě ven, domů. Kůň mě dojatě poprskal a tím to samozřejmě skončilo.

Byla to naprosto bezvýchodná situace. Jít podle oblohy nemělo smysl; nebyla vidět. Kolem lesa to nedávalo smysl už vůbec. Věděl jsem, jak byl rozlehlý – asi třicet kilometrů k městu. Zbývalo si představit náznak opačné cesty a po té se vydat.

První, co se dostaví, když člověk zabloudí, je jemná panika, která se rychle zvrtné v prudkou. Po lehkém varování prvního náznaku, jsem si uvědomil, co už jsem stačil prožít, a hlasitě jsem koni řekl: „Když uvízne- me v lese, tak já se o tebe opřu, ty budeš trochu hřát a přežiješ to, a já taky.“

Nereagoval.

Tak jsme vyrazili.

Asi po deseti minutách jsme byli v křoví. Jenže kolik kilometrů křoví se tu mohlo táhnout? Sáhl jsem si do kapsy, jestli tam nemám třeba svíčku, i když jsem věděl, že je to nesmysl. Neměl jsem.

Ale našel jsem sáček od klobásy. Zasmál jsem se tomu.

Pak mě napadlo cosi docela nesmyslného. Dal jsem ten pytlík očichat koni. Ten čichal dlouze, frkal, ale nic se nedělo. Začal jsem mu pytlík mocněji tlačit na nozdry, ale ne zas moc, a pobízěl ho, aby šel. Nebylo patrné, kam jde, ale zdálo se mi, že vyrazil zhruba tak, jak jsme šli před tím.

Za chvíli zvolnil a sklonil hlavu, aby se ve tmě stále do něčeho nepíchal, ale šel. Říkal jsem si, co se stane, až se zastaví.

Přestanou mě ukrutně bolet nohy, napadlo mě zcela nesmyslně. Už jsem toho dne nachodil mnoho hodin.

Už jsem skoro nemohl. Měl jsem žízeň a lehce se mi točila hlava. Ale ten koník, byť také zpomaloval, mi dodával energii.

Bolel mě žaludek od úporného zvracení. Ale rozhodující bylo uvědomit si, že největší problém je panika a moje pocity. Ve dne by to byla jen hezká procházka. To bych si nepředstavoval, že mohu jít i padesát kilometrů lesem a nikoho nenajít...

Sáhl jsem na zem, jestli nahmatám sníh; trochu ho tam bylo, ale jakmile jsem se ho pokusil dát do úst, měl jsem je plné jehličí. Pár kapek jsem vycucal a šli jsme.

A pak se koník zastavil, frkl, pokýval hlavou a nedělal nic. Obešel jsem ho, hladil a čekal, co bude. Zkusil jsem ho zatáhnout, aby šel, ale on stál a nehýbal se.

Zatímco jsem kolem něj v obrovském půlkruhu běhal s dlouhým řemínkem, nedošlo mi, že jsem ani jednou nevrazil do stromu. Podíval jsem se nad sebe, na oblohu, která tu v širokém pruhu byla najednou úplně viditelná!

Byli jsme na cestě.

Chytl jsem koně za hlavu a jenom mu děkoval. Tohle mi nikdo neuvěří, snad, kdyby to byl pes, ale kůň, v noci! Díky Bohu, díky ještě jednou! Otočil jsem se vlevo a suverénně se vydal k vesnici s kostelem, věděl jsem, že s tímhle koněm nemohu přijít domů, protože od nás není. Tam bude nápadný. Musí se prostě najít majitel. A do té doby jej schovám. Ale ne ve stáji, kam chodí čtyři vesnice za kovářem.

Vítr se mírně zvedal a občas se zvedl i sníh. *Kéž by sněžilo*, napadlo mě, ale tužba se nevyplnila. Byli jsme v Gluchovicích.

Došel jsem až k farní zahradě, otevřel dřevěnou branku a dovedl dovnitř koníka. Ten neomylně zamířil k rybníčku a pil.

Já jsem mezi tím přešel kolem fary a zabušil na Metka. Trvalo to věčnost. Báł jsem se na sebe upoutat pozornost. Nakonec Metek zakřičel a já nevěděl, co zakřičet na něj.

Ale stačil můj hlas.

Překvapeně otevřel a ještě více jsem ho překvapil, když jsem mu ukazoval, že se má obléci a jít se mnou.

Dovedl jsem ho do zahrady a ukázal koníka. Kůň se první rozběhl k Metkovi a ten ho jen hladil a tekly mu slzy. Pak mě chytil za ruce a chtěl

mi je vděčně líbat, dostal jsem z toho hrůzu a rychle ruce schoval a ukazoval na koně. Nebylo třeba moc úvah, že je to jeho ztracený, kterého považoval již za mrtvého.

A to mě zarazilo.

Jak někdo, nakonec i celá vesnice, může po louži krve tušit, že kůň bude mrtvý, nikoli jen ukradený?

Křičel jsem to na Metka, pak opakoval tou nejpomalejší polštinou, ale Metek jen kýval hlavou sem a tam, že nechápe. Ale chápal.

Bál se.

Rychle se sehnul a ukázal mi břicho koně. Bylo plné jizev a celé podebrané.

Vzal ho za uzdu a jemně dovedl do stáje. Naložil mu seno a vodu, pak vzal nějaký hadr a čistil mu břicho. Nakonec řekl, ať počkám, jako kdyby se bál koně nechat samotného.

Za chvíli přišel a měl plné ruce. Demižon postavil vedle mě. Také deku. Jednu si hodil sám pod koně a lehl si, vyndal nějakou mast a začal ho mazat. Připomínal mi autoopraváře při výměně oleje.

Nakonec vytáhl z kapsy dva tvrdé kousky chleba a dal je koníkovi. Ten je vděčně snědl.

Pak jsme si sedli, načali demižon a v malém prostoru, který kůň a podestýlka zateplili, jsme si dali první doušek.

. . .

Ráno jsem zase vstával brzy. Zdálo se mi, že bych měl spát, ale že mám strach, abych někam nepřišel, a tak se bojím zaspat. A přitom už na mě ťukají...

Ale neťukali, bušili. Metek mi tahal za rukáv a vyděšeně ukazoval na dveře.

A našli nás, napadlo mě.

Nu co, na vesnici, i když o půlnoci, to budou mít těžší. Vzal jsem si z rohu vidle a prudce otevřel.

Stál tam kovář a oba synové.

Úleva byla oboustranná.

Když jsem se neobjevil do jedné v noci, kdy se vraceli domů (ještě, že byl svátek!), rozhodli se jít mě hledat. Prošli vesnici a teprve nad ránem je napadly varhany. A pak našli koňské stopy.

Pak už si jen prohlíželi koně a Karel Metkovi došel ven pro nějaké mas-ti a ukazoval mu co dělat.

Nakonec se rozloučil, řekl Metkovi, ať si zamkne na noc, přes den že se ale nemá čeho bát. Pak jsme si sedli na vůz, kluci vzadu, lehli si do nějaké plachty anebo kůží a usnuli. Já jsem si sedl na kozlík, vyjeli jsme z vesnice a začal jsem vyprávět.

. . .

Chvilku byl Karel potichu. Pak se zastavil a došel na palouček před námi. Nic jsem neviděl. „Tady si se dostal na cestu.“

„Ty něco vidíš?“ Šokovalo mě to.

„Ne, jen trochu světlý pruh nad sebou...“

Pak zapískal, potichu. A znovu. Nic se nestalo.

Otočil se a odkryl plachtu, tam ležel a tvrdě spal neuvěřitelně ošklivý voříšek. Chrápal a mlaskal si v polospánku.

„Ten běhá po vesnici, ale občas přespí ve stáji, protože má rád koně a koně mají rádi jeho. Nevím proč. A to je vyčuchal?“

„No koně asi ne,“ sklopil nejistě hlavu Karel, „ale tebe určitě.“ Ukázal na moji košili. „A pak určitě tu klobásu. Ležela támhle.“ Ukázal ani ne deset metrů od místa, kam mě kůň dovedl.

„To není možné!“ napadlo mě.

„Ale je,“ odpověděl Karel, „ale není to tak časté. Sám nevím, čím se to řídí. Rozhodně ti pomohl ten salám,“ usmál se.

. . .

Pak jsme jeli mlčky.

Kovář za chvíli řekl: „Tohle bude velký malér.“

Teď jsem mlčel zase já.

„Že se koně kradou, to ví každá vesnice. A jeden podezírá druhého. Ty nikoho z nich neznáš?“

„Neznám!“

„Ani z vesnice, z kostela nebo z nějaké svatby? Vždyť ty už si tu musel potkat snad všechny.“

„No, ti lidé byli zvláště špinaví a od krve, a strašně opilí, jinak by to asi nemohli dělat. A ti druzí zase vypadali jako pietní sanitáři či pohřebáci.“

„To je dobře,“ pokýval Karel.

Pak pokračoval: „Všem bylo jasné, že je neprodávají, to by se někde objevil. Polsko, to není Amerika, zvláště tady dole, u hranic. Navíc je strašný hlad a není maso. Kráva se nedá odvést, nedotáhneš ji, prase neunesíš, zajíc je malý.“

„Ale copak se koňské maso nepoznává?“

„Když něco koupíš na černém trhu, zaplatíš příšerné peníze a doneseš to domu, máš chuť to zkoumat? To byste byli za vola,“ dodal pohoršeně.

Pokýval jsem hlavou.

„A pak... ono to stačí umlít. U nás je všechno mleté, dáš tam pár cibulek, pálivou papriku, housku a co ti zrovna hníje po domě a máš skvělou náplň do pirožek a za balík.“

„Ach jo,“ odfrkl jsem si.

„Jenže tohle už je průšvih, po kterém jde každá vesnice, proto jsme se u nás tuhle v noci sešli. Ale říci to policii, to sám uznáš, to se tu nedělá. A taky k čemu?“

Malér je, že jsou strašně krutí. Nikomu se moc nechce po nich jít, ale zároveň to už nikdo nemůže vydržet.“

„A co budeme dělat?“

„Nic. Čekat. Oni se objeví.“

Ale hlavně ty už musíš nechat věci být. I já musím být opatrný a Metkovi jsem vysvětlil, že ráno tu jeho kobylu musí něčím namazat, ale jinak ji nechat pár dnů v klidu doma. Ono to nějak vyjde.“

No kéž by, napadlo mě. Byli jsme doma.

Kapitola 10

Varhany

Mám opravdu moc rád sních. Jakmile začalo prvně pořádně sněžit, byli jsme všichni u snídaně pohromadě. Bylo tam světleji než kdykoli před tím. Na polici zářila ovšem fotografie Anny, která přišla poštou. Přišla s jejím prvním a jediným dopisem, po těch šesti, které jsem jí napsal a poslal, vždy z vesnice, já. A to byl ještě adresovaný nám všem! Pro poštu jsme jezdili do Gluchovic. Stavovali jsme se u Metka, kobylce jsem začal říkat napůl z vděčnosti, napůl ze vzteku Anča, v neděli jsem chodil hrát, přes týden dělal, co mi kdo řekl. Svateb bylo méně a na pohřbech se tolik nehrálo.

. . . .

Ale bylo třeba dořešit ten krvavý výjev ze statku.

Věděl jsem, že Karel cosi dělá, a že mi to určitě neřekne. Asi z opatrnosti. Tak jsem se namíchl a zašel za ním. Když viděl moje odhodlání, trochu změnil tón.

„Především, ke statku se nedostaneme. Je to velmi chytře vymyšlené místo. Za války se tam nedostali ani Němci. Vypadá to jako velký dům na obrovské ploše, ale ve dne bys viděl, že je to spíše obrovský dvůr. Proto tam ti lidé musí odněkud jezdit, tam by nikdo nepřespal. Ostatně, viděl si tam nákladák. Jediná cesta je lesem směrem ke městu. Ale to je vojenské pásmo. Já tam nikdy nebyl, protože tam neměli koně. Bůh ví, co tam kdo kdy schovával. I teď odtamtud jezdí dunící kolony někam k hranicím.“

Vzpomněl jsem si na svou zkušenost a Marek přikývl: „Ano, je tam i letiště. Ale to víš, nás se to nikdy netýkalo a netýká. Kdo a pro co by tam chodil, a kdo od nich by chodil sem? Jen je to trochu kratší na statek, ale nikam jinam.“

Čili, jestli tam někdo jede, tak musí mít přivřeně oko u vojáků, jinak by se tam nedostal. A teď něco dělej!“ Z toho jsem byl doslova zaražen.

„A nešlo by se tam dostat odněkud lesem?“

„Ale jo, jenže k čemu? Pár lidí tam dojde, jako ty s koněm, ale je to strašně těžké, bez koně, který se tam navíc poraní trny, se tam snad nikdo nedostane. Vždyť se podívej i na ty pole kolem, nikdy tam nikdo nic nepěstoval!“

To jsem uprostřed noci neviděl, ale uvědomil jsem si, že těžko tam jen tak zajít a v rámci konverzace se zmínit, že by měli vypadnout.

„Ale neboj,“ pokračoval Karel, „zkusíme to zjistit. Už jsme poprosili monsignora o pomoc.“

Nedovedl jsem si představit, jak by farář, jakkoli zjevně vlivný, mohl něco vyřešit.

„Ostatně monsignora ještě neznáš, a on by chtěl poznat tebe!“

„Neříkejte, že kvůli varhanám!“

„No, budeš se divit. Nejdříve jsem je prosil o pomoc s tvými doklady, to ti také někdy vysvětlím, a on mi pak vzkazoval, ať se k němu přestěhuješ, že by si tam mohl hrát...“

Trochu se díval jakoby do země a trochu nejistě a provinile... „Nevadí ti, že jsem ti to neřekl?“

A pořád se na mě nepodíval.

„No, nevadí mi to vůbec! Víš, jaký já mám pořád pocit, že jsem někomu na obtíž? A ty si se mě mohl zbavit? No to je paráda...“

„Jdi do háje,“ řekl. Nikdy nemluvil vulgárně.

. . .

Sníh všechny rozveselil a zlenivěl. Marek řekl, že půjde do dílny s tátou, a Jožka se natáhl v kuchyni na starý gauč a díval se ven. Nebylo co dělat. I Karel věděl, že rozdělává oheň zbytečně, jen aby nevyhasl.

Ale to, co jsme si užili v týdnech před tím, nemělo obdobu. Takovou dřinu jsem nezažil. Jezdili jsme pro dřevo a musela se udělat nekonečná řada prací kolem příprav na zimu. Jenom paní domu pořád nemohla posedět. Cosi nakládala do sklenic anebo šila. Přemýšlel jsem, kolik jí může být let. Měla stejně jako její dcery a jako spousta žen ve vesnici právě tu zvláštní, velice hladkou pleť, jakoby napjatou přes vystouplejší lícni kosti, což jí dávalo výraz permanentního klidu. Ale muselo jí být kolem padesátky, když tak počítám věk dětí. Ale mohlo jí být i čtyřicet pět, podle toho, jak vypadala. Mohlo jí být šedesát. To nejspíše, když kluci jsou mezi třicítkou a těsně po ní a obě dívky zjevně starší.

Jakkoli asi byla mladší, působila zároveň nějak důstojně, takže s ní člověk pořád mluvil jako s někým starším.

Stál jsem u okna a díval se na zahradu. Nemohl jsem se nabažit těch vložek.

Měl jsem pořád v hlavě obraz, jak jdu s dědou mezi vilkami, kde jsme kdysi bydleli, a dívali jsme se, jak je tu a tam skrz záclony vidět stromček... sníh padal ve stejných chuchvalcích jako teď a já věděl, že večer bude Štědrý.

Byl to tehdy poslední rok, kdy ještě žili rodiče. Když o rok později zemřeli, vlastně mi dlouho nedocházel nějaký rozdíl. Teta byla o šestnáct let starší než můj otec, její bratr.

Bylo to nádherné dětství a vlastně vůbec ničeho nelituji. Všechno asi přišlo, jak mělo.

Případalo mi to jako jakýsi neměnný ráj. Příliš idylické. Teta mi vyprávěla pohádky. Mimochodem, strašně špatně a zmateně. Někdy jsem ji chtěl poprosit, aby zavolala strýce Josefa a ten mi to vysvětlil, ale bylo mi jí líto. Měli jsme také psa – Valdu, který byl neuvěřitelně vykrmený. Snad původně jezevčík, pak spíše taková valící se koule. Vždycky mě přesvědčil, abych mu něco schoval, a když to vyčuchal, musel jsem ho dlouho chválit.

Předposlední ze všech umřela babička. Bylo jí osmdesát šest. Každý v rodině umřel nějak v klidu a bez dramatického zlomu. Každý už na to, krom nebohých rodičů, měl svůj věk. Jen teta zbyla a já. Teta byla pokračováním rodiny. Já ne. Já jsem nějak do té rodiny jako velmi, velmi pozdní dítě nezapadal. Tak ani není divu, že tu teď stojím, vlastně docela sám, a dívám se na chuchvalce sněhu a ani nijak teskně nevzpomínám. Jen s tou chvílí, jak mě a tetu najednou někdo přepadl, se neumím a nebudu umět vyrovnat... Nadechl jsem se, vydechl a napadlo mě, že dojdu pro med. Přišla zima.

Kapitola 11

Zvláštní dary

V neděli bych měl hrát ve městě!

Přišel dopis a dokonce jej kovářovi donesli. Někdo ze sousední vsi, našťástí. To bylo jak panská pošta. Kováře také dopis, donesený od někoho z Gluchovic, příjemně potěšil, načal lahev čehosi tvrdého, popíjeli v kovárně s poslem, až se oba podobali dětským ilustracím s lidmi, kteří mají místo červených tváří přímo rudá kolečka. A lesklý zrak, samozřejmě.

Julka mi mezitím četla dopis, že buď můžeme přijet v pátek s kovářem a oba tam přespat přes neděli, anebo, když se neobjevíme, tak pro mě pošlou saně v sobotu.

Nečekali, že by se toho Karel vzdal. Takže pátek!

Teď jenom přijít na to, který je to den...

Znovu začalo sněžit a mrznout.

. . .

V pátek ráno jsme vstávali už za tmy. Samozřejmě zbytečně. Ale byla to událost.

Julka nám navařila množství jídla a dala je do teplých vyhřátých krabic s nějakými pilinami. Bylo to absolutně zbytečné, ale také posílala dvě velké husy monsignorovi a spoustu vajec. Zarazilo mě, že toho ten člověk sní tolik...

Karel mě rázně opravil. Vysvětlil mi, že nemá vůbec žádný majetek. Že bydlí v domě velkém jako palác, protože lidé potřebují mít pocit, že někomu, kdo se o ně stará, jsou schopni dát najevo svou vděčnost a postarat se o něj. Co mu chtějí dát, to mu dají sami od sebe. On od nich nikdy nic nechťel. A z toho, co zbylo, platil seminaristy v Krakově a všechny rodiny, které měly nouzi. Ale hlavně... platil všem lidem, kterým někoho zavřeli.

Mlčel jsem a jen pokýval hlavou. Dnes jsem najednou pochopil více věcí. Hurá!

Vyběhl jsem k saním a díval se na dva koně!

„Dneska budou dva?“

„Jasně,“ odpověděl stručně Karel.

Bylo vidět, že je velký den!

. . .

Rozloučil jsem se s Julkou, krátce jsme se objali a já jí povídám: „Julko, já tě mám moc rád, vrátila si mi spousty věcí, které mi chyběly. Asi jsem moc dlouho žil sám a zvykl si na to. Ať Ti Pán Bůh tohle všechno opětuje!“

Julka nebyla tak překvapená z mého obětí, ale z té poslední věty. Úplně zmlkla a jen vážně řekla: „Děkuji.“

No jo, napadlo mě. Mezi oficiálními věřícími má právo na modlitbu jen farář.

. . .

A jeli jsme.

. . .

V lese bylo tak deset centimetrů nového sněhu. Nikdy jsem nejezdil na saních, až letos. Pokaždé jsem měl pocit, že nevíte, co vnímat dříve. Oba koně zřejmě svižněji cválali, ale mně bylo hloupé se kováře zeptat, co to vlastně je. Nikdy jsem nebyl schopen pochopit primitivní povely, že jsem se od počátku dobrovolně vzdal i ježdění na koni. Ale nikdo mě nepřemlouval a každý to přijal.

„Za chvíli je nechám jít, až budeme mimo les, fouká tam a nechci je unavit. Budou to stejně tak ještě čtyři hodiny,“ odpověděl mi jakoby nechtěně kovář. „Cesta do města trvá pokaždé jinak. Těžko říci.“

. . .

Město! Netušil jsem, kolik má obyvatel, ani mezi kopci nešlo určit, jak je velké. Bezpochyby nejdůležitější bylo nádraží, protože tu zastavovaly vlaky napříč celou jižní částí Polska. Obchodu nebylo tolik, jak jsem čekal. Ale rozhodně ne méně než u nás. Vlastně válka pořád ještě ubírala hodně světla a života z ulic. Ale co se dalo a mělo se napravit, to teď stálo. Měl jsem tendenci chodit do oblouku, abych nic nevynechal. Příjemný byl jakýsi malý trh a stánky se spoustou barevných věcí, které jsem moc nevnímal. A pak vůně. Těžké, jakoby od koření. V porovnání s naší vesnicí najednou všude světla! Ne velkoměstská, naopak, docela skromná. Blátivý sníh na cestách, občas malé, vytopené krámky a spousta neznámých věcí.

Jakýsi stroj s ohništěm, houf na chodníku, který se smál, ale netušil jsem proč tam jsou, hodně dětí...

Nebylo možné to všechno zachytit.

. . .

Měl jsem na to všechno jen krátkou chvíli. Kolikrát se tak důležitý čas scvrkne. Karel nejprve odvezl koně na faru, ale protože chtěl jít také něco nakupovat, už před tím mě nechal samotného. Vyhovovalo mi to. Někdy v podvečer jsme měli být na faře a ještě byla hodina času. Velmi jemně jsem si uvědomoval, že po letech v Praze mi toto, snad okresní město, nedá ani setinu krásy a atmosféry, která mi chyběla. Ten pocit se ale vtíral jemně a lehounce, aby nerozboural vidinu nádherného okamžiku, který mě okouznil. Ale pak jsem najednou pochopil tajemství malých, šestnácti-metrových zahrádek u domu, kde na ploše čtyři krát čtyři metry, se může odehrávat veškerá dobrodružství světa. A najednou vám škopek s vodou nahradí oceán a kousek záhonu se zeleninou zase nedozírná pole. Člověk přilne k tomu svému světu a jeho pravidla a schémata jsou naprosto nezávislá na velikosti. Stejně jsou to jen symboly a figurky na jakési vnitřní šachovnici, a jedu-li do živého města, je koneckonců jedno, má-li sedm milionů obyvatel anebo sedm větších domů. Byl jsem u svého cíle. A byl jsem šťastný.

. . .

Seděl jsem v obchodě, až mi to přišlo hloupé, a jen vdechoval různé vůně. Jistě. Strašně špatné zásobování po válce a ještě nefungující trh i hospodářství. Jenže tu bylo něco, co jsem znal snad leda z Dostojevského, anebo spíše jiných ruských klasiků. Prostě světlo, teplo uprostřed zimy, horko vyvolané alkoholem, uvolnění, pak nadšení, nakonec výbuch jakési pospolitosti, kdy se jen matně před další rundou obejmete s někým vlevo, s někým vpravo, a barvy a zvuky vám duní do točícího se obrazu kolem. Ničeho nejde se zachytit, nic nejde úplně uchopit, všechno prchá a točí se kolem v úžasném okamžiku setkání, nadšení a neopakovatelné chvíle.

Jo, jenže já se ničeho nenapil... To by byl malér, při naší večerní návštěvě. Ale záviděl jsem to všem kolem. Někdo mi nabídl malou skleničku, ale já se jen zmateně probral a šel ven. Byla zima. Karel už na mě čekal a já se mu překotně snažil vysvětlit, jak byly ten obchod a hospoda zároveň úžasné. Trochu nejistě se na mě podíval, ale mně se to nechtělo rozebírat.

. . . .

Pomalů se setmělo, když jsme zazvonili u fary. Byla to vlastně jen cihlová zeď, za kterou, snad ze zahrady, vykukoval asi patrový dům a vlevo navazoval vchod do kostela, který byl ještě otevřený. Za malou chvíli někdo otevřel a pak se rozsvítilo a my jsme viděli jakéhosi chlapíka v beranicích a s kníry. Něco nám vykládal o koních, ale já jsem jej v tu chvíli moc neposlouchal. Vedl nás přes dvůr do stájí, kde byli jak naši dva koníci, tak čtyři další, ale také kráva a dvě kozy. V rohu spal velký a značně chlupatý pes. Nevnímal nás. Otevřel jedno oko a zase ho zavřel. Byla zima, ale zde bylo teplo a mísící se pachy slámy, zvířat, čerstvě odváženého hnoje a zvláštní vůně tepla a světla. To tu bylo tak silné, že jsem nedovedl pochopit, odkud se bere. Ale v tom prostoru byly i elektrické žárovky bez krytu žlutým pohlazením a luxusem, který dodával pocit žáru.

. . . .

Vzali jsme si tašky a věci ze saní a šli dovnitř. Hospodyně u dveří se dlouho zdravila s kovářem a pak se na mě stále smála a říkala něco o Čechách, ale já ji tak strašně málo rozuměl! Jen to bylo příjemné. Pak nás dovedli do pokoje, byl v přízemí a bylo jich tam asi více jen pro hosty. Předstíň a po obou řadách vchody. A v pokoji dvě postele, dvě skříňe, stůl, kříž na stěně, který mě tady poprvé nezarazil, ale nějak potěšil, a pak pocit velkého množství bílé barvy. Ano... povlečení, ubrus, záclony, závěsy. Nu, prostě na mě v tu chvíli skutečný luxus a velký dar. Dokonce fungující ústřední topení, docela rozžhavené.

Představoval jsem si, jak ten chlapík, co nám otvíral, někde ve sklepech láduje velkou pec mohutnými kusy kmene, často i s kořeny, seříznutými jen aby se dveřmi topení vešla. Představoval jsem si, jak to žhavé monstrum nacepá a zavře, pak si někde dá docela maličkého panáčka a vrátí se na postel, protože plamen bude celou noc žhnout a teprve ráno stačí vybrat popel a znovu doplnit už menší dřevo.

Čekal jsem, až si Karel vybere, kde chce spát, a díval jsem se tak nepřítomně do dálky... vlastně ne, do blízka, ale bez ostření, až mě probralo druhé oslovení, kdy mi hospodyně říkala, že Karel spí vedle a kdykoli mohu zaúkat, kdybych něco potřeboval. Koupelna je na konci chodby a večere bude v sedm ve větším pokoji nad námi... Chvilí jsem přemýšlel, jak poznám, kdy je sedm. Pak mi došlo, jaký neuvěřitelný luxus se na nás

sněs, a přiznal jsem si, že rád spím sám, jakkoli právě Karel je ten člověk, kterého snad ani nevnímáte jako rušivý prvek. Ale stejně. Lepší než jakýkoli hotel, co jsem kdy poznal. Vlastně nejlepší. Samozřejmě. Měl jsem vždycky sklon si věci idealizovat. Anebo démonizovat. Neuměl jsem přijmout normálně. Bylo to buď děsivé, anebo úžasné. A co?

. . .

Natáhl jsem se na peřinu, která se pode mnou snad prohnula, a já se s takovou živočišnou radostí podvolil formě z peří, která vytvořila obrys, do kterého se dalo tak příjemně zabořit! Deset minut před sedmou na mě zaťukal Karel a já si uvědomil, že je to po dlouhé době poprvé, co jsem nechal plavat otázky, jak se prakticky udělá to či ono, kdo mě upozorní na čas anebo jak neusnout a raději ani neodpočívát. Karel nic takového neřešil, protože to nebylo v jeho povaze, ale samozřejmě se zastavil. Trochu jsem se upravil a vyšli jsme nahoru.

Hloupé bylo, že jsem nejprve vnímal místnost. Nebyla vůbec velká a byla velice skromně zařízená. Jeden velký stůl, snad pro dvacet lidí, tedy řady židlí kolem, ale žádný koberec, zato na jedné straně okna a krásné bílé závěsy a na straně druhé spousta obrazů ve zlatých rámech. Velký obdélník, snad tři čtyři místnosti probourané a spojené v jednu velkou. Na jedné zdi na konci jen police s nádobím a sklenice, na druhé zase kříž, velmi jednoduchý, tmavý.

Jenže skoro žádné elektrické světlo. Zato na policích u zdi a na stolech, s bílými ubrusy, spousta drobných svíček a nespočetné množství svící. *Jak budou větrat?* napadlo mě. *A co když to bude kapat?* Pak jsem se už skoro zastyděl. Bylo to velkolepé.

Farář seděl u stolu a něco četl, jakmile jsme vešli, tak se zvedl a já měl čas si jej prohlídnout. Pán po šedesátce, řídké vlasy, unavený usměvavý obličej, ale hlavně pocit, že už ho znáte dlouho a že vlastně všechno, v podstatě cokoli, co řeknete anebo uděláte, je v pořádku. Byl to naprosto nečekaný a úžasný pocit úlevy. Kdybych si nepřipadal hloupě, snad bych toho člověka objal a poděkoval mu.

. . .

Vešli jsme, pozdravili a posadili se. Přinesli nám velkou mísu polévky a já hladově lámal chleba a hltal vývar. Takřka jsem nevnímal. Pak teprve jsem se zastavil a chvíli se jen tak přihloupě díval. Na něco se mě ptali. Jenže já nevěděl na co...

Optali se mě znovu, jestli chci víno, a já se nestačil nějak omluvit, jen jsem přikývl. Monsignore došel na konec místnosti a nalil nám každému skutečně obrovskou číši. Snad půl litru. To je to, co se mi na rustikálním východu Evropy vždycky líbilo. Na nic si nehraje se směšnými odměrkami a frázemi konzumentů. Prostě konzumuje. Po pivech v Karlově vesnici a hlavně po Praze, mém skutečném domově, která mě tolik rozmazlila, to pití asi nebude žádný zázrak. Ale snad aspoň překvapí. Jenže...

Víno bylo kyselé a mdlé. Trochu jsem se napil a o to více se snažil vypadat jako někdo, kdo vnímá konverzaci. Chvátit víno mi ale nešlo, tak jsem mlčel. Monsignore se mě zeptal, jestli nechci jiné víno. Naprosto spontánně jsem přikývl, ale zaznamenal jsem trochu rozpačitý pohled Karla. Dolil mi novou sklenici a výsledek byl úžasný. Víno bylo kvalitní, uleželé a asi silné a staré. Styděl jsem se za předchozí přikývnutí. Monsignore mi vysvětloval, že mi nalil nejprve víno z Čech, snad. Ale to druhé, to je odjinud. Neřekl odkud. Nijak jsem to nekomentoval, jen si pochutnával. Naopak Karel mi asi po dvou ochutnávkách nabídl svou sklenici. Nestyděl jsem se ji přijmout.

Dojedli jsme maso se zeleninou a s bramborem a bylo nám skvěle. Dostali jsme silný čaj, ale já jsem pokračoval s vínem. Asi bych ho vypil všechno, ale bylo mi hloupé si takto říci o dolítí. Ale Monsignore to vytušil a rovnou mi donesl lahev. „Nikdo to dnes pít nebude, tak neváhejte, jinak se zkazí.“ Radostná zpráva!

Seděli jsme a povídali si.

Díval jsem se a poslouchal. Jenom málokdy v životě jsem cítil potřebu mlčet a jenom přijímat. Jen se nechat potěšit slovy, která plynou a která dosednou na správné místo. Vlastně se neřešilo nic zvláštního. Jen běžné starosti člověka, který kdesi v podhůří ková koně, a člověka, který někde v rovině mezi horami řeší starosti, jak vlastně se všemi, které má rád, nějak důstojně přežít.

. . .

A pak jsme šli spát, ráno jsem hrál jako o závod v kostele, pak jsem dokonce ještě asi půl hodiny přidal, protože to bylo něco neobvyklého a překvapivě to všechny návštěvníky potěšilo tak, že si o přídavek sami řekli. A byl oběd, tentokrát v kuchyni, a skromnější, jen polévka a těstoviny. A pivo po obědě a touha usnout. Monsignore se ale omluvil a jel

do nemocnice někoho navštívit. My jsme měli odpoledne volné. Vyšel jsem ven.

. . .

Znovu jsem zamířil do města, ale pokus zažít ten úžasný první dojem, mi tolik nevyšel. Ale podařil se jiný. Objevil jsem, že město zdaleka není jen centrální náměstí s pár obchody, a dal jsem se hlavní ulicí někam dolů, a pak zase malými uličkami zpět. Bylo to všechno větší, než jsem čekal. Nakonec jsem málem zabloudil. Vlastně jsem opravdu zabloudil, jakkoli jsem dobře věděl, kterým směrem se vracet...

. . .

Jakmile jsem se totiž rozhodl vrátit se domů, zkusil jsem to odspodu, kde byl nějaký park anebo zámeček. Jenže jsem narazil na plot a pochopil, že mě čeká dlouhá cesta kolem. Také jsem už byl unaven. Cesta v neodklizeném sněhu se vlekla a pořád jenom plot. Pomalu jsem na něj dostával vztek. A pak konečně lidé! Nějaká skupinka si ve sněhu hraje jako děti a vedli nich lékaři v bílých pláštích... Nikdy jsem nepochopil onu pitomost, proč psychiatr musí mít bílý plášť, snad aby se ochránil, kdyby na něj někdo plivnul a on chytil schizofrenii? Tento vzor uniforem našťestí nedoplňovaly velké cukrářské čepice, které jako odznak moci nosili lékaři na východě.

Nechtěně jsem chvíli pozoroval houf, který se válel pod dozorem ve sněhu, a najednou se mi sepla skutečně hrůzná vzpomínka. Chytil jsem se drátu a měl jsem pocit, že jsem se celý zasekl. Ale pak se jeden z dozorců vydal ke mně a cosi křičel, asi jestli nechci pomoci. Nebylo to zlé...

Zavrtěl jsem hlavou a jen zakřičel – fara! Našťestí s obstojným akcentem, a on ukázal na malou odbočku za rohem. Věc se vyřešila a byl klid.

. . .

Jenže...

Byli to titíž lidé, které jsem viděl opilé a špinavé řezat maso na opuštěném statku.

. . .

Jakmile jsem se doťukal Karla, začal jsem mu vše vyprávět.

On mě ale přerušil a někam zmizel. Za chvíli se vrátil a šli jsme k monsignorovi. A pak jsem jen musel několikrát zpomalit, když nebylo úplně jasné, co říkám.

Monsignor se zamyslel. „Ano, je tu psychiatrická klinika. Tedy, je to něco mezi domovem důchodců a léčebnou. Nikdy jsme s nimi neměli problémy, ale nikdy nás tam ani nepustili. Je to tu jedno z mála státních zařízení... Občas přijede velký nákladák a odveze je někam, to víte...“ odmlčel se monsignore omluvně, „...nemají peníze. A vždycky se vrací spíše nadšení. Já nevím... ale zabíjet koně...“

Pak jsme chvíli všichni mlčeli a kovář vyprávěl o statku a vojenském pásmu.

Farář zase mlčel, ale usilovně přemýšlel. „Nu, jeden z pánů místního výboru strany byl kdysi správcem skladů, to znamenalo mnoho peněz, strašně moc peněz! Dodnes se do vojenských skladů jezdí jen s ním. A on má tyhle autobusy. A také to s velkou pompézností organizuje jako pracovní terapii... ale...“

. . .

Nechali jsme to být a věděli, že věc je vyřízená. „Farář není typ člověka, který by na něco zapomněl,“ uklidňoval mě krátce poté Karel. Čekala nás ještě jedna luxusní noc. Jenže já měl plnou hlavu té šílené skupiny, ohňů a světa stínů kolem.

Ráno jsme vyjeli za svítání a monsignore už zase nebyl doma. Jeli jsme tentokrát velmi dlouho. Byl mráz a koně byli unavení z opatrného našlapování po praskající zmrzlé šlupce na sněhu. Odpoledne jsme dojeli. Přišlo mi všechno takové únavné a mrzuté, že jsem se až styděl. Ale pak za mnou přišel Karel, dal mi malou skleničku čehosi průzračného a jen řekl, ať jdu spát, že to dělá mráz. A navíc máme jít večer na návštěvu.

. . .

Ten den jsme seděli a panem Hoffmanem prvně uvnitř domu. V porovnání s naším statkem to bylo malinké, ale co do výzdoby to byl zámek. Nečekal jsem tu starožitnosti, nečekal jsem tu svícínky a polstrované křeslo. Pan Hoffman byl zjevně mým překvapením potěšen. Vypili jsme tentokrát dvě skleničky. A zase jsme byli doma. Návrat do vesnice mi už připadal snesitelný...

Ještě než jsme odešli, pan Hoffman prohlásil, že mi něco chce dát. Prý je to dokonce české. Pak zašel někam dozadu někam a za chvíli se oba se ženou vrátili a slavnostně mi dávali balíček. Opatrně jsem jej otevíral, protože z toho, jak s ním zacházeli, bylo cítit, že musí být křehký. A také byl. Nakonec jsem objevil pod spoustou jemných papírů nádhernou sklenici, vlastně pohár, temně červený, benátský, se zlatými ozdobami.

Znal jsem ho. Byly původně tři, které zbyly, a všechny stály v příborníku mé tety v Poděbradech. Zbyly ze zřejmě většího servisu po její a otcově babičce. Otočil jsem jej – a skutečně, bylo tam její jméno.

„Vidíte,“ pravil pan Hoffman, vítězoslavně. „Je tam české jméno!“

Kovář se ze slušnosti podíval, ale nezajímalo ho to. O to více doslova zíral na mě.

Musel jsem se ovládnout: „Nějak se mi zatočila hlava, tolik pití, a teď ještě tohle...“

Dlouho jsme neseděli, kovář se zvedl, poděkoval i za mě a rychle jsme vyšli ven. Už nic nevyřizoval a rovnou pod chalupou se na mě otočil: „Co se stalo?“

„Ten pohár je z výbavy mé prababičky. Moje teta, kterou zabili, poté vykradli a nakonec její majetek někam odvezli, měla tohle uprostřed příborníku.“

„A ten zbytek vezli do Polska, že, jak jsi říkal?“

„Ano,“ přitakal jsem...

„To je malér...“ Kovář se na chvíli odmlčel. „To budeme muset zjistit, to nejde takhle nechat plavat...“ Jako kdyby sám se sebou a s tím rozhodnutím bojoval.

„To budeme,“ přikývl jsem. A pak jsme už mlčeli.

Rychle jsme se vrátili domů. Bylo mi chladno, ale v pokoji jsem měl příjemné teplo. Vydal jsem se hledat zdroj. Komín, který procházel stěnou, sálal a kolem něj se šířilo velmi příjemné ovzduší. Otevřel jsem okno, když jsem vyléval vodu, a bylo cítit, jak mrzne. Začala prostě zima. Ale já měl před očima tu divnou rudou barvu. Chtěl jsem na ni nemyslet, ale pak jsem se na ni naopak soustředil. Nechtěl jsem, aby se mi míhal před očima poděbradský domek a obličej tety Františky.

Kapitola 12

Probuzení

Doma bylo stále méně práce. Dokonce i koně zřejmě odpočívali a kovat je do rezervy našťestí nešlo. Tak jsme si někdy sedli už brzo po soumraku. Jednou se mě zeptali, jak vypadá Praha.

To bylo, jako když se protrhne hráz.

Bál jsem se, že mi nemohou rozumět. Snažil jsem se mluvit pomalu a pokud možno polsky, nebylo to už tak těžké.

Nikdy moc na nic nereagovali, teď jen Karel světácky něco podotkl ve smyslu: „Vidíte, to je ten velký svět, odkud jsem také.“ Ale kluci mlčeli a všechno jim kouzelně procházelo hlavou.

I mě to zaskočilo. Měl jsem takový zvláštní pocit. Oblékl jsem se a vyšel ještě na zahradu. Byla už tma a jen v dálce byla vidět světla chalup. Ani hvězdy nebylo vidět. Sněhu bylo už téměř nad kotníky.

Ale tady bylo dočista jedno, jestli budete anebo nebudete odříznutí od světa.

. . .

V noci mě probudily rány a bušení do dveří. Zdálo se mi, že vybuchuje nějaký ohňostroj, ale oheň se rozrůstá a blíží se nebezpečí. Ale tohle už jsem znal. Celý první měsíc mě tenhle zmatený sen nedal spát. Buď řvoucí dvojice v Poděbradech, anebo ty koně. Pořád tu něco bylo.

Pak jsem se lekl. Bušení neustávalo a za oknem byla vidět světla aut. Trvalo mi několik vteřin, než jsem si uvědomil, kde jsem a že zde auta nemohou být. Všechno se ve mně stáhlo, ale také se cosi zaktivizovalo. Oblékl jsem se co nejrychleji, ale do teplých oděvů. Seběhl jsem dolů, kde jsem potkal Julku a Marka; Jožka byl s otcem dole a s kýmsi rozmlouval. „Je tu milice, tedy policie, jak říkáte u vás,“ šeptla Julka a začala plakat. Vzal jsem si do kapsy kousek jídla a starou deku a vyběhl na balkon nad zahradou. Seskočil jsem dolů a chvíli rozmetával stopy, až jsem se dostal k zmrzlé ploše napůl vyschlého potoka. Naštěstí mi ne-

klouzaly boty, a tak jsem se mohl rozběhnout po křupajícím ledu směrem k lesu.

Jakmile jsem byl mezi stromy, bylo jasné, že zmrzlá a zledovatělá hlína už moc stop nezanechá.

Kouřilo se mi od úst, jak jsem oddychoval. Běžel jsem do nitra lesa, jako bych se chtěl dostat do hustší zóny a ohřát se. Ale tady moc křovisek nebylo.

Nezbylo nic jiného než udělat půloblouk a trochu obejít vesnici. Shodou okolností jsem byl téměř tam, odkud jsem sem kdysi přišel.

Díval jsem se směrem k vesnici. Byla tam spousta světla a divného křiku. Na dálku to nebylo srozumitelné. Sevřela mě úzkost a zima.

Vzpomněl jsem si na Julku. Představoval jsem si její obličej a klid, který v něm panoval, a měl jsem strašlivý vztek, že někdo vtrhl k nim domů a ubližuje jim. Neměl jsem vůbec čas si představovat, co se mohlo stát, ale byl jsem si jist, že je to kvůli mně.

Asi jsem se někde zapomněl a s někým moc mluvil. Musel to být ten sedlák, co mi kdysi dovezl dvě klobásky... Sice mě tak zachránil od problémů, ale... Uměl podivně dobře česky a na jeho svatbě byla také spousta Čechů. Někteří sem přijeli z domova. Fantazie mi pracovala naplno.

Pořád jsem měl před očima naprosto zbytečné tupé facky a rány, ještě ze stanice v Poděbradech, které jsem nikdy nikomu nemohl oplatit, jen na ně zapomenout. A teď znovu kdosi přijel, aby mi to všechno připomenul.

Byla mi skutečně velká zima. Mohlo být minus deset, ale možná i minus patnáct. Narazil jsem si čepici skoro na obličej, opřel se o dva rozdělené kmeny bříz, hlavu uprostřed, bradu mezi nimi, ruce v kapsách. Pomalu jsem se celou vahou opíral o břízy a zavíral oči.

Daleké dunění a snad i křik, klepání vlastního těla a pocit horečky zároveň...

Blížilo se svítání. Možná ale ještě hodina dvě, než bude vidět první náznak světla. Otevřel jsem oči a uvědomil jsem si, že světla aut ve vesnici už nejsou. Jak jsem je mohl propást?

Prudce jsem se narovnal, ale dala se do mě zima ještě větší, pokud bylo něco takového vůbec možné. Brněly a mravenčily mi nohy a ruce a moc jsem je necítil. Vydal jsem se k vesnici.

. . .

Nebylo snadné tam dojít.

Vesnice byla jako na dlani a všechno mi připadalo kousíček, ale foukal prudký, bodavý ledový vítr, zaslepoval oči a mně se tolik chtělo lehnout si do sněhu a spát! Byl jsem už dlouho venku, rozčilený a vydávší ze sebe spoustu energie, které se mi nyní nedostávalo.

Byl jsem asi dvě stě tři sta metrů od vesnice, když mi pomalu, ve velkém klidu a s naprostou odevzdaností začalo docházet, že se tam nedostanu. Únava byla stále opájnější a myšlení matnější. Byl jsem asi sto metrů od zahrady, když jsem si poprvé lehl a roztáhl ruce. Sníh mě udeřil do obličeje a to mě vyburcovalo. Rozběhl jsem se a běžel, dokud jsem měl sílu.

Pak jsem dopadl na zápraží a jenom kopal nohou do dveří.

Marek opatrně otevřel a pak mě s kovářem rychle vtáhl dovnitř.

Nikdo nemluvil. Byli zde jen oni. Marek mi podával něco ostrého k pití. Vypil jsem to a chtělo se mi zvracet. Třeli mi nohy a ruce. Pak přinesli mast a promazávali mě. Nakonec jsem si lehl na pec u kamen, ale pořád jsem necítil palce u nohou. Nikdo stále nemluvil.

Uvařili horký čaj a já si dovedl sednout. Měl jsem hrozný zmatek v hlavě a necítil jsem nohy. Ale už jsem se dovedl trochu probrat: „Kde je Julka?“

„Vedle u sousedů, je tam s Jožkou, pomáhají jim.“

„To si přijeli pro mě?“

„Ne... Pro Hoffmanovy.“

„A... co?“

„Nic, snad budou v pořádku, jen je třeba uklidit.“

Chtěl jsem se tam vypravit, ale nešlo to.

. . .

Hoffmanovi měli syna, někde ve Vratislavi. Toho zavřeli. Nikdo nevěděl proč a ke starému pánovi přišli vyšetřovat a udělat domovní prohlídku. Paní nejprve zřejmě omdlela, pak se udělalo špatně od srdce i pánovi. Ale policajti všechno prohledali, něco odvezli a zbytek rozmlátili. „Ale oba Hoffmanovi už jsou v pořádku. Tvrdí, že zvládnou všechno. Jsou to úžasní lidé,“ pověděl mi Karel. „Už zažili koncentrák. Možná to je zachránilo.“

„Jak to?“

„Někdo si možná všiml jejich čísel na rukou a to tady – v Polsku – ještě trochu funguje jako znamení, které je třeba respektovat.“

Ano... respektovat, napadlo mě.

Postavil jsem se na nohy, oblékl se a vyšel ven, k Hoffmanům. Bylo mi už mnohem tepleji. Karel nic neříkal, Marek šel za mnou.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.